Reînnoirea culturală congoleză

PAUL MUSHIETE

ministrul culturii și artelor al Republicii Democratice Congo

A vorbi de viața culturală din Congo înseamnă, în primul rînd, a vorbi despre pace. Iată în ce spirit sînt concepute rîndurile de mai jos, care se adresează cititorilor români. Este un fapt îmbucurător că între România și Congo s-au stabilit relații rodnice, pe baza respectului reciproc.

În momentul de față, în Congo se desfășoară o activitate culturală intensă. Ea reprezintă unul din succesele cele mai vizibile ale muncii depuse de a doua Republică, sub imboldul dinamic al președintelui ei, generalul-locotenent Joseph Désiré Mobutu.

O țară începea să moară acum 5 ani, se stingea din primele zile ale independenței, fărîmițată în state secesioniste, calomniată de politicieni ambițioși și lipsiți de scrupule, cu o economie în derută și un climat de insecuritate totală. În aceste împrejurări, crearea națiunii congoleze se impunea ca o preocupare majoră. După aderarea poporului congolez la Constituția celei de a doua Republici (care definește drepturile cetățenilor și organizarea statului) și la Manifestul de la Nsélé (care definește programul guvernului și datoriile civice ale cetățeanului), Republica Democratică Congo a înregistrat și continuă să înregistreze progrese în domeniile cele mai diverse, de la redresarea economică la cercetarea științifică, de la îmbunătățirea mijloacelor de transport la lupta împotriva bolilor endemice, de la reducerea șomajului la școlarizarea extensivă.

Instruirea tineretului constituie unul din principalele capitole ale politicii guvernului congolez. Azi, educația absoarbe aproape 30 la sută din bugetul statului, iar pe întreg teritoriul țării activează învățători și profesori de diferite naționalități. În principalele trei orașe ale țării — Kinshasa, Lubumbashi și Kisangani — funcționează universități și alte instituții de învățămînt superior.

Aceste opțiuni fundamentale trebuiau să aibă, în mod inevitabil, repercusiuni adînci în viața culturală a națiunii. La nivel guvernamental, departamentul culturii a fost desprins de celelalte departamente ministeriale, întîi de educația națională, apoi de turism, pentru a deveni un departament distinct, cu o administrație proprie. Programul departamentului este stabilit de Manifestul de la Nsélé care declară : „Mișcarea Populară Republicană cere ca statul să încurajeze în mod efectiv toate artele — pictura, sculptura, muzica, dansul, teatrul, literatura ; artiștii, scriitorii, filozofii trebuie să fie încurajați de stat, care va asigura difuzarea internațională a operelor personalităților celor mai marcante ; școlile și organizațiile artistice vor fi subvenționate ; succesele științifice și culturale congoleze vor fi popularizate și încurajate ; monumentele din trecutul Congoului, ca și folclorul național vor fi apărate sau restaurate."

Este evidentă importanța acestui amplu program. Pentru noi, se pune problema de a face inventarul aportului cultural secular. Colonialismul, cu scopurile lui egoiste, a îmbogățit muzeele din afara Africii. De capodoperele sculpturii noastre antice se bucură, în țări străine, un alt public decît acela căruia îi erau destinate. Generațiile noastre actuale se nasc și cresc în cea mai deplină ignorare a trecutului lor. Lupta împotriva acestei alienări intelectuale a devenit preocuparea majoră a statelor africane independente. De la Dakar la Niamey, de la Fort-Lamy la Kinshasa, de la Lusaka la Tunis, guvernele se străduiesc să îngrădească evaziunea operelor naționale, să le redea poporului lor.

Prezentul are și el exigențele lui. În Republica Democratică Congo, ministerul culturii înființează noi premii pentru a încuraja producția intelectuală. Presa scrisă este în întregime rezultatul activității intelectualității congoleze. Televiziunea și radioul național constituie cel mai bun sprijin în difuzarea și cunoașterea valorilor naționale.

Pentru a contribui la o cît mai mare înflorire a darului înnăscut al africanului pentru muzică, dans și teatru, au fost înființate două școli superioare de muzică și de artă dramatică. Succesul acestor școli este atît de mare, încît ne gîndim să sporim creditele pentru a recruta noi profesori și a construi o bibliotecă și un muzeu destinate exclusiv muzicii și teatrului.

Astfel, în mod treptat, se naște imaginea unei națiuni care vrea să se definească în omogenitatea ei. Lupta dîrză dusă pe frontul independenței politice și economice se desfășoară și în contextul definirii și promovării valorilor autentice ale creației populare. A construi națiunea înseamnă, în primul rînd, a te adresa oamenilor, a-i convinge prin realizări care corespund dorințelor lor.

Meritul celei de a doua Republici este de a fi pus capăt luptelor intestine și de a fi reintegrat într-o societate sănătoasă numeroase familii pe care rebeliunea le coborîse la rangul de paria. A îndepărta aceste amintiri dintr-un trecut anarhic și a da poporului curajul să spere, să lucreze prin el însuși și pentru el însuși, iată, în esență, preocupările statului, care ne mobilizează eforturile. Și acestea contribuie la crearea condițiilor unei vieți fecunde, active, productive.

Iar opera spirituală, atunci cînd se sprijină pe frumos și pe preocuparea de a asigura continuitatea istorică a poporului, se dezvăluie ca o realitate economică cu norme proprii de productivitate și rentabilitate.

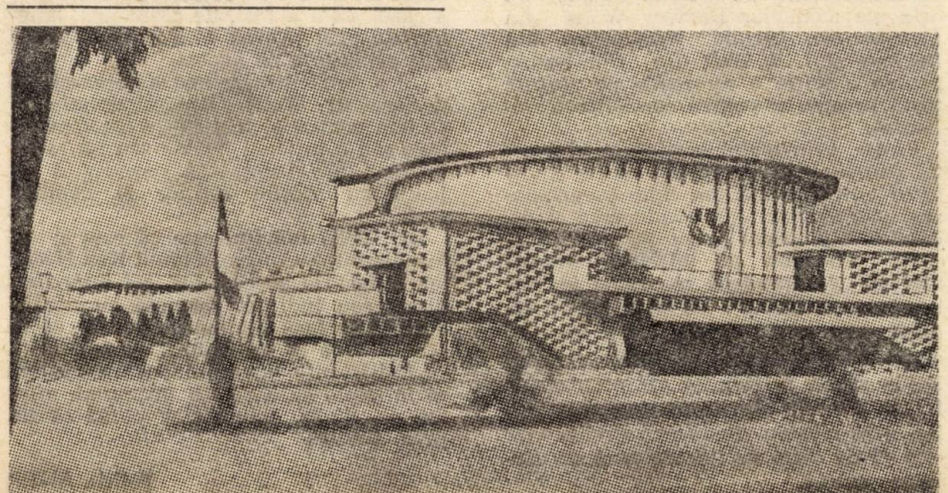

Noul teatru din Lubumbashi

UNDE DUC FIRELE „CAZULUI YABLONSKI"?

S-a mai întîmplat în Statele Unite — și nu numai o dată — ca un individ sau o bandă să ucidă din răzbunare, pentru a împiedica depunerea unei mărturii sau din diverse alte motive, o întreagă familie. Asasinarea familiei lui Joseph Yablonski (omorît, după cum se știe, în ajunul Anului Nou, împreună cu soția și cu fiica sa) pare totuși a constitui o premieră în analele crimei : această familie formată din trei persoane a fost ucisă, se presupune, de altă familie formată din trei persoane, cu ajutorul unor complici plătiți. Cea mai recentă arestare, cea a lui Silous Huddleston din La Follette (Tennessee), a scos cercetările din impasul în care intraseră atunci cînd primii trei acuzați — Paul Gilly, Claude Vealey și Aubran Martin — și cea de-a patra, Anette Gilly, soția lui Paul, au refuzat să facă declarații de natură să conducă la descoperirea instigatorilor triplului asasinat. Problema principală era : cine a instituit „fondul crimei", adică suma destinată subvenționării ei.

Silous Huddleston, ultimul arestat, este tatăl Anettei Gilly. Are 61 de ani și este președintele micii organizații locale din La Follette a Sindicatului unit al minerilor. Este învinuit de a fi conspirat în vederea uciderii lui Joseph Yablonski, de a-i fi ajutat pe asasini să-și procure armele și, mai ales, de a fi minuit și controlat macabrul „fond special". Se leagă din nou firele — temporar rupte — care duc spre conducerea Sindicatului unit al minerilor. Căci Silous Huddleston era folosit ca „om de mînă", însărcinat cu aplicarea unor suspecte „măsuri disciplinare" împotriva minerilor insubordonați de defunctul președinte al sindicatului, autoritarul John Lewis. Actualul președinte, Tony Boyle, l-a moștenit o dată cu conducerea sindicatului și i-a dăruit „în semn de stimă" un pistol nichelat, de calibru 38.

Evident, Boyle, care a negat de la bun început orice amestec în odioasa crimă, susține acum că nu l-a întîlnit niciodată pe Huddleston și nu i-a dăruit nici o armă. (De notat că onorabilul președinte al sindicatului minerilor din La Follette are înscrisă în cazierul său o condamnare pentru tîlhărie). Marele juriu din Cleveland consideră, însă, că se află, în sfîrșit, pe pista cea bună : a anunțat că a convocat pentru a depune mărturie alți 22 de membri ai sindicatului minerilor. Agenții federali vorbesc despre indicii care duc spre sediul central din Washington al acestui sindicat.

Între timp, ministrul muncii, George Shultz, a făcut cunoscut că Departamentul justiției a intentat o acțiune judiciară cu scopul de a determina anularea rezultatelor alegerilor din decembrie pentru conducerea sindicatului minerilor. S-au comis, a spus ministrul muncii, opt încălcări ale legii Landrum-Griffin, în baza căreia se organizează alegerile sindicale.

George Shultz a mai arătat că aceste concluzii reprezintă rezultatele investigației întreprinse de 200 de anchetatori trimiși special în Appalachia pentru a verifica acuzațiile formulate de Joseph Yablonski, fiul celui ucis. După cum a arătat acesta în fața unui subcomitet senatorial anume convocat, Tony Boyle, ales de John Lewis ca succesor al său, a început manevrele pentru a-și asigura alegerea ca președinte imediat după moartea lui Lewis. Mai întîi, s-a autonumit epitrop al enormului fond de pensii al sindicatului și a ridicat dintr-o dată cuantumul pensiilor cu 33 la sută pentru a-și asigura voturile beneficiarilor (care în conformitate cu statutele sindicatului nici n-ar fi avut, de fapt, drept de vot). Cînd Joseph Yablonski și-a anunțat contracandidatura la conducerea sindicatului, Boyle și-a trimis acoliții la toate mitingurile minerilor, pentru a-i intimida. Aduceau cu ei magnetofoane, luau note și amenințau cu represalii. Tînărul Yablonski a mai arătat că, în ultima etapă a campaniei electorale, fondurile sindicatului au fost utilizate fățiș pentru cumpărarea de voturi. „The Journal", oficiosul sindicatului, a fost folosit de Boyle pentru promovarea propriei sale candidaturi. De asemenea, fratele și fiica lui Boyle continuau să figureze și acum, cu sume importante, pe statele de plată ale sindicatului și nu există nici o evidență în ceea ce privește folosirea a milioane de dolari din aceste fonduri.

„Toate aceste lucruri au fost spuse ministrului muncii și înainte de moartea tatălui meu, a declarat Yablonski. Dar el n-a întreprins nimic".

„Am fost în dimineața zilei de 27 octombrie în biroul unuia dintre adjuncții ministrului muncii, afirmă Mike Trobovitch, organizatorul campaniei electorale a defunctului Yablonski, și i-am spus că, dacă nu se face ceva pentru a se asigura corectitudinea alegerilor, va fi ucis fie congressmanul Hechler fie Jock Yablonski. Mă asculta cu un carnet în față, dar nu și-a notat nici măcar un cuvîntel".

„Ne-am dus și la Departamentul justiției, a declarat un alt sprijinitor al lui Yablonski, dr. Harwey Wells. Nu le-am cerut decît să anunțe că vor trimite observatori. Aș ! de unde ; nici măcar asta n-au făcut ! Nici n-ar fi trebuit să-i trimită, ar fi ajuns să anunțe că o vor face. Ministrul justiției, John Mitchell, n-a vrut nici măcar să stea de vorbă cu noi".

Acum, după moartea a trei oameni, Departamentul muncii și cel al justiției s-au pus, în sfîrșit, în mișcare.

Abia acum, deci, s-a luat oficial în considerare ceea ce liderul sindical asasinat și prietenii săi politici încercaseră să aducă din vreme la cunoștința autorităților. Pe scurt, un membru al Camerei Reprezentanților, Ken Hechler, alarmat de insuficiența măsurilor de securitate minieră — pusă în evidență de o explozie care s-a soldat cu moartea a 78 de oameni — își unise forțele cu cele ale medicilor Harwey Wells din Morgantown, Donald Rasmussen din Beckley și I. E. Buff din Charleston, pentru a iniția o campanie pe această temă precum și pentru combaterea silicozei.

Firesc, principalul susținător al acestei campanii ar fi trebuit să fie sindicatul unit al minerilor. Spre surprinderea congressmanului, conducerea sindicatului a procedat exact invers : i-a acuzat vehement pe inițiatorii campaniei că „se amestecă nepermis în treburile sindicatului". De ce ? Pentru că, după cum aveau să arate atît Hechler cît și Joseph Yablonski, interesele lui Boyle și ale prietenilor săi erau strîns legate de cele ale proprietarilor minelor, care plăteau conducerii sindicatelor cîte 40 de cenți de fiecare tonă de cărbune extras.

Considerînd că atîta timp cît nu se va schimba conducerea sindicatului nu se va obține nici o modificare a măsurilor de securitate minieră, Hechler și medicii amintiți au susținut contracandidatura lui Yablonski. Ca urmare, au fost supuși unor presiuni și amenințări din ce în ce mai grave. Într-o zi, cînd se pregătea să plece la o reuniune electorală a lui Yablonski, dr. Harwey Wells a constatat că rezervorul de benzină al avionului său fusese umplut cu conuri de brad și cu frunze uscate. Dacă n-ar fi controlat...

Iată natura informațiilor de care cele două ministere sesizate din vreme au refuzat să țină seama. Acum, pentru familia Yablonski e prea tîrziu. Nu e, însă, prea tîrziu pentru ceilalți mineri care s-au străduit, împreună cu Yablonski, să pună capăt corupției din conducerea sindicatului lor. În momentul de față, ei sînt speriați, se tem să facă cea mai mică mișcare. După cum a declarat tînărul Yablonski, „e destul de greu să iei, de dragul a ceea ce crezi că e drept, o hotărîre care îți pune viața în primejdie. Nimeni nu va pune însă în primejdie viața soției și a familiei sale". Într-un reportaj publicat în revista „Life", ziaristul Joe Mc Ginnis, care a scris anul trecut despre campania împotriva silicozei, consemnează primele reacții ale principalilor colaboratori ai lui Yablonski. Avocatul Joe Rauh, care îl ajutase pe Yablonski să alcătuiască dosarul în baza căruia acesta ceruse punerea sub acuzare a lui Tony Boyle, s-a adresat celor 11 mineri care contrasemnaseră atunci cererea și i-a întrebat dacă vor să-și continue acțiunea. Elmer Brown, care candidase pe lista lui Yablonski pentru funcția de vicepreședinte, are 11 copii și este grav bolnav de silicoză. În săptămîna care a urmat asasinării lui Yablonski — înainte chiar de descoperirea crimei — a fost amenințat prin telefon că va fi ucis. Răspunsul lui Brown : dacă ar fi vorba numai despre el însuși, n-ar ezita. Acum însă, cînd se vede că ucid, de asemenea, soțiile și copiii... Și, totuși, în cele din urmă, Brown a acceptat să meargă mai departe.

Alții, însă, nu au același curaj. Minerul Karl Kafton, despre care se credea că va prelua, după moartea lui Yablonski, conducerea întregii acțiuni, a declarat că nu vrea să mai aibă de-a face cu aceste lucruri, că părăsește sindicatul, munca în mină și chiar și orașul. Altul dintre cei 11, Marion Pellegrini — a cărui soție a fost, de asemenea, amenințată prin telefon — a refuzat chiar să-l primească pe avocat.

„E o nouă dimensiune a teroarei, a declarat dr. Wells. Oamenii aceștia nu se tem pentru ei înșiși — e o teamă pe care sau o înfrîngi repede sau nu rămîi în mină. Nu-și pot, însă, permite să se joace cu viețile soțiilor și copiilor lor".

Dr. Wells mărturisește că este și el înspăimîntat. Congressmanul Ken Hechler la fel. De aceea, toți cei interesați direct sau îndirect așteaptă cu nerăbdare să se facă lumină pe deplin, să se ajungă pînă la instigatorii crimei.

„Indiferența guvernului a permis să se întîmple ceea ce s-a întîmplat, afirmă dr. Wells. Acum s-ar putea să fie prea tîrziu".

Felicia ANTIP

Raymond CARTIER evocă, în „Paris Match", epopeea Polului SUD

Raymond Cartier în cea de-a doua vizită la Polul Sud

Avionul — un DC-3 montat pe schiuri — fusese botezat cu numele unui cîntec la modă : „Che sera sera..." A aterizat fără dificultate pe gheața zgrunțuroasă, dar cum s-a deschis ușa, frigul, atițat de vîntul elicelor, s-a năpustit ca un animal sălbatic asupra amiralului George J. Dufek și cei cinci tovarăși ai săi. Au coborît, au aranjat în grabă cîteva instrumente științifice și au înfipt un drapel american. Gheața a rezistat și nu a putut fi învinsă decît cu lovituri de tîrnăcop. Termometrul arăta —58 grade Fahrenheit, ceea ce înseamnă exact 50 grade Celsius sub zero. Altitudinea, 3 000 m, provoca dificultăți de respirație. Oamenii au văzut cum pe fețele tovarășilor lor apar petele livide ale degerăturilor. Amiralul a lansat un ordin : „Let's get the hell out of here !" („La naiba, s-o ștergem de aici !"). Se aflau de 44 de minute la Polul Sud. Să plece ! Pilotul Gus Shinn a pus în funcție motoarele. Avionul DC-3 a vibrat ca și cum era pe cale să se desfacă în bucăți, dar nu s-a mișcat nici cu un pas. Schiurile lui înghețate îl lipeau de sol. Shinn a aprins patru Jatos care, timp de 30 de secunde, au dat o putere echivalentă cu aceea a unui al treilea motor. Avionul a rămas imobil. Alte patru Jatos. Nimic. Mai rămîneau șapte. Shinn a aprins patru și, apoi ultimele trei. Avionul a demarat în tangaj, a luat puțină viteză, și, ca prin farmec, a decolat cu o viteză de 60 de noduri... Apoi, după un minut, vocea pilotului: „Presiunea uleiului la motorul sting scade rapid. Cred că voi fi nevoit să aterizez..."

Expediția a fost cruțată de această ultimă încercare. Presiunea uleiului s-a ridicat. „Che sera sera" a zburat deasupra platoului polar și s-a angajat la mică altitudine pe fantasticul tobogan care este ghețarul Beardmore. S-a aprovizionat la escala pregătită la baza ghețarului și, peste două ore, a aterizat pe pista de gheață marină de la McMurdo Sound.

Așa s-a desfășurat la 31 octombrie 1956 reluarea contactului omului cu Polul Sud. Trecuseră 44 de ani de cînd ultimul picior omenesc, acela al lui Robert Falcon Scott, reluînd cu tristețe drumul întoarcerii, călcase pe fundul globului. Atingînd polul — deasupra căruia se înălța drapelul norvegian lăsat cu o lună înainte de Roald Amundsen — Scott exclamase : „Dumnezeule ! E un loc groaznic !". „La naiba", cuvintele amiralului Dufek erau ca un ecou al exclamației dezamăgite a eroului care avea să devină martir.

Prima concluzie a amiralului a fost că era imposibil să se stabilească o bază la pol. Omul nu putea să suporte concomitent temperatura și altitudinea la 90 grade latitudine sud. Incursiuni, scurte șederi erau posibile. Dar a lăsa oameni pradă asprimilor cumplite ale iernii părea o nebunie.

Începea însă o mare aventură științifică, Anul Geofizic Internațional. Douăsprezece națiuni atacau Antarctica. La 19 noiembrie, două DC-3 depuneau la punctul Scott pe locotenentul Bowers, șapte oameni călîți din Batalionul de Construcții și 11 cîini. Șeful echipei științifice, Paul S. Siple, fost tovarăș al amiralului Byrd, sosea peste cîteva zile. Toată vara s-a lucrat la asamblarea clădirilor din prefabricate parașutate de avioane „Globemaster". La 21 martie, începutul iernii australe, 18 oameni vedeau pentru prima oară soarele Antarcticii dispărînd sub orizont pentru șase luni. Ei slăbiseră deja cu 3 pînă la 10 kg fiecare, din cauza climei.

Polul este un punct. Toate meridianele converg aici. Totul devine nord. Axa imaginară în jurul căreia se învîrtește pămîntul iese aici din sol. Stînd în picioare la pol, ești imobil, în timp ce la ecuator te învîrtești cu 1 666,6 km pe oră, și ceea ce este extraordinar este că nu-ți dai seama de deosebire. Faci înconjurul lumii învîrtindu-te în jurul catargului care întruchipează polul — și, trecînd „linia datei", cîștigi sau pierzi o zi după cum o iei la dreapta sau la stînga. Totuși, oamenii scrupuloși trebuie să descrie un circuit ceva mai larg, deoarece polul este vagabond. De la prima mea vizită, în 1961, a fost deplasat cu 858,9 m datorită unor măsurători mai precise și s-a stabilit că se mișcă, după o curbă extrem de complicată, pe o rază de 10,50 m, întrucît pămîntul nu se învîrtește chiar în cerc. Polul Nord și Polul Sud sînt gemeni care nu seamănă între ei.

Primul este un ghețar plutind la suprafața unui mic ocean înconjurat de mase terestre, Asia, America, Groenlanda. Al doilea este un continent uriaș și masiv, avînd de două ori suprafața Europei, presărat de munți mai înalți decît Mont Blanc, baricadat în spatele unor limbi de gheață care produc ghețarii tabulari giganți din mările sudului. Un vîrf, peninsula lui Palmer, înaintează în întîmpinarea Țării de Foc, care este ea însăși o regiune aproape polară, dar geologii o consideră drept o prelungire a Anzilor, drept un apendice al Americii de Sud, mai degrabă decît o parte integrantă a continentului antarctic. Pretutindeni în alte puncte, distanțele maritime, amplificate de vînturi mereu potrivnice, despart formidabilul continent austral de pămînturile locuite. Cele trei capuri ale emisferei sud, Horn, South-East și al Bunei-Speranțe, se lungesc spre Antarctic ca niște gîște care își întind gîtul, dar se află respectiv la 1 000, 2 000 și 3 000 mile marine de acest ocean. Nu cu multă vreme în urmă, avioanele zburînd din Noua Zeelandă spre Antarctica se întorceau din drum de două ori din trei.

Acest pămînt atît de îndepărtat și apărat cu atîta strășnicie a fost descoperit în secolul II al erei noastre de Claudius Ptolemaeus, mai cunoscut sub numele de Ptolemeu.

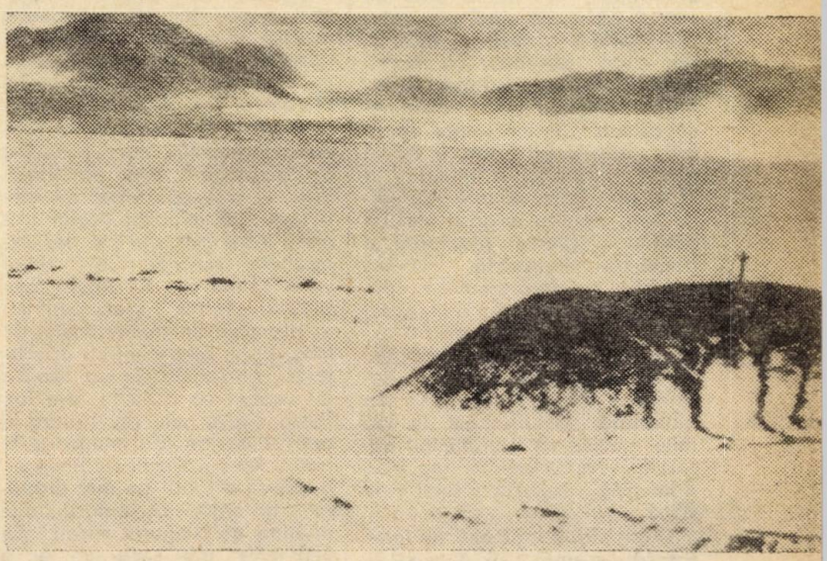

De aici a plecat expediția Scott

Ptolemeu credea că pămîntul este o sferă. Prin navigatori greci și fenicieni, cunoștea existența unei zone boreale acoperite de ghețuri. Din motive de simetrie, a dedus că un continent austral, și el înghețat, trebuie să ocupe extremitatea opusă a lumii. Cînd lucrările lui au fost descoperite, după 13 secole, toți geografii de avangardă au adoptat concepția lui. Cînd Magellan a făcut prima călătorie în jurul lumii, 1519—1521, el a crezut că malul meridional al strîmtorii care poartă azi numele lui, Țara de Foc, este o parte a continentului austral. Peste cîțiva ani, un anume Antonius Florianus, elev al cartografului Mercator, a desenat un mapamond pe care continentul antarctic avea aproape exact forma și dimensiunile lui reale. Va fi nevoie de trei secole

Popas în mijlocul gheţarilor

pentru a se ajunge la un traseu mai precis.

Ulterior, ideea continentului austral s-a amplificat devenind mai confuză. S-a crezut că dincolo de mările sudului se întinde un pămînt uriaş, cald, paradisiac. În căutarea lui, exploratorii din secolul XVIII au descoperit Tahiti, Australia, Noua Zeelandă ; de fiecare dată au crezut că ajunseseră pe malurile marelui continent austral, dar apoi observau că marea sudului se reconstituia, se întindea din nou pe distanţe necunoscute. Cel mai mare dintre toţi, căpitanul Cook, a trecut cercul antarctic, a înaintat la 71 grade zece minute latitudine sud, dar nu a găsit nici un pămînt, ci gheţuri plutitoare, o banchiză compactă, vînturi cumplite. Întorcîndu-se din drum, la 30 ianuarie 1774, acest om atît de curajos a avut o exclamaţie de orgoliu : „Nimeni nu va merge vreodată mai departe ca mine". Nu avea să ştie niciodată că ajunsese la 125 mile marine de continentul antarctic, aproape de regiunea denumită azi Ţara lui Marie Byrd.

După Cook, oamenii au încetat să creadă în Antarctica. Cei care s-au întors în nemiloasele mări ale sudului nu au fost exploratori în căutare de cunoştinţe, ci asasini avizi de bani. Preţioasele foci cu blană acopereau toate insulele şi recifele din Oceanul Austral.

Unul din acei care le decimau se numea căpitanul Nathaniel Brown Palmer, în vîrstă de 20 de ani, din Stoningstone (statul Connecticut), care comanda vasul de numai 44 de tone „Hero". La 20 noiembrie 1819, la 63 grade 15 minute latitudine sud şi 58 grade 45 minute longitudine vest, el a observat în depărtare un lanţ de munţi înzăpeziţi. Omul privise pentru prima oară marele continent al sudului.

Interesul ştiinţific s-a reînsufleţit peste cîţiva ani. Charles Wilkes, locotenent în marina Statelor Unite, şi Jules Sébastien Cesar Dumont d'Urville, căpitan de vas, au condus două expediţii în căutarea polului magnetic, care era situat în mod greşit pe ocean ; amîndoi au văzut pămîntul şi d'Urville a debarcat pe o insuliţă. Dar, între timp, James Weddell, căpitanul unui vas englez pentru vînătoarea de foci, bătuse recordul lui Cook pătrunzînd pînă la 74 grade latitudine sud. Nici el nu putea şti că se afla pe una din marile prelungiri ale Antarcticii, marea care îi poartă azi numele. Faptul că ajunsese atît de departe fără să întîlnească vreun pămînt împingea şi mai departe continentul austral în mijlocul gheţurilor şi furtunilor şi determina îndoieli în ce priveşte concluziile lui Ptolemeu datînd de 17 secole.

Omul care a scos Antarctica din nesiguranţă, care a fixat-o în geografie este sir James Ross. Istoria călătoriei lui este o feerie în mijlocul acelor tragedii care sînt atît de des expediţiile polare. Cele două nave solide ale lui Ross, „Erebus" şi „Terror", şi-au croit întîi drum pe un traseu destul de larg, apoi, spre uimirea echipajelor, marea liberă s-a deschis cît vedeai cu ochii în faţa lor. Peste cîteva zile, la tribord a apărut un lanţ de munţi foarte înalţi. Ross a trecut pe lîngă ei, după ce a înfipt pe mal drapelul britanic, în mijlocul unei mulţimi de pinguini miraţi. La 500 mile mai spre sud, pe o mare în continuare liberă, a apărut din valuri un spectacol şi mai extraordinar. Un formidabil vulcan, pe care Ross l-a numit Erebus, era încununat de fum. Un altul, care a fost denumit Terror, dormita în depărtare. Un mare canal parţial liber de gheţuri, căruia Ross i-a dat numele secundului său, Mc-Murdo, pătrundea şi mai adînc în sud. Ross a pornit pe canal şi, sub paralela 76, a ajuns, în sfîrşit, la capătul navigaţiei lui norocoase : o faleză de gheaţă înaltă de 150 m, albastră şi verde în adîncimile ei de nepătruns, săpată la bază de caverne unde pătrunde apa. De data aceasta, Oceanul Antarctic fusese descoperit.

S-a întîmplat un lucru extraordinar : descoperirea nu a interesat pe nimeni. Ea avusese loc în 1841. În cei 55 de ani care au urmat, istoria exploărilor Antarcticei este o pagină albă. Vasele de vînătoare continuau exterminarea focilor cu blană. După ce aproape că nimiciseră balena obişnuită, balenierele atacau balena cu dinţi, marele caşalot din mările sudului. Nici guvernele, nici societăţile ştiinţifice, nici particularii nu erau tentaţi să treacă prin poarta deschisă de sir James Ross, să lămurească misterul continentului austral.

Semnalul reluării activităţii a fost dat de al şaselea Congres Internaţional de Geografie, care a avut loc la Londra în 1895. Peste doi ani, un mic vas mixt de 250 de tone, „Belgica", comandat de Adrien de Gerlache, părăsea portul Anvers pentru a explora coastele peninsulei lui Palmer. Vasul a fost prins de gheţuri, şi astfel cei 19 membri ai echipajului au fost primii oameni care au petrecut o iarnă în Antarctica. Gheţurile nu s-au desprins de vas decît în momentul în care marinarii se gîndeau cu disperare la o a doua iarnă. Aceeaşi soartă a avut mai tîrziu vasul german „Gauss", apoi vasul suedez „Antarctic", comandat de marele explorator Otto Nordenskjöld, care a trecut în aceleaşi locuri prin aventuri care s-au încheiat cu scufundarea lui în mijlocul gheţurilor, dar oamenii au fost salvaţi de un vas argentinian trimis în căutarea lor. A venit apoi doctorul Charcot, cu compania organizată de „Français" şi de „Pourquoi pas ?". Partea nordică cea mai înaintată a continentului a ieşit definitiv din umbră, pămînt sfîrtecat şi magnific, unde noaptea polară nu depăşeşte 1 500—1 800 ore, iar viaţa vegetală se mai menţine sub forma cîtorva licheni.

Dar marea aventură polară începea pe cealaltă faţă a continentului, în fundul Mării lui Ross.

Robert Falcon Scott a ajuns acolo în cursul verii 1901—1902, pe bordul vasului militar britanic „Discovery", construit special pentru mările polare. El a înălţat mica colibă pătrată pe care în 1961 am văzut-o complet invadată de gheaţă, şi pe care am regăsit-o anul acesta restaurată, chiar prea bine. Dintr-un balon captiv, la o înălţime de 300 m, Scott a văzut întinderea orizontală a marii bariere de gheaţă desfăşurîndu-se la infinit în direcţia sud. Era gheaţă de apă dulce, şi nu gheaţă marină, aparţinînd deci continentului, şi nu oceanului. Polul se afla la capătul acestei uriaşe întinderi albe.

După ce a iernat în parte în colibă şi în parte pe bordul vasului său, Scott a pornit la drum la 2 noiembrie 1902. Cei doi tovarăşi ai săi, unul viitor rival de glorie, celălalt viitor tovarăş de moarte, erau locotenentul Ernest Shackleton şi doctorul Edward A. Wilson. Orizontalitatea barierei Shelf este înşelătoare. Drumul a fost extrem de greu. Raţiile de alimente erau insuficiente şi cei trei oameni au cunoscut unul din chinurile exploratorilor Arcticii, setea. Gheaţa este dulce, dar este nevoie de atîta căldură pentru a o topi încît apa reprezintă un lux strict limitat.

Peisajul s-a schimbat. Orizontul a început să fie dantelat de munţi înalţi. A devenit evident că bariera nu se întindea pînă la pol şi că pentru a-l atinge, va fi necesar să se îmbine explorarea cu alpinismul. La 10 decembrie, s-a ajuns la poalele unui gheţar care se încadra între două creste stîncoase amestecîndu-se cu gheaţa de pe Shelf. Pe fundal se înalţa un vîrf de peste 4 000 de metri. Scott a dat semnalul întoarcerii. Atinsese 82 grade 17 minute latitudine, realizînd de departe performanţa străpungerii celei mai adînci spre Polul Sud.

Această înapoiere a lui Scott ar fi putut să fie ultima. Wilson era un colos care se mîndrea că nu suferă de frig, dar, încăpăţînîndu-se să facă crochiuri de peisaje, a fost lovit de orbirea zăpezilor, boală cumplită. Shackleton, atins de scorbut, şi-a pierdut forţele şi, în ciuda protestelor lui, cei doi tovarăşi ai săi au hotărît să-l culce pe sanie. Cei 19 cîini care îi însoţeau muriseră. Wilson pe jumătate orb şi Scott epuizat abia au avut putere să atingă Hut Point remorcînd sania lor îngreunată. În golful Sound era ancorat un vas de aprovizionare. Shackleton a fost îmbarcat şi a revăzut Anglia cu un an înainte de şeful său.

Peste patru ani, Shackleton s-a întors. Coliba pe care a construit-o la Cap Royds există şi azi în apropiere de o aşezare de pinguini, cu marea ei sobă de fontă, cu ciorapi care se usucă de 60 de ani şi cu patetica cuşcă a unui cîine în faţa intrării. Dar cînele nu era menit să joace un rol de prim plan în expediţie, şi nici automobilul de 4 cilindri şi 25 CP, marca „Arol-Johnston", cu care Shackleton inaugura automobilismul în Antarctica. Războiul ruso-japonez arătase rezistenţa la frig şi la oboseală a poneilor manciurieni. Shackleton — şi după el Scott — a hotărît să-i folosească în cucerirea polului.

(Va urma)

Nhân Dân

HANOI

INTERVENȚIA AMERICANĂ ÎN LAOS

ÎNTREAGA lume știe că, de peste zece ani, Statele Unite desfășoară în mod sistematic o intervenție armată în Laos. În 1954, imediat după semnarea acordurilor de la Geneva cu privire la Indochina, guvernul american de atunci, președinte fiind Eisenhower, iar vicepreședinte Nixon, a înființat blocul agresiv SEATO și a pus din propria lui voință Laosul, ca și Vietnamul de sud și Cambodgia, sub protecția acestui bloc. Ulterior, Statele Unite s-au ascuns sub eticheta ajutorului militar și economic pentru a se infiltra în Laos, pentru a sprijini fracțiunea de dreapta laoțiană și a o îndrepta împotriva forțelor patriotice. La sfîrșitul anului 1960, americanii au ajutat pe reacționarii laoțieni să ocupe prin forță capitala țării, Vientiane, care era sediul unui guvern neutru. În timp ce la Geneva, în 1962, se încheia conferința cu privire la Laos, 5 000 de soldați americani au debarcat în Tailanda pentru a pregăti agresiunea împotriva Laosului. După semnarea acordurilor de la Geneva cu privire la Laos și instaurarea guvernului tripartit de coaliție națională în această țară, Statele Unite n-au încetat să recurgă la manevre perfide pentru a se opune Frontului Patriotic din Laos și forțelor neutraliste autentice, pentru a corupe pe prințul Suvanna Fuma și alte elemente.

Începînd din mai 1964, Statele Unite au bombardat regiunile libere laoțiene, și-au intensificat zi de zi intervenția în Laos, au organizat și comandat în mod direct atacurile forțelor de dreapta împotriva regiunilor eliberate, controlate de forțele patriotice. Atacurile întreprinse la sfîrșitul anului 1969 de către forțele reacționare laoțiene, la ordinul americanilor, împotriva Văii Ulcioarelor constituiau un act nebunesc de intensificare a războiului american în Laos.

În declarația lui de la 6 martie, Nixon a afirmat că activitățile americane din Laos sînt „necesare pentru a apăra viețile americane din Vietnam". Acest argument a fost invocat pentru a potoli opoziția opiniei publice americane. Dar el constituia, de asemenea, din partea lui Nixon, o mărturisire a intenției sale de a folosi teritoriul Laosului în slujba războiului american de agresiune din Vietnam. Încă o dată, el dezvăluie politica de agresiune a imperialiștilor americani împotriva Indochinei.

Președintele Nixon a mărturisit că ajutorul militar acordat de Statele Unite forțelor reacționare laoțiene „a sporit". El a negat prezența trupelor de luptă americane în Laos, dar a fost nevoit să recunoască prezența în această țară a peste 1 000 de consilieri și membri ai personalului militar american de diferite categorii, precum și faptul că aviația americană a bombardat regiunea orientală a țării, în timp ce în partea de nord nu a efectuat decît „zboruri de recunoaștere" și misiuni de sprijinire a luptelor.

Potrivit surselor de informare occidentale, poporul american pune la îndoială explicațiile lui Nixon. Senatorul A. Cranston a respins afirmațiile acestuia din urmă și a subliniat prezența trupelor de luptă americane în Laos. O telegramă din 7 martie a agenției U.P.I anunță că mai mulți senatori americani, printre care M. Mansfield, J. K. Javits, A. Gore, S. Symington, S. Cooper și McGovern, condamnă încercările de eschivare ale lui Nixon și politica de intensificare a războiului din Laos a Administrației sale. Ei au cerut să fie retrași toți americanii care participă la activitățile militare din Laos, oricare ar fi ele.

Adevărul este că Statele Unite au intensificat tot mai mult raidurile aeriene de exterminare împotriva zonelor eliberate din Laos : bombardierele lor au efectuat în anumite zile pînă la 500 de ieșiri, iar începînd de la 17 februarie 1970, avioanele lor B-52 au lansat în numeroase rînduri covoare de bombe asupra nordului Laosului. Numărul consilierilor și membrilor personalului american din Laos se ridică la 12 000, adică de peste 10 ori cifra recunoscută de Nixon. Americanii din Laos au în mîinile lor întreaga mașină de război a S.U.A. din această țară. În momentul de față, ei comandă forțele reacționare laoțiene și participă la toate activitățile lor militare împotriva Frontului patriotic și a forțelor neutraliste. Mii de mercenari tailandezi au fost introduși în Laos de către imperialiștii americani, iar cantitatea de armament furnizată de aceștia autorităților de la Vientiane crește pe zi ce trece.

Nixon se străduiește să explice că în Laos nu există trupe de luptă americane, dar toată lumea își reamintește că la 21 martie 1969, în fața unei Comisii senatoriale, ministrul apărării, Melvin Laird, a recunoscut că comandantul forțelor americane din Vietnamul de sud este autorizat să trimită în Laos trupe pentru misiuni de „reacție defensivă". Președintele încearcă, de asemenea, să minimalizeze rolul consilierilor americani din Laos. Dar potrivit anumitor corespondenți de presă americani care au vizitat baza militară Long Cheng, consilierii americani au luat în mînă organizarea și comandamentul trupelor fracțiunii de dreapta laoțiene.

Este clar că imperialiștii americani sînt aceia care au sabotat acordurile de la Geneva din 1954 și 1962 cu privire la Laos, care au sabotat independența, neutralitatea și pacea acestei țări, care au provocat și apoi au dus războiul criminal împotriva forțelor patriotice și poporului laoțian, care sînt dușmanii periculoși ai poporului laoțian și ai popoarelor Indochinei.

Administrația Nixon trebuie să poarte întreaga răspundere pentru actuala situație gravă din Laos. Prințul Suvanna Fuma și autoritățile de la Vientiane au și ei partea lor de răspundere, pentru că au urmat o politică proamericană și au introdus în Laos avioane și trupe americane care să lupte împotriva propriului lor popor.

Cauza gravei încordări actuale din Laos constă în intervenția și agresiunea Statelor Unite.

Iată de ce, pentru rezolvarea problemei laoțiene este necesar, în primul rînd, ca Statele Unite să-și înceteze actele de intervenție și agresiune, să pună capăt „războiului special" dus în Laos. La 6 martie 1970, Comitetul Central al Frontului Patriotic din Laos a făcut o declarație în care subliniază aceste puncte fundamentale și propune o soluție politică a problemei laoțiene. Această soluție a scos în evidență poziția justă a Frontului Patriotic din Laos pentru reglementarea pașnică a problemei laoțiene pe baza acordurilor de la Geneva din 1962 cu privire la Laos și a realităților actuale din țară. Poporul vietnamez sprijină pe deplin această poziție principială a Frontului Patriotic din Laos.

Prințul Sufanuvong participînd la un exercițiu efectuat de forțele Patet Lao

LE DRAPEAU ROUGE

BRUXELLES

EXIGENȚE ALE SECURITĂȚII EUROPENE

ÎN 20 DE ANI, lumea, inclusiv Europa, s-a schimbat. Totuși, alianța atlantică, prizonieră a unei viziuni depășite, se înfundă în imobilism și în justificări perimate ale unei politici anacronice.

Realitățile se impun în fapte, dacă nu încă în litera unor tratate internaționale. Vechi adepți fideli ai alianței atlantice își pun tot felul de întrebări. Desigur, divizarea Europei mai continuă, dar această politică a intrat într-o criză.

În fața unei situații devenită mai complexă, dar și mai bogată în posibilități, ieșirea din „logica blocurilor" constituie o necesitate urgentă ; acțiunile pe care „logica blocurilor" le inspiră sînt contestabile și contestate. Aceasta este motivul pentru care cîștigă teren ideea de a stabili noi raporturi între state suverane, egale în drepturi, permițînd a se pune capăt politicii de blocuri, de a o depăși. Securitatea colectivă garantată de toți poate asigura securitatea fiecăruia.

Formulele și mijloacele abundă — tratate de neagresiune, de asistență mutuală, proceduri de arbitraj și de mediere pentru a asigura o situație negociată a litigiilor, recunoașterea statelor existente și inviolabilitatea frontierelor, integritatea teritorială a statelor, abandonarea folosirii forței etc. Inițiativa țărilor socialiste privind o conferință general-europeană a avut un mare răsunet : reacții pozitive din partea Finlandei, o luare de poziție în principiu favorabilă a guvernelor occidentale. Drumul este încă presărat cu obstacole. Forțele imperialiste nu sînt dispuse să vadă dispărînd blocurile. S.U.A. frînează și guvernele occidentale — printre care se numără și cel al Belgiei — caută pretexte pentru a amîna, prin condiții prealabile nerealiste, convocarea conferinței europene. Desigur, contactele bi și multilaterale — incontestabil utile — necesită timp ; desigur, căutarea celor mai bune căi pentru a asigura condițiile coexistenței pașnice și a cooperării europene poate să fie dificilă, dar aceasta este, totuși, singura ieșire posibilă din „războiul rece" și din cursa pentru înarmarea atomică.

Realizarea acestor obiective nu poate fi încredințată numai diplomației statelor ; acțiunea populară pentru securitatea colectivă și noi raporturi de cooperare în Europa nu constituie doar un mijloc de presiune asupra unor guverne care șovăie, ci și condiția unei depășiri reale a blocurilor. Popoarele pot să-și fixeze obiective mai ambițioase, mai avansate decît unele guverne — adesea prizoniere ale trecutului. Este suficient a ne referi la teoriile oficiale asupra negocierii între blocuri și temerile suscitate de inițiativele individuale luate de unele state.

A pune problema securității popoarelor Europei cu o putere reînnoită, a asocia în acest scop toate forțele democratice, organizațiile sociale și muncitorești cere eforturi imediate, îndrăzneală și imaginație. Sarcina aceasta trebuie să asocieze forțe politice și sociale reprezentative, care nu se mai mulțumesc „să facă propagandă" pentru pace, ci elaborează formule noi. În această optică, partidul nostru a lansat ideea neutralității active, care permite a ne degaja practic de N.A.T.O. și a abandona, la nivelul nostru, politica alianțelor militare.

Acțiunea pentru coexistența pașnică în Europa nu tinde să asigure „echilibrul blocurilor" într-o atmosferă de teroare. Ea impune imperialismului renunțarea la politica de forță... Examinarea posibilităților concrete și a inițiativelor necesare implică eforturi serioase. Comuniștii belgieni sînt hotărîți să ajute la identificarea punctelor de convergență, de înțelegere, de acțiune comună între forțele democratice ale continentului nostru.

Jacques MOINS

l'Unità

ROMA

SFÎRȘITUL UNEI HEGEMONII

O DATĂ cu înfrîngerea suferită în Austria, se desprinde încă o verigă din lanțul puterii partidelor democrat-creștine europene. Se începuse cu Franța, unde fostul partid MRP nu rezistase ciocnirilor determinate de războiul din Indochina, s-a continuat cu Italia unde majoritatea absolută cucerită în 1948 a fost pierdută în 1953, apoi cu eșecul suferit în 1967 în Olanda și în 1968 în Belgia, și, după aceea, cu înfringerea în Germania occidentală din toamna anului 1969, iar acum în Austria, unde, pentru prima dată de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, cancelarul va fi social-democrat și nu democrat-creștin. Prin urmare, sfîrșitul unei hegemonii în Europa occidentală. Și sfîrșitul planurilor legate de acea hegemonie.

Natural, cauzele acestei întregi serii de înfrîngeri sînt diferite de la țară la țară. Nu-i va trece nimănui prin minte să compare, de pildă, cauzele imediate ale lichidării practice a partidului democrat-creștin din Franța cu cele care au determinat pierderea majorității în Germania occidentală ; după cum, evident, sînt diferite condițiile care au determinat același rezultat la Bonn și la Viena. Totuși, un motiv comun se află la baza tuturor acestora. După părerea noastră, el constă, deși evident în mod diferit de la țară la țară, în pierderea de către partidele democrat-creștine europene, sau, în orice caz, într-o atenuare importantă a unei inspirații populare care se împăcase de-a lungul unei întregi perioade istorice, favorizîndu-i exercitarea hegemoniei, cu caracterul eterogen de clasă al compoziției lor. Nu întîmplător înfrîngerile suferite de aceste partide au survenit întotdeauna în momente de criză sau de cotitură națională. Adică, în momente în care sprijinul popular și caracterul „interclasist" nu mai puteau fi împăcate. Așa a fost în Franța, unde fostul partid MRP a sfîrșit prin a fi răsturnat de propria sa opțiune în favoarea grupurilor celor mai reacționare ale colonialismului francez. Așa a fost în Italia, în momentul în care se punea în cauză însuși viitorul democrației italiene. Așa a fost în Olanda, unde catolicii nu au știut și nici nu au putut să interpreteze noii fermenți ai tineretului și valul de reînnoire care se manifesta în cadrul Bisericii. Așa a fost în Belgia, unde social-creștinii nu au spus nimic hotărîtor în marele și dramaticul conflict dintre valoni și flamanzi. Așa a fost în Germania occidentală, unde partidul lui Kiesinger și al lui Strauss a rămas ancorat la o veche viziune a raporturilor cu Estul, pe de o parte, și cu Vestul, pe de altă parte. În sfîrșit, așa s-a întîmplat în Austria, unde a fost determinant votul tinerilor care au optat în marea majoritate pentru un partid care le-a dat impresia că le interpretează mai bine cerințele.

Ne-am limitat să amintim unele din cauzele care pot fi deduse din însăși cronica vieții diferitelor țări în care, deși în mod diferit, s-a verificat fenomenul. Desigur, există și altele, mai puțin frapante și, probabil, și mai complexe. Dar nu ni se pare că motivul de fond poate fi modificat de enumerarea și analiza altor factori. Realitatea este că în oricare din țările vest-europene în care partidele de inspirație catolică au fost înfrînte există, în orice caz, cel puțin un lucru comun : opțiunea de dreapta făcută de aceste partide în momentul în care s-a pus cerința de a adopta o poziție politică clară și precisă. Aceasta nu înseamnă că în toate aceste țări înfrîngerea democrat-creștină s-a tradus printr-o deplasare la

Un pichet de greviști în timpul mișcărilor revendicative de la minele din Asturia

stînga a situației politice. Este bine cunoscut că procesele care duc la noi asocieri politice nu sînt simple și lineare. Dar dovada că înfrîngerea partidelor de inspirație catolică se datorează, în orice caz, opțiunii lor de dreapta se află în faptul că, în nici una din țările pe care le-am enumerat, aceste partide nu au ajuns la o opțiune de stînga ; adică o opțiune care ar fi implicat o ruptură profundă cu poziția lor de clasă.

LIFE INTERNATIONAL

NEW YORK

TACTICILE POLITICE ÎN ECONOMIE

ESTE un unghi potrivit pentru a privi bugetul Statelor Unite pentru anul fiscal 1971, acela pe care președintele l-a făcut cunoscut recent. El ne spune care vor fi, după părerea lui Nixon, principalele probleme politice ale următoarelor 18 luni și chiar ale viitorilor cinci ani. Împreună cu Raportul economic și cu cîteva dintre declarațiile făcute de el la televiziune sau altunde, bugetul aruncă lumină și asupra strategiei politice pe care o va folosi Nixon ca să impună prioritățile sale republicane unui congres cu majoritate democrată.

Prioritatea politică nr. 1 a lui Nixon este controlarea inflației. El a mai înfruntat această problemă și anul trecut, dar acum vede că „țara e într-o poziție critică iar hotărîrile pe care le vom lua în lunile următoare vor decide dacă vom cîștiga sau nu lupta". Ca și în mesajul despre Starea Uniunii, și în aceste documente politice el a afirmat în modul cel mai partizan cu putință (dar corect), că inflația actuală se datorește democraților și își are obîrșia în deficitele anilor '60. Dar dacă Nixon n-o va stăvili, ea va deveni curînd o inflație a actualei Administrații. Eventuala recesiune către care se poate îndrepta ar purta de asemenea pecetea lui Nixon. O recesiune care ar determina creșterea șomajului, în timp ce prețurile ar urca și mai mult, ar îmbina ambele rele. A stăvili unul și a-l evita pe celălalt — obiectivul lui Nixon, e în tot cazul o manevră la fel de dificilă ca a merge pe o sîrmă. Strategia lui Nixon de a reduce ambele riscuri pare destul de îndeminatică din punct de vedere politic, ca să inspire suficient de multă încredere. Bugetul însuși este arma lui de căpetenie sau prăjina celui ce-și echilibrează mersul pe sîrmă. Alte remedii propuse contra inflației, cum ar fi directivele privind prețurile și veniturile, sau controlul creditelor, nu-i par acceptabile din punct de vedere politic președintelui sau sînt ineficace. Bugetul rămîne sprijinul de bază.

El prevede cheltuieli de 200,8 miliarde pentru anul fiscal '71, un record deci, dar sporul față de cel din 1970 este mai mic decît inflația, așa că, în termeni reali, guvernul va cheltui mai puțin. Veniturile vor fi suficiente doar pentru a aduce un anemic surplus de 1 300 milioane de dolari. Este un buget auster. El nu va aduce nici un vot în favoarea republicanilor în alegerile pentru Congres din toamna aceasta. Este însă calculat în așa fel încît să-l facă pe Nixon să apară într-o lumină favorabilă la alegerile cu mult mai importante din '72. Și strategia lui ar putea de asemenea să-i pună în defensivă pe democrați anul acesta.

Președintele și-a făcut cunoscută strategia cînd a opus veto-ul său proiectului de alocații pentru Departamentul sănătății, educației și asistenței publice pe anul fiscal 1970. Deși fusese prevenit, Congresul a votat cu o majoritate covîrșitoare un miliard de dolari în plus peste ceea ce ceruse Administrația. Nixon și-a semnat veto-ul său în fața telespectatorilor din întreaga țară, ținîndu-le o lecție severă despre „încetarea creșterii costului vieții". Spectacolul a fost destul de convingător pentru a determina sprijinul Congresului în favoarea veto-ului și a pus în evidență în mod dramatic, poate chiar cam caricatural, diferența între cheltuitorii democrați și dușmanii inflației din tabăra republicană.

„Trăim într-un climat politic care detestă surplusurile, a declarat un demnitar de la Casa Albă, și micul surplus al președintelui este cît se poate de vulnerabil în acest an electoral. Dar dacă democrații i-l vor lua, și-și vor bate joc de austeritatea lui, nu vor înțelege ceea ce Nixon — și o mulțime de americani de mijloc — consideră a fi problema electorală nr. 1".

Fie că surplusul va fi destul de mare ca să fie „credibil" fie că nu, el poate servi celuilalt scop : acela de a micșora riscul unei recesiuni. Bugetul lui Nixon este, de asemenea, un document politic, într-un sens mai larg. În cadrul limitelor impuse de vechile angajamente și cheltuieli ireductibile (adică dobînzile datoriilor, asigurările sociale, pensiile veteranilor), strategia pentru anii '70 care reiese din buget prevede cîteva schimbări importante în prioritățile guvernamentale, toate axate pe o dibace poziție politică. Cea mai importantă dintre ele este reducerea cheltuielilor militare. Secretarul Laird a operat o reducere de 12 la sută în bugetul Pentagonului, limitîndu-l pentru prima dată de la războiul din Coreea la o cotă mai mică în ansamblul bugetului decît programele pentru „resursele umane". Bugetul pentru probleme spațiale a fost redus și mai drastic. Se face și o încercare curajoasă de a reduce o lungă listă de programe neeconomice sau învechite și de a lichida rezervele federale excesive, deși abia dacă s-a aruncat o privire asupra subvențiilor agricole învechite.

Principalele sporuri bugetare privesc reforma asistenței publice (programul de asistență familială), o mai corectă repartizare a veniturilor statelor federale, („noul federalism"), sprijinul sporit pentru poliția locală, fondurile pentru pregătirea forței de muncă, îmbunătățirea transportului urban și aerian și începerea luptei împotriva poluării atmosferei. Aceste noi priorități sînt bine

Recunoașterea realității

La rubrica „Libres opinions" ziarul „Le Monde" publică, sub semnătura lui Louis Périllier, vicepreședinte al „Asociației pentru schimburile franco-germane", un articol în care se subliniază, printre altele :

„Occidentalii care au prilejul să viziteze R.D. Germană sînt izbiți de o contradicție între fapt, adică realitatea economică și politică, și drept, adică refuzul majorității puterilor occidentale de a recunoaște ca stat o țară care are toate caracterele unui stat.

Este adevărat că, de cîtva timp, Germania federală pare să-și schimbe poziția. Pentru cancelarul Willy Brandt R.D. Germană constituie „un stat în sinul națiunii germane". Prin tratative se va putea, fără îndoială, să se precizeze acest concept în sensul unei recunoașteri de facto sau de jure a Germaniei răsăritene.

Ce vor face celelalte guverne occidentale ? Se vor bizui oare ele pe hotărîrea Germaniei occidentale, care ia azi inițiative în atîtea domenii, sau vor fi în măsură să ia o hotărîre proprie ?

Reprezentanții Comitetului național al patronatului francez (C.N.P.F.), care au făcut recent o vizită în R.D. Germană, s-au putut convinge de amploarea dezvoltării industriale din această țară. Nu întîmplător în capitala R.D.G. va fi deschis un birou economic al industriei franceze cu participarea C.N.P.F.

Pacea în Europa nu va fi asigurată fără recunoașterea frontierei Oder-Neisse. R.D. Germană acceptă această frontieră. Tratativele pe care Germania federală le-a angajat cu Polonia o vor determina, fără îndoială, s-o accepte la rîndul ei.

În cazul acesta, se poate concepe oare o conferință cu privire la securitatea europeană fără participarea cu drepturi depline a R.D. Germane, situată din punct de vedere geografic în inima Europei ?

Dacă R.D. Germană este asociată la un acord de securitate colectivă, aceasta nu poate avea loc decît pe picior de egalitate cu ceilalți contractanți, ceea ce implică recunoașterea ei de către ansamblul participanților.

A dezvolta colaborarea înseamnă a acționa pentru o mai bună înțelegere reciprocă și, în consecință, pentru pace. Nu este oare adevărat că dialogul, schimburile culturale și comerciale au permis îmbunătățirea relațiilor noastre cu celelalte țări socialiste ? Același lucru s-ar întîmpla cu R.D. Germană.

Este, oare, admisibil ca să se mențină un regim de pașapoarte care stînjenește intrarea în Franța a cetățenilor R.D. Germane, atunci cînd orașe franceze înfrățite cu orașe germane pot trimite în R.D. Germană delegații, sursă de relații rodnice și de împăcare între două popoare ? Este oare admisibil ca învingătorii într-o competiție sportivă să nu aibă dreptul la imnul și la drapelul lor dacă sînt cetățeni ai R.D. Germane, în timp ce Germania federală le recunoaște acum acest drept, lor, ca și campionilor celorlalte națiuni ?

O preocupare de securitate națională ne impune să recunoaștem R.D. Germană. Interesul Franței se alătură interesului Europei, interesului păcii. Această soluție de justiție ar fi o soluție de rațiune".

alese din punct de vedere politic, întrucît republicanii își îndreaptă atenția asupra unor probleme de importanță majoră. Democrații ar putea spune că programele indică zgîrcenie, dar, privite în ansamblu, ele sînt cît se poate de antiinflaționiste. Atît bugetul cît și Raportul economic aduc o inovație : încercarea de a realiza o „planificare guvernamentală", cum ar fi numit-o o generație anterioară de republicani.

Ca să spunem așa, de altfel în termenii bugetului, totul este o tactică de înaltă clasă a republicanilor, tactica de a nu promite prea mult și de a reaminti că știința economiei continuă să fie arta de a aloca resurse reduse ; cît despre strategia Administrației pentru combaterea inflației iminente, fără recesiune, nici ea nu e lipsită de riscuri. Este însă o strategie rece, care poate să amorțească „micile dureri" și să pună economia pe baze mai solide în anul 1971.

Newsweek

NEW YORK

„NOUL REALISM" ȘI REALITATEA

MAJORITATEA americanilor au presupus multă vreme că integrarea rasială este posibilă, începînd cu școlile, că o economie în expansiune ar justifica garantarea de către guvern a situației tuturor americanilor, sănătoși sau bolnavi. Erau postulate optimiste pe baza cărora se formula o politică națională promițătoare. Îndoielile erau contrazise de conducătorii de la Casa Albă și din Congres.

„Noua Frontieră" urma să fie extinsă la infinit, iar beneficiile „Marii Societăți" urmau să fie și exportate. Aceste vechi lozinci par răsuflate noilor realiști. Senatul a hotărît brusc că acțiunea desfășurată timp de 16 ani pentru integrarea școlilor publice a înrăutățit relațiile dintre rase în loc să le îmbunătățească și că experimentul trebuie efectuat în măsură egală în nord și în sud și, astfel, de fapt, abandonat. Între timp, politica de asistență publică a suferit o reexaminare sceptică. Ajutorul pentru străinătate a fost redus drastic. Washingtonul bate în retragere atît pe plan intern, cît și pe plan extern.

Rapoartele prezentate de mai multe comisii numite în cursul Administrației Johnson și propunînd atacuri masive împotriva sărăciei, a înrăutățirii situației urbane și a delictelor întreținute de aceste condiții au fost primite în mod politicos și, în cea mai mare parte, ignorate. Congresul va fi convins, probabil, să înlocuiască actualul sistem al asistenței publice printr-un plan prevăzînd un venit familial garantat. Actualul sistem, ca și integrarea, a fost considerat un eșec, dar nu se întrevede nici măcar într-o perspectivă îndepărtată o altă inițiativă de acest gen.

În momentul de față, politica pășește într-un pas mai puțin vioi. Nu este absolut clar dacă Administrația Nixon dă tonul sau se adaptează doar la cadența lui. În cazul legislației școlare, este evident că președintele a obținut ceea ce dorea fără să se angajeze la nimic. Școlile din nord nu vor fi integrate în mai mare măsură decît sînt în prezent, ceea ce nu este mult. Și întrucît urmează să nu se practice o discriminare împotriva școlilor din sud, ele vor încerca, de asemenea, să se oprească acolo unde se află în momentul de față sau să se întoarcă la punctul la care se aflau înainte.

Dacă se cheltuiește mai mult pentru a aduce școlile negrilor la nivelul necesar, soluție susținută de unii din criticii integrării, s-ar putea ca aceasta să constituie o schimbare în bine. Dar în momentul de față nu se vede de unde s-ar putea lua fondurile necesare.

Argumentarea în favoarea frînării inflației este mai convingătoare decît cea împotriva integrării și are același efect, de reducere a optimismului. În ultimii ani, am fost asigurați că creșterea economică ar constitui răspunsul la aproape orice problemă. Prin creșterea produsului național brut — ni se spunea — s-ar asigura deplina folosire a brațelor de muncă și o mare prosperitate. Lărgirea bazei venitului rezultînd de aici ar asigura fondurile necesare pentru investițiile federale în proiectele de asistență publică. Dar prețurile au crescut o dată cu produsul național brut. Ele trebuie să fie frînate și orice modalitate cunoscută de a le frîna reduce creșterea economică națională și impune austeritate în bugetul federal la toate capitolele.

Astfel, creșterea economică a fost oprită și, cînd va fi reluată, ea va fi menținută la un ritm mai redus decît în trecut. Ea nu va constitui un răspuns la toate problemele. Și chiar și creșterea modestă proiectată este incriminată de ecologi care îi concurează acum pe economiști și sociologi în ce privește atenția pe care o solicită. Creșterea economică, ne spun ei, este în esență un rău. Cu cît ne dezvoltăm mai rapid, cu atît poluăm mai mult mediul înconjurător și cu atît mai repede îl facem de nelocuit. În comparație cu ecologia, știința pesimistă a economiei politice pare frivolă.

Lucrul cel mai grav este că avertismentele ecologilor sînt justificate. Ce rămîne, astfel, din politica americană de promisiuni și speranțe ? Dacă creșterea economică este periculoasă, ce se întîmplă cu viziunile costisitoare ale unor orașe reconstruite și ale unor sate modernizate ? O nouă reformă socială trebuie oare să aștepte momentul, în cel mai bun caz îndepărtat, în care legislația tînărului senator Robert Packwood privind controlul populației va fi acceptată și va intra în vigoare ? Națiunea trebuie oare să bată pasul pe loc pînă cînd ecologii vor permite economiștilor să preia conducerea ? Sau există o poziție de mijloc pe care se pot situa ambele grupuri de oameni de știință ? Perspectivele nu sînt deloc îmbucurătoare.

Kenneth CRAWFORD

Cyrille ADOULA

ministrul de stat însărcinat cu afacerile externe, cooperarea și comerțul exterior al Republicii Democratice Congo

Azi sosește în țara noastră Cyrille Adoula, ministrul de stat însărcinat cu afacerile externe, cooperarea și comerțul exterior al Republicii Democratice Congo, care, la invitația ministrului afacerilor externe a Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu, face o vizită oficială în România între 19 și 22 martie a.c.

Personalitate marcantă a vieții politice congoleze, Cyrille Adoula s-a născut în anul 1921 la Leopoldville (azi Kinshasa). După terminarea studiilor, lucrează ca economist, iar la întemeierea Băncii Centrale congoleze este primul ei angajat.

Ulterior, este ales secretar permanent al secției congoleze afiliate la sindicatele belgiene (F.G.T.B.), calitate în care a participat la numeroase congrese și sesiuni ale F.S.M. În august 1958, se numără printre membrii fondatori ai partidului Mișcarea Națională Congoleză (M.N.C.). În anii următori, Cyrille Adoula se dedică exclusiv activității sindicale și, la sfîrșitul lunii iunie 1960, este ales secretar general al Federației Generale a Muncitorilor din Congo (F.G.T.C.). În același an, la alegerile pentru Senat și Camera Deputaților ale tinerei Republici Congo, Cyrille Adoula obține un mandat de senator pentru Coquilhatville. Începînd din septembrie 1960 și pînă în august 1961, cu o scurtă întrerupere, cînd a fost delegat al țării sale la O.N.U., Cyrille Adoula a deținut funcția de ministru de interne în cele două cabinete conduse de Joseph Ileo.

În luna august 1961, fostul președinte Kasavubu l-a desemnat pe Cyrille Adoula să formeze guvernul. În noul cabinet, premierul Adoula, care deținea și portofoliul apărării, a reușit să reunească reprezentanții a diferite curente și orientări politice congoleze. În același an, în septembrie, Cyrille Adoula face parte din delegația congoleză care a participat la Conferința de la Belgrad a statelor nealiniate.

În timpul secesiunii katangheze, Adoula a desfășurat o intensă activitate, în țară și peste hotare, pentru realipirea provinciei. Din anul 1962 și pînă în luna iulie 1964, cînd a demisionat din funcția de premier, Cyrille Adoula a fost și ministru al afacerilor externe. Ulterior, este numit ambasador în Belgia și apoi în S.U.A.

De la 1 august 1969, în urma unei remanieri ministeriale, Cyrille Adoula este numit ministru de stat însărcinat cu afacerile externe, cooperarea și comerțul exterior.

D. C.

poșta redacției

POLITICA NUCLEARĂ JAPONEZĂ

Vasile Blaga, București. Mulți dintre cititori s-au interesat de problemele apărării Japoniei. În completarea răspunsului publicat în numărul trecut al revistei, adăugăm cîteva date privind politica nucleară a acestei țări. În urmă cu două săptămîni, directorul general al agenției de apărare a Japoniei, Yasuhiro Nakasone, a declarat unor ziariști străini : „Trei principii antinucleare adoptate de guvernul nostru trebuie menținute în viitor — să nu posedăm, să nu fabricăm și să nu importăm arme nucleare. Trebuie să adaug că, după părerea mea, Japonia nu trebuie nici acum, nici în viitor, să-și fabrice propriile sale arme nucleare". În continuare, Nakasone s-a pronunțat în favoarea unei eventuale revizuiri a tratatului de securitate americano-japonez, încheiat, în forma actuală, pentru rezolvarea, în principal, a problemelor militare. Directorul general al agenției de apărare a considerat că ar trebui creată „o asociație în care problemele securității mutuale ar putea fi tratate ca o parte a unui larg sistem de cooperare între cele două țări în ceea ce privește economia, cultura și apărarea".

Alexandru Nicolescu, București. Materialul trimis de dv. nu se încadrează în profilul revistei noastre.

I. Bistriteanu, Iași. 1) Firma Massiot-Philips a realizat, într-adevăr, un aparat care va putea permite radiologilor să exploreze toate cavitățile creierului, aparat care a fost prezentat în cadrul celei de-a XIX-a întruniri „Zilele naționale de radiologie", deschise la Paris. 2) Buletinul informativ „Brèves nouvelles de France" a publicat într-un recent număr o statistică potrivit căreia în Franța se înregistrează o medie de 550 000 decese pe an. Din cele 110 000 decese datorate cancerului, aproximativ 20 la sută sînt urmarea unor afecțiuni ale căilor respiratorii și, în mare parte, a tutunului.

Adolf Minuț, Șc. generală Dochia, jud. Neamț, of. poștal Piatra Neamț, dorește să cumpere numerele 1 și 6 din 1963 ale revistei „Lumea".

DEBARCAREA DE LA DIEPPE

Haralambie Brănescu, Mizil. La 19 august 1942, englezii debarcă la Dieppe. Dar, datorită insuficientei pregătiri și sprijiniri, întreaga acțiune este repede înăbușită de generalul nazist Kuntzen, care comanda corpul 81 de armată. Debarcarea engleză nu se limitează decît la o îngustă fișie din plaja portului. Cele 27 de tancuri aduse pe plajă sînt distruse (unul singur reușise să parcurgă 100 m). Asediatorii (în mare parte canadieni) sînt uciși. Ordinul de reîmbarcare este dat la orele 9 dar, din cei 6 000 de militari, jumătate au rămas pe continent, morți sau prizonieri. La orele 16, raportul mareșalului von Rundstedt (comandantul armatelor naziste din vest) preciza că viața în orașul Dieppe „redevenise normală". Doi ani mai tîrziu, însă, avea să se producă debarcarea armatelor anglo-americane în Normandia, operațiune, după cum se știe, încununată de succes.

TRATATUL DE NEPROLIFERARE A ARMELOR NUCLEARE

Ion Ursu, Bacău. În afara celor trei puteri nucleare U.R.S.S., S.U.A. și Marea Britanie, Tratatul de neproliferare a armelor nucleare a fost ratificat pînă acum de Afganistan, Austria, Botswana, Bulgaria, Camerun, Canada, Costa Rica, Cipru, Cehoslovacia, Danemarca, R. D. Germană, Ecuador, Etiopia, Finlanda, Islanda, Iran, Irak, Irlanda, Iordania, Iugoslavia, Laos, Malayezia, Mali, Malta, Insula Mauritius, Mexic, Mongolia, Nepal, Nigeria, Polonia, România, Somalia, Swaziland, Suedia, Siria, Togo, Tunisia, Volta Superioară, Ungaria, Noua Zeelandă.

N. Sandu, Botoșani. 1) Nu a fost comunicat dacă fostul ministru de externe al Indoneziei, Subandrio, condamnat la moarte, a fost sau nu executat. 2) Vom ține seama de propunerile dv.

Damian Rădulescu, București. Au existat, într-adevăr, bilete de bancă de felul celor despre care ne-ați scris.

FRANȚA, PUTERE SPAȚIALĂ

Ilie Zbravco, com. Secusigiu, jud. Arad. Franța este, într-adevăr, o putere spațială în dezvoltare. Primul satelit francez, lansat de la baza Hammaguir (Algeria), la 26 noiembrie 1965, numit „Astérix", a încetat să funcționeze, așa cum era prevăzut, după cîteva ore. De fapt, scopul adevărat al acestei prime lansări franceze era verificarea calităților și funcționării rachetei purtătoare „Diamant A" pentru ca să i se poată încredința în deplină siguranță un satelit complex. Orbita pe care s-a înscris primul satelit artificial francez avea un perigeu de 525 km și un apogeu de 1 791 km. La cîteva zile după înscrierea pe orbită a capsulei „Astérix" (numită de tehnologi și A-1), a fost lansat de la Vandenberg (California), cu ajutorul unei rachete americane „Scout", un alt satelit realizat de Centrul național de studii spațiale (C.N.E.S.), numit FR-1. FR-1, a cărei activitate a fost prevăzută pentru trei luni (timp în care nu s-a produs nici o defecțiune), urma să studieze ionosfera și, în special, propagarea prin ionosferă a undelor de foarte joasă frecvență. FR-1 a încetat să mai răspundă solicitărilor stațiilor terestre abia 33 de luni mai tîrziu ; informațiile privind funcționarea internă au fost recepționate pînă în luna martie 1969. După încetarea misiunii, satelitul a continuat (și continuă) să se învîrtească pe orbita pe care a fost înscris (742 și 758 km). Funcționarea perfectă a rachetei purtătoare „Diamant A" a determinat o altă lansare de la baza Hammaguir, la 17 februarie 1966, a unui satelit D-1 A „Diapason", care continuă să funcționeze pe o orbită ale cărei coordonate sînt 501 și 2 706 km. Au urmat lansările de la 8 și 15 februarie 1967, cu ajutorul aceluiași fel de rachetă purtătoare, ale sateliților perfecționați D-1 C „Diadème" 1 și D-1 D „Diadème" 2. Înscriși pe orbite de 564—1 329 km și 584—1 868 km, cei doi sateliți, echipați cu reflectoare laser, au realizat numeroase măsurători geodezice. „Diadème" 2 a încetat, însă, destul de repede să mai funcționeze ; Diadème 1 și-a încetat emisiunile după 22 luni, la 8 decembrie 1968. Lansările din 1967 au fost, pînă de curînd, ultimele lansări franceze. În cei trei ani care au trecut, Franța a amenajat un centru de lansări spațiale la Kourou (în Guyana franceză) — zonă ideală, potrivit tuturor experților, pentru lansarea sateliților. Se pare că, datorită condițiilor geografice excelente existente în această regiune, vor fi lansate de aici și rachetele „Europa" și sateliții de telecomunicații franco—vest-germani „Symphonie". În același timp, în anii care au trecut, Franța a definitivat programul „Eole" (despre care am scris la „Poșta redacției" nr. 11), în cadrul căruia va fi lansat către sfîrșitul anului satelitul „Eole" ; tot în acest timp, a fost pusă la punct racheta purtătoare „Diamant B" (deosebirile față de „Diamant A" se află în construcția primului etaj al rachetei). Anul acesta, Franța urmează să realizeze patru lansări. Prima (operată cu succes la 9 martie) — a unui satelit vest-german „Dial" (despre care vom scrie în alt număr). Își așteaptă rîndul sateliții „Péole" (preliminar la „Eole"), „Eole" și D-2. Dintre celelalte țări care au încercat recent plasarea pe orbită a unui satelit artificial, singura care a obținut o reușită (după patru insuccese) a fost Japonia. Încercarea Marii Britanii (anul trecut, la Woomera) de a lansa un satelit nu a dus la nici un rezultat. Cu cîțiva ani în urmă, se hotărîse construirea unei rachete „vest-europene" denumită „Europa" 1, formată dintr-un prim etaj britanic Hawker Siddeley Dynamics „Blue Streak" ; un alt etaj francez, Sereb ; un al treilea etaj vest-german „Astris" ; un satelit experimental italian, cu echipamente electronice belgiene și olandeze. Lansarea de la Woomera (Australia) a fost un eșec. Planurile, însă, nu au fost abandonate. A fost construită o a doua rachetă purtătoare, „Europa" II care urmează a fi lansată de la centrul spațial din Kourou la 19 mai și care va plasa pe orbită (în cazul reușitei) un satelit de telecomunicații franco—vest-german „Symphonie", care este pus la punct în prezent. *În fotografia din stînga :* rampa de lansare a rachetei „Diamant B" ; racheta „Europa" II *(jos).*

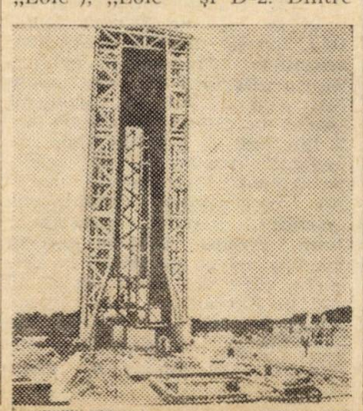

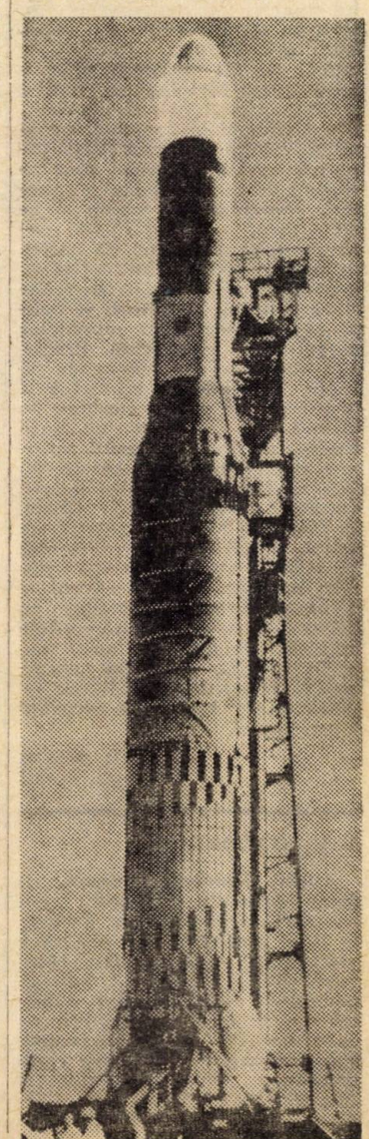

poșta redacției

SIKKIM — ȚARA DINTRE GHEȚARI ȘI JUNGLE

Cu o suprafață de 7 100 kmp, Sikkim este situat pe versantul sudic al Himalayei între R. P. Chineză, Nepal, India și Bhutan. Nordul Sikkimului este dominat de cîteva vîrfuri înzăpezite, cu înălțimi de peste 8 000 m. Spre sud, teritoriul țării e brăzdat de văile abrupte ale unor rîuri vijelioase. Din punct de vedere politic, Sikkim este un stat aflat sub protectoratul Indiei, pe baza unui acord încheiat în anul 1950 (acord prin care India se obligă să asigure securitatea mini-statului, îl reprezintă în relațiile internaționale și întreține șoselele existente, construind, în același timp, altele). Mini-statul este condus de un maharadjah, secondat de consiliul călugărilor lama (cu rol hotărîtor în problemele principale). Guvernarea teocrată și superioritatea clerului budhist în rezolvarea trebuirilor statului sînt ilustrate și de contrastul izbitor dintre palatul cu acoperișul aurit al călugărilor (care se înalță semeț pe o colină din centrul orașului Gangtok, capitala țării) și palatul modest al maharadjahului, aflat în spatele celuilalt palat. Locuitorii statului Sikkim, în număr de 161 000 (1961), aparțin populațiilor himalayene lepcia, bhutia, cionglimba și gurkhali. Din teritoriul țării, numai aproximativ 1 000 kmp reprezintă terenuri agricole. Restul este acoperit de păduri, jungle și ghețari. Populația se ocupă cu agricultura, cultivînd în văi porumb, orez și legume. În partea de nord a țării au început să se întindă livezi aflate în gospodărirea statului. Locuitorii se ocupă și cu creșterea animalelor (a yak-ului, în special). Produsele agricole sînt exportate în India, în schimbul textilelor și bunurilor de larg consum. În ultimii ani, în acest stat, încă feudal, au fost construiți aproximativ 1 500 km de șosele, au fost ridicate școli și au apărut germenii unei industrii locale. În Gangtok a fost construit un spital. În Sikkim impresionează, în primul rînd, varietatea florei : orhidee, rododendroni și hortensii uriașe amestecate cu bambuși și brazi acoperă pantele munților. Fauna țării nu e mai puțin variată. Datorită acestor daruri naturale, în Sikkim se speră într-o dezvoltare adecvată a turismului.

D. MACH
Cîmpia Turzii

J. K. GALBRAITH

Aurel Dinescu, Brașov. 1) John Kenneth Galbraith s-a născut în anul 1908 în Canada și este profesor de economie politică la Universitatea Harvard (S.U.A.). Recent, editura pariziană Gallimard i-a publicat un roman — „Triumful" — care descrie destul de realist, sub aparențele ficțiuniii, viața politică a Washingtonului. 2) Insula Mauritius a fost descoperită, în Evul Mediu, de către negustorii arabi. Portughezii ajung aici în secolul al XVI-lea, dar nu se stabilesc. Primii colonizatori europeni au fost olandezii care, debarcînd pe insulă în anul 1598, îi dau și actualul nume — în cinstea prințului Maurice de Nassau. Francezii pătrund în acest teritoriu abia în secolul al XVIII-lea cînd (în 1721) transformă numele insulei în Ile de France. După 1814, insula devine posesiune britanică. Amănunte privind istoria ulterioară a acestei insule veți găsi consultînd răspunsul apărut la „Poșta redacției" nr. 34 din 1969. 3) Potrivit unor informații transmise de agenția franceză de presă, partidul revoluționar dominican (partidul fostului președinte Juan Bosch, aflat în exil în Spania) nu va participa la alegerile care vor avea loc la 16 mai în Republica Dominicană. P.R.D. a motivat hotărîrea sa prin faptul că alegerile din mai par să fie „ o farsă electorală".

SCUFUNDAREA TRANSATLANTICULUI „ANDREA DORIA"

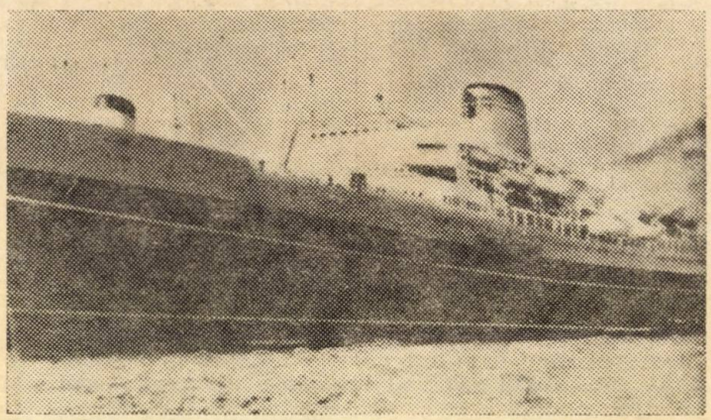

Gh. Moruzan, Bîrlad. Împrejurările în care s-a produs catastrofa soldată cu scufundarea transatlanticului italian „ANDREA DORIA" n-au fost încă lămurite pe deplin. Fapt cert este că a fost vorba de o ciocnire. Deși apele oceanului erau liniștite, iar vizibilitatea bună și cu toate că sistemele de radar au funcționat perfect la ambele nave, „ANDREA DORIA" a fost lovit în plin de vaporul de pasageri suedez „STOCKHOLM". Ancheta, care a durat mai bine de un an, n-a făcut răspunzător pe nimeni, neputîndu-se stabili vinovăția certă a cuiva. Catastrofa a prilejuit o acțiune de salvare unică în analele navigației mondiale. În mai puțin de zece ore de la lansarea primelor semnale S.O.S., toți pasagerii și întregul echipaj de pe „ANDREA DORIA" (1 500 de persoane) au fost salvați de navele venite în ajutor. Între acestea, s-a aflat și transatlanticul francez „ILE DE FRANCE", la bordul căruia au fost luate 760 de persoane. Intervenția promptă de salvare a făcut ca naufragiul să se soldeze numai cu 15 morți. După 12 ore de la ciocnire, „ANDREA DORIA" s-a scufundat într-un loc situat la 150 de mile de New York, la 70 de metri adîncime. Data naufragiului : 25 iulie 1956. În vremea aceea, marele transatlantic era cel mai modern și cel mai rapid din lume. Avea 213 metri lungime, 29 100 de tone, 11 etaje. Se afla în activitate de trei ani (făcuse pînă atunci o sută de traversări ale Atlanticului). Procesele de daune intentate după naufragiu nu s-au terminat nici acum. Despăgubirile cerute sînt evaluate la 20 de miliarde de lire italiene, valorile pierite o dată cu vaporul fiind, în mare, următoarele : 1750 de saci poștali și peste o sută de casete cu bijuterii și valută ; 14 000 de sticle cu vermut italian ; 500 de tone mobilier, argintărie de masă, veselă, alimente ; peste 3 000 de geamanduri (15 × 5 m), legate între ele cu cabluri de oțel trecute pe sub corpul navei și umplute cu aer după amplasarea în apă.

V. A. Ionescu, Constanța. 1) Despre relațiile dintre țara noastră și țările arabe vă recomandăm consultarea articolului apărut în nr. 5 din 1970. 2) Franța are rezerve față de tratatul de neproliferare a armelor nucleare și, pentru acest motiv, nu a semnat încă tratatul.

H.Z., Baia Mare. Savantul la care vă referiți avea dreptate. Pentru a se putea ajunge la o altă planetă (îndepărtată) este nevoie de o cantitate destul de mare de combustibil sau de găsirea unei alte surse de energie.

Andor Schächter, Luduș, jud. Mureș. Vă rugăm să adresați întrebările dv. revistei „Magazin istoric".

PE LUNĂ NU A EXISTAT VIAȚĂ

Simion Roșu, com. Dorna Aini, jud. Suceava. 1) Pe Lună nu există viață. În ceea ce privește domeniul geologic, deși cele cincizeci de kilograme de praf și rocă selenară aduse de expedițiile „Apollo 11" și „Apollo 12" au fost supuse unor îndelungate studii de laborator (la 300 de experiențe, de către 142 de echipe diferite, în urma cărora au fost întocmite 147 de rapoarte), Luna continuă să-și păstreze enigmele. Ceea ce s-a putut constata în urma tuturor acestor experiențe, este faptul că pe Lună există carbon și acizi animați, dar absolut nici o urmă de activitate biologică. De altfel, în rocile selenare a fost găsită doar o foarte redusă cantitate de hidrogen și nici o urmă de oxigen. Părerea tuturor specialiștilor este că pe Lună nu a existat viață. Anumiți oameni de știință consideră chiar că întreg carbonul descoperit în rocile lunare ar fi fost adus de meteoriții care au căzut pe acest corp cosmic, iar că acizii animați ar fi fost adăugați rocilor lunare prin contaminare umană. 2) Navele cosmice sovietice care au studiat planeta Venus au stabilit că există reduse cantități de oxigen și de apă, dar că atmosfera inferioară, alcătuită în proporție de 90 la sută din bioxid de carbon, cît și temperatura ridicată a suprafeței planetei exclud orice posibilitate de viață în formele obișnuite pentru noi. Vă recomandăm consultarea nr. 22 din 1969 al revistei noastre.

Vasile Hăntescu, București. Cea mai mare parte din conducătorii japonezi din timpul ultimului război mondial au fost judecați și condamnați. O altă parte și-au făcut harakiri.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10, Internațional 18.50.05, și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

C. P. C. S.

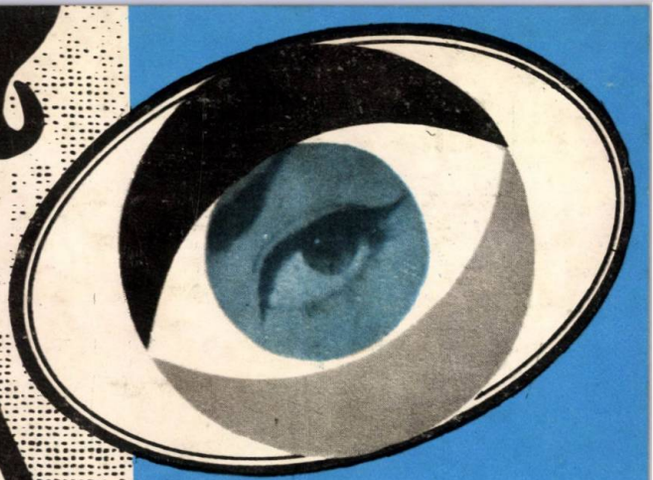

aioare ○ pantaloni cu jachetă

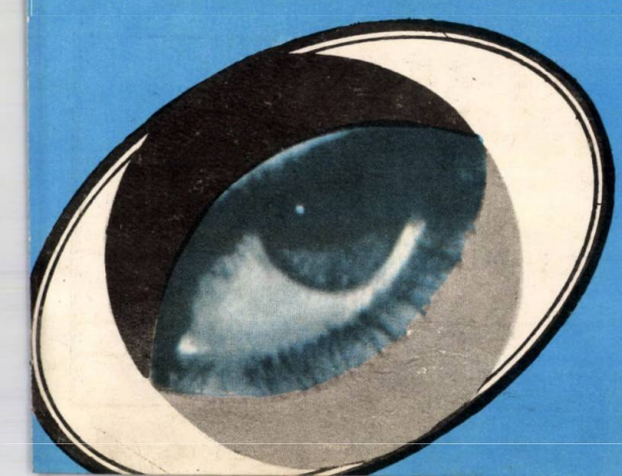

NOUTĂȚILE PRIMĂVERII, CONFECȚIILE DE SEZON

din țesături de lînă fantezi, lînă în amestec și din plușcord, croială modernă, colorit variat (carouri, twieduri, uniuri). De vînzare în magazinele și raioanele de specialitate

RECOM

COMBINATUL DE EXPLOATARE ŞI INDUSTRIALIZARE A LEMNULUI

produce :

IAŞI

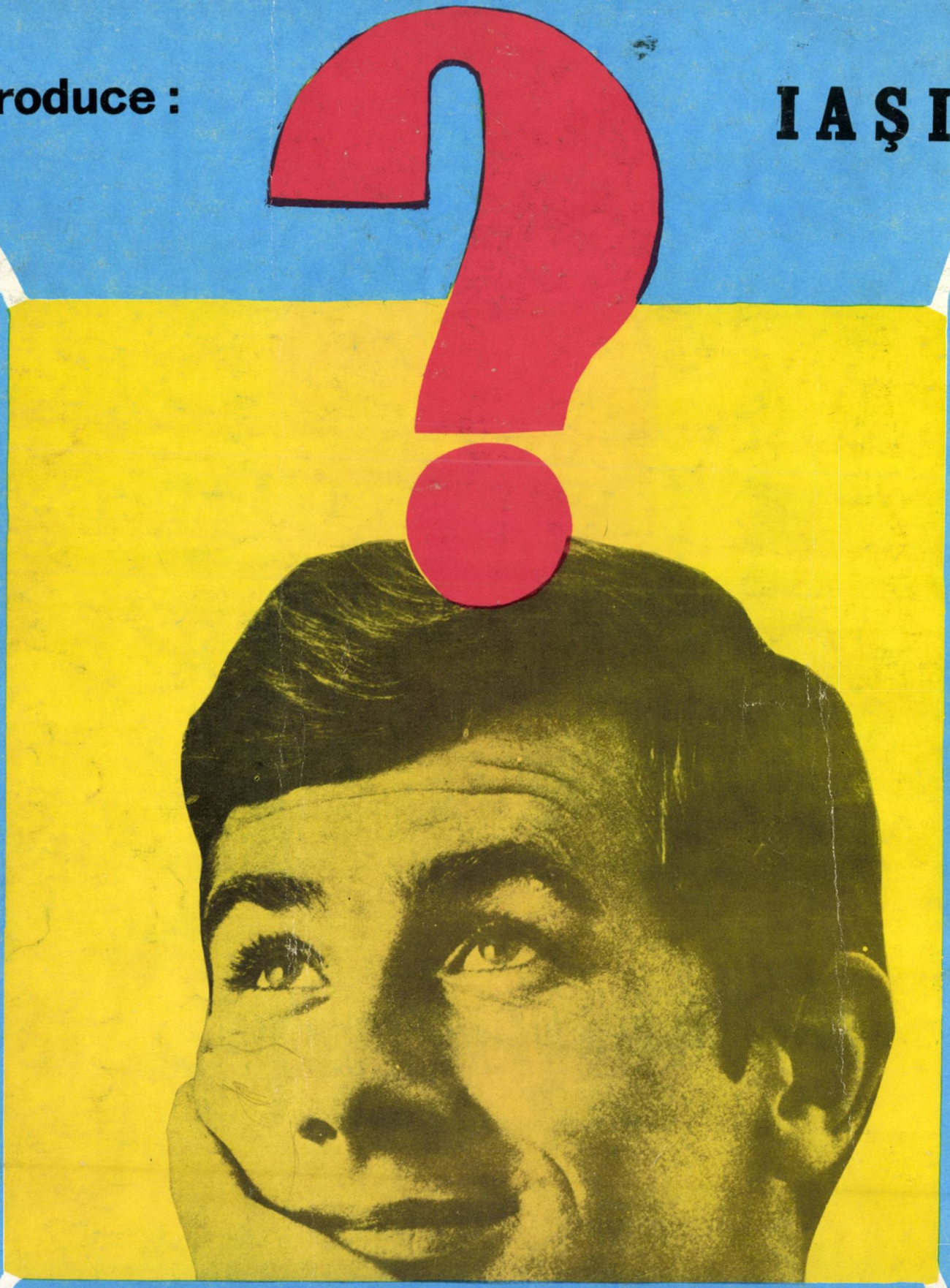

- Mobilă de bucătărie „Dafin“
- Garnituri de mobilă „Cluj 2“
- Garnituri pentru camera de zi „M. 513“
- Cuierul pom „Mara“

Toate produsele se remarcă prin însuşirile lor funcţionale şi estetice.

Lei 2

LUMEA

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

Nr. 13 *26 martie 1970*

DUPĂ ÎNTÎLNIREA DE LA ERFURT

Evoluția evenimentelor din CAMBODGIA

Epopeea Polului Sud

„CONTINENTUL ULTIMEI SFIDĂRI“

reportaj pe glob

HOGGAR

Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, a primit, sîmbătă 21 martie, pe ministrul de stat însărcinat cu afacerile externe, cooperare și comerțul exterior al Republicii Democratice Congo, Cyrille Adoula

Șefii guvernelor celor două state germane, premierul Willi Stoph și cancelarul Willy Brandt, pe peronul gării din Erfurt

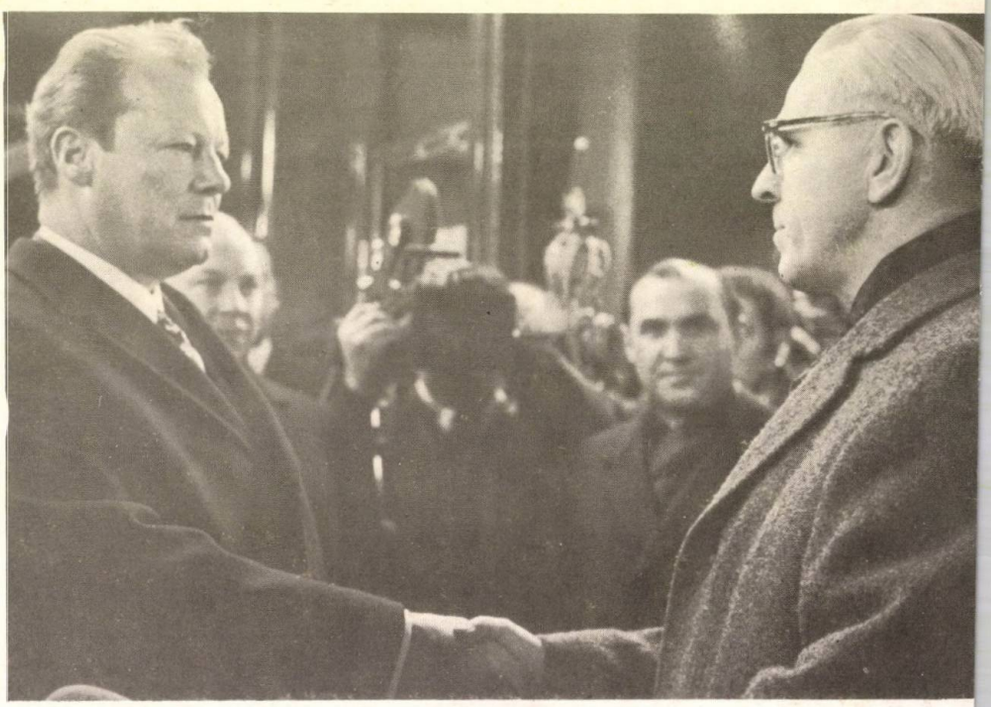

Cu ocazia vizitei oficiale în Algeria, ministrul afacerilor externe în Guvernul Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud, doamna Nguyen Thi Binh, a fost primit de președintele republicii, Houari Boumedienne

De curînd, a fost inaugurată la Paris cea de a cincea clădire a sediului U.N.E S.C.O.

LUMEA

Nr. 13 (335) — 26 MARTIE 1970

sumar

2 SĂPTĂMÎNA ÎN TELEGRAME. *Rodica Dumitrescu*

INTERVIUL NOSTRU

15 CYRILLE ADOULA : Discuții fertile și constructive

ARTICOLE

4 Erfurt și climatul politic european. *Radu Pascal*
14 ATENA. Schimburi economice în dezvoltare. *Florica Șelmaru*
18 Datele crizei cambodgiene. *Sergiu Verona*
20 Rhodesia : „Stratagema republicană" a eșuat. *Colin Legum*

REPORTAJ PE GLOB

16 Hoggar. *Constantin Benga*

DOCUMENTAR

21 Retrospectivă camerunează. *Ion Madoșa*

SERIAL

23 Raymond Cartier : Epopeea Polului Sud (2)

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27 Un interviu al președintelui Georges Pompidou. Izvestia, Jeune Afrique, Le Monde

PROFIL

30 MARIO GIBSON BARBOSA, ministrul de externe al Republicii Federative a Braziliei

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr :

CABINETUL DE PARTID · BIBLIOTECA SIBIU

ERFURT ȘI CLIMATUL POLITIC EUROPEAN

Declarațiile lui Willi Stoph și Willy Brandt

- **Datele crizei cambodgiene**
- **RHODESIA : „stratagema republicană" a eșuat**

Interviu cu

CYRILLE ADOULA, ministru de stat însărcinat cu afacerile externe al Republicii Democratice Congo

ATENA: Schimburi economice în dezvoltare

Reportaj pe glob

HOGGAR

Raymond Cartier despre

„CONTINENTUL ULTIMEI SFIDĂRI"

săptămîna
în telegrame

Roma

„ASAMBLAREA" NOII FORMULE GUVERNAMENTALE

Cea mai dificilă criză politică italiană din ultimii 27 de ani, izbucnită la 7 februarie prin demisia guvernului democrat-creștin condus de Mariano Rumor, pare a-și fi găsit rezolvarea luni, cînd partidele fostei coaliții au realizat, în sfîrșit, un acord de compromis, de „ultimă oră", pentru reluarea formulei guvernamentale cvadripartite. Se consumaseră înainte ceea ce am putea denumi, metaforizînd, „săptămînile-Rumor", „săptămînile-Moro" și „săptămînile-Fanfani", sau, mai simplu, încercările celor mai marcante personalități democrat-creștine de a forma un guvern în Italia. Și, tocmai cînd scepticismul începea să domine încercările democrației creștine, ultima tentativă a lui Rumor a reușit : conducerile partidelor de centru-stînga, regăsindu-se pe aceeași platformă, au aprobat documentul prezentat de prim-ministrul democrat-creștin desemnat, pentru a reconstitui împreună un nou guvern de coaliție.

Sarcina lui Mariano Rumor nu a fost de loc ușoară. Dacă el a reușit, în cele din urmă, în ceea ce Moro și Fanfani au eșuat, aceasta se datorează în primul rînd, temerilor pe care le provoacă majorității partidelor centrului-stînga ideea alegerilor parlamentare anticipate.

Survenit după îndelungate tratative, în cursul cărora au apărut din nou cu claritate divergențele de fond care opun partidele democrat-creștin, socialist, socialist-unitar și republican asupra orientării politice generale și a cîtorva probleme concrete — cum ar fi alianțele la nivelul administrației locale, politica social-economică, dar mai ales problema divorțului (în care democrația creștină s-a aflat izolată) — acordul intervenit între cele patru partide poartă pecetea compromisului. Deși negocierile preliminare n-au putut depăși divergențele de păreri privind mai ales raporturile cu comuniștii (subiect principal al neînțelegerilor dintre socialiști și social-democrați, cauză a crizei guvernamentale), reprezentanții fostelor partide de coaliție au reușit să cadă de acord asupra „documentului Rumor", de fapt o „asamblare" a precedentelor documente elaborate de Moro și Fanfani. De altfel, fiecare a făcut-o nu fără precizări. Socialiștii, de pildă, au confirmat în cadrul lucrărilor direcțiunii lor că față de perspectiva nedorită a dizolvării anticipate a parlamentului, au trebuit să se mulțumească cu includerea în programul guvernamental doar a unora din propunerile lor de bază, lăsînd ca timpul să le ofere posibilitatea să acționeze, în cadrul guvernului nou format, în favoarea tezelor lor. De asemenea, democrația-creștină, departe de a fi depășit disensiunile interne, agravate în ultima perioadă, nu a făcut decît să amîne înfruntarea finală dintre diversele curente ce o compun.

Oricum, însă, ieșirea din criză se impune de urgență. O soluționare a crizei de guvern, care să fie corectă din punct de vedere democratic și să nu împiedice procesele politice în curs de desfășurare a fost susținută și de către documentul de săptămîna trecută al Direcțiunii Partidului Comunist Italian. Deși opuși formulei de guvernare de centru-stînga, pe care o consideră falimentară în actualele condiții, „comuniștii — se spune în document — propun ca unică soluție a crizei, realistă și corectă din punct de vedere democratic, formarea unui guvern care să aibă ca primă sarcină organizarea alegerilor regionale și administrative pînă la sfîrșitul primăverii".

De altfel, după cum s-a aflat, se pare că o dată cu prezentarea programului, noul cabinet Rumor va anunța și data viitoarelor alegeri administrative și regionale.

Varșovia

CONVORBIRI POLONO - BULGARE

La invitația C.C. al P.M.U.P. și a guvernului R. P. Polone, între 16 și 20 martie, o delegație de partid și guvernamentală a R. P. Bulgaria, condusă de Todor Jivkov, prim-secretar al C.C. al P. C. Bulgar, președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Bulgaria, a făcut o vizită oficială în Polonia. În timpul vizitei, delegația bulgară a luat cunoștință de realizările construcției socialiste în R. P. Polonă, a vizitat mai multe orașe și întreprinderi poloneze, printre care și marea uzină de tractoare „Ursus" unde a avut loc o întîlnire a oaspeților cu activul de partid și economic al uzinei. La întîlnire au luat cuvîntul W. Gomulka și T. Jivkov. Delegațiile de partid și guvernamentale ale R. P. Polone și R. P. Bulgare au avut convorbiri, delegația poloneză fiind condusă de W. Gomulka, iar cea bulgară de T. Jivkov.

„În timpul convorbirilor — se spune în comunicatul dat publicității la sfîrșitul vizitei — cele două părți s-au informat reciproc asupra problemelor și sarcinilor construcției socialiste în R. P. Polonă și R. P. Bulgaria, asupra activității și experienței partidelor lor și au făcut un schimb de păreri asupra situației actuale a relațiilor reciproce".

De asemenea, cele două delegații au făcut un schimb de păreri asupra actualelor probleme ale situației internaționale. De altfel, chiar în cadrul cuvîntărilor ținute cu prilejul vizitei la uzina „Ursus", cei doi șefi de partid și de stat au abordat probleme internaționale la ordinea zilei. Referindu-se la convorbirile polono—vest-germane, W. Gomulka a spus : „Încă nu este timpul să facem rapoarte publice despre desfășurarea convorbirilor, în cadrul cărora reprezentanți ai guvernelor polonez și vest-germane au un schimb de păreri referitoare la recunoașterea de către Republica Federală a Germaniei a graniței apusene a Poloniei pe Oder-Neisse. Însuși faptul că au loc convorbiri între R. F. G. și Uniunea Sovietică și R. F. G. și Polonia, iar în prezent au început, de asemenea, convorbirile cu Republica Democrată Germană, trebuie să-l recunoaștem ca un fenomen pozitiv din punctul de vedere al creării unui drum spre întărirea păcii și securității în Europa . Însă nu este un secret pentru nimeni care este poziția noastră în problema graniței apusene a Poloniei. În

Mariano Rumor (stînga) împreună cu liderul socialist Francesco De Martino

Întîlnirea membrilor delegației de partid și guvernamentale a R.P. Bulgaria, condusă de Todor Jivkov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președinte al Consiliului de Miniștri al R.P. Bulgaria, cu Wladislav Gomulka, prim-secretar al C.C. al P.M.U.P. și cu alți conducători de partid și de stat ai R.P. Polone

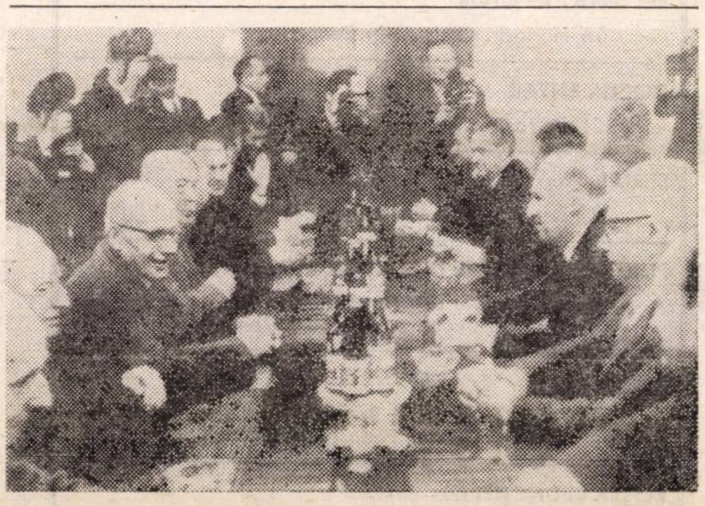

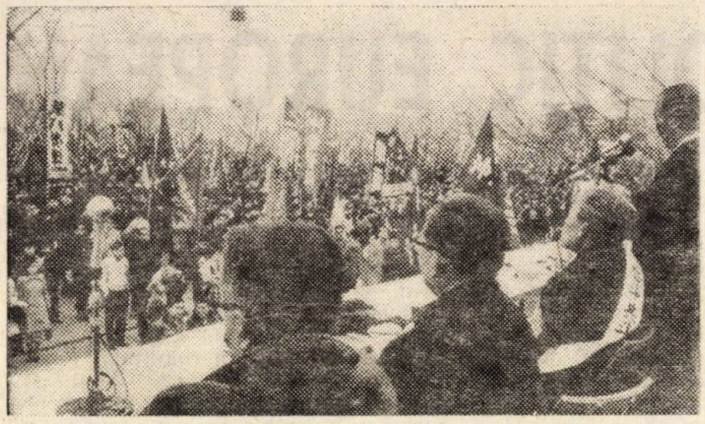

Japonia. La chemarea Consiliului Uniunii Sindicatelor, peste 460 000 muncitori din 45 prefecturi au luat parte la tradiționala demonstrație organizată de Comitetul pentru ofensiva de primăvară

prezent, cînd se împlinește un sfert de veac de la terminarea celui de-al doilea război mondial și cînd nimeni nu mai are îndoieli că o altă posibilitate de încheiere a tratatului de pace cu Germania aparține domeniului miturilor trecute, atitudinea guvernului R.F.G. față de granița apuseană existentă a Poloniei trebuie să fie într-un totul clară. Guvernul R.F.G. poate numai, fie să recunoască această graniță ca definitivă, în concordanță cu normele dreptului internațional, exprimînd astfel năzuințele sale iubitoare de pace, fie să rămînă pe vechile poziții revanșarde și, în realitate, într-o formă sau alta, să continue calea politică a predecesorilor săi față de Polonia și față de toate statele Tratatului de la Varșovia.

În cadrul convorbirilor — subliniază comunicatul — „a avut loc, de asemenea, un schimb de păreri asupra principalelor probleme ale situației din mișcarea comunistă și muncitorească internațională. Cele două delegații au constatat în unanimitate că condiția de bază a succesului luptei împotriva imperialismului, pentru pace și socialism o constituie unitatea și coeziunea tuturor partidelor comuniste și muncitorești, pe baza principiilor marxism-leninismului și a cooperării cu toate forțele antiimperialiste din lume".

Delhi

ÎNCORDARE ÎN BENGALUL DE VEST

Situație încordată în Bengalul de vest, apărută în urma demisiei primului ministru al cabinetului local, Ajoy Mukherjee, provocată de divergențele existente între partidele componente ale coaliției guvernamentale. Întrucît partidele fostei coaliții nu par de loc dispuse să acționeze în vederea aplanării stării de conflict, faptul a generat extinderea încordării de pe băncile ministeriale în stradă : tulburările au provocat moartea a 40 de persoane și rănirea altor 350 ; numărul celor arestați atingea sîmbătă 340.

Capitala statului, Calcutta, a fost scena unor puternice ciocniri între partizanii diverselor partide. Incidentele de stradă au căpătat o asemenea amploare, încît autoritățile au fost obligate să instituie starea de urgență. De altfel, tensiunea politică nu a fost înregistrată numai în capitala statului Bengalul de vest, dar și în regiunile limitrofe. Agenția France Presse transmitea că la Bansheira, localitate aflată la aproximativ 30 de kilometri de Calcutta, au avut loc violente incidente, soldate cu incendierea unor clădiri. Deși numărul morților și rănitilor a atins o cifră record chiar și în contextul existenței în acest stat a unei îndelunoate perioade de frămîntări, ministrul de interne Chavan, într-o alocuțiune ținută în fața Camerei superioare a parlamentului indian, a propus refuzarea tuturor cererilor privind intervenția guvernului central indian pentru „calmarea spiritelor" în Bengalul de vest.

Deși guvernul central de la New Delhi a adoptat o vreme tactica expectativei față de incidentele de la Calcutta, din motive lesne de înțeles (se știe că aplicarea de sancțiuni de către guvernul central autorităților locale este primită în majoritatea cazurilor ca o lezare a dreptului de administrare), în condițiile în care în Bengalul de vest nu s-a instalat calmul politic, guvernul central a preluat afacerile statului, suspendînd legislația acestei tulburate provincii. Este pentru a doua oară în treisprezece luni cînd Bengalul de vest va fi condus de administrația centrală. Preluarea puterilor provinciei de către guvernul federal dusese, în februarie 1969, la crearea guvernului provincial de coaliție, acum demisionat.

Deocamdată, la Calcutta continuă incidentele între adepții grupărilor din coaliția guvernamentală demisionară, între poliție și manifestanți.

Nicosia

ÎNTRE INDEPENDENȚĂ ȘI ENOSIS

Atentate, raiduri de comando-uri contra posturilor de poliție și depozitelor de muniții, asasinate, demonstrații spectaculoase de forță : tic-tac-ul unei noi bombe cu efect întîrziat a fost declanșat în Cipru. Tensiunea și emoția provocate la Nicosia, la 8 martie, de tentativa de asasinare a președintelui Republicii Cipru — arhiepiscopul Makarios, nu s-au stins. Cu atît mai mult cu cît o săptămînă mai tîrziu a fost asasinat cunoscutul adept al „Enosisului" (unirea Ciprului cu Grecia), fostul ministru de interne demisionat în noiembrie 1967, Polycarpos Gheorghadjis, în locuința căruia fuseseră găsite, imediat după 8 martie, arme și muniții. Dacă circumstanțele asasinatului sînt oarecum clare — două versiuni circulă în aceste zile în capitala Ciprului — mobilurile acestui act rămîn necunoscute încă. Numeroși observatori înclină, însă, a crede că Gheorghadjis, implicat în tentativa de asasinare a președintelui Makarios, a fost o victimă între „centrul de comandă" care a inspirat-o și executanți. „Centrul" — se consideră la Nicosia — se temea de eventualele dezvăluiri ale lui Gheorghadjis, pus sub supraveghere de poliția cipriotă. În orice caz, situația din insulă marchează o nouă treaptă în escaladarea tensiunii. Observatorii politici din capitala cipriotă își exprimau certitudinea că ultimele evenimente au fost inspirate și organizate de aceleași forțe care, în ultimele luni, au acționat pentru a determina o schimbare a direcției pe care se află angajate eforturile de soluționare a problemei cipriote. Renunțarea la convorbirile intercomunitare și aplicarea unor soluții de forță — acestea sînt obiectivele unor organizații extremiste. Faptul ar avea, însă, grave repercusiuni nu numai în insulă, ci și într-o zonă mult mai întinsă din cadrul bazinului mediteranean. În legătură cu ultimele acte teroriste s-au pronunțat atît Ankara cît și Atena. «Turcia și Grecia — scrie ziarul „Elefteros Kosmos" — au toate motivele să evite un conflict. Ambele țări trebuie să-și consacre eforturile propriei dezvoltări economico-sociale. Este de un interes vital atît pentru Turcia, cît și pentru Grecia să-și păstreze sîngele rece pentru rezolvarea problemei cipriote. Prietenia dintre cele două țări trebuie să predomine în orice împrejurare».

Totodată, însă, de cîteva zile, circulă tot mai insistent la Nicosia zvonuri privind iminența unei lovituri de stat. Pericolul — se afirmă — ar veni din partea organizației „Frontul național", adeptă ferventă a Enosisului și hotărîtă — după cum se exprima, într-un interviu acordat ziarului „Le Figaro", unul din liderii frontului — să oblige actualul guvern „să renunțe la politica sa de independență". Fanaticii apărători ai Enosisului — comenta ziarul francez — sînt înclinați să înceapă cea mai anacronică luptă a zilelor noastre, cea a anti-independenței. Pentru a se realiza Enosisul, este, însă, nevoie și de acceptarea lui de către Grecia. După cum se știe, Grecia a spus, pînă acum, „nu".

Rodica DUMITRESCU

Nicosia. Demonstrație a tineretului în sprijinul președintelui Makarios

ERFURT ȘI CLIMATUL POLITIC EUROPEAN

Comentariile internaționale pe marginea întîlnirii de la Erfurt între premierul Willi Stoph și cancelarul Willy Brandt se dovedesc — cum era și firesc — pe cît de diverse, pe atît de nuanțate, în funcție de pozițiile autorilor. Optimismul sau scepticismul au putut colora, cu precumpănire, o atitudine sau alta, complexitatea discuțiilor politice între factorii de răspundere ai celor două state germane neavînd nevoie de o demonstrație specială. Indiferent însă de diversitatea unghiurilor de a privi acest eveniment, din marea majoritate a aprecierilor se desprinde constatarea că întîlnirea de la Erfurt este considerată ca un început promițător și util ce poate sluji normalizării relațiilor dintre R.D.G. și R.F.G., destinderii și securității pe continent.

Salutînd acest act pozitiv, opinia noastră publică apreciază debutul dialogului politic între cele două state germane ca un eveniment organic legat de climatul sănătos care se impune pe arena internațională unde prevalează tendințele spre dialoguri constructive, în spiritul coexistenței pașnice între state cu orînduiri sociale diferite, ca o confirmare a valabilității discuțiilor la nivel adecvat pentru soluționarea problemelor de interes comun.

Faptul că, la 19 martie, șefii celor două guverne s-au putut întîlni pe teritoriul R.D.G., că se vor reîntîlni, la 21 mai, pe teritoriul R.F.G., că ambii, după consumarea întrevederii de la Erfurt, au fost de acord cu utilitatea ei certifică începutul unui proces în consens cu evoluția destinderii în Europa, cu interesele populației din ambele state germane. Este pozitiv că dialogul — după opiniile ambelor părți — s-a caracterizat printr-o expunere deschisă a punctelor de vedere într-o atmosferă de lucru, facilitînd interlocutorilor o mai bună cunoaștere a pozițiilor. Acesta este un rezultat concret și important. Al unui eveniment inedit în cadrul relațiilor dintre cele două state germane, însă frecvent în practica relațiilor intereuropene. Dar, tocmai aceasta luminează adevărata semnificație a momentului politic de la Erfurt.

Realele lui dimensiuni nu pot fi concepute decît în conexiune cu ansamblul raporturilor dintre R.D.G. și R.F.G. și, mai cu seamă, cu actualul curs al evoluției politice general-europene. Acest act politic de certă însemnătate are loc pe fundalul unei realități europene în neîncetat proces de consolidare, cînd normalizarea deplină a vieții internaționale, intensificarea colaborării interstatale pe toate planurile, sporirea încrederii între state definesc tendința prevalentă a contemporaneității, o normă și o conduită — politică și morală — în acord cu exigențele celor mai înaintate forțe politice, ca și ale cercurilor largi de opinie publică, inclusiv cercuri guvernamentale din Occident care manifestă luciditate și realism. De aceea, apare limpede că un asemenea eveniment nu s-a desfășurat pe teren gol, în vid. Intre Erfurt și contextul european actual există o determinare obiectivă.

Un examen lipsit de prejudecăți al Europei de astăzi duce la concluzia că predominante sînt tendințele îndreptate spre promovarea contactelor, schimburilor de bunuri și idei, cunoașterea reciprocă, considerarea cu stimă și înțelegere a punctului de vedere al interlocutorului — factori esențiali ai cooperării și destinderii.

Modificările petrecute în raportul de forțe pe plan intern în diferitele state ale Europei occidentale, inclusiv în R.F.G., sprijină aceste orientări pe tărîmul relațiilor externe. Rezultatele alegerilor federale din toamna anului trecut, soldate cu constituirea actualei coaliții guvernamentale dintre social-democrați și liberali sub conducerea cancelarului Willy Brandt, au demonstrat afirmarea în R.F.G. a unor forțe democratice și progresiste, capabile să îngrădească acțiunea cercurilor și formațiunilor reacționare și să influențeze în mod pozitiv viața politică a țării. Este, de asemenea, un fapt că multe din declarațiile și acțiunile guvernului federal actual sînt mai apropiate cerințelor și intereselor opiniei publice vest-germane. Pentru prima oară, R.F.G. are un cancelar care abordează problemele europene într-un spirit mai realist, de care nici unul dintre predecesorii săi nu au dat o dovadă concludentă. Recenta evoluție a vieții politice vest-germane, elementele noi introduse de cancelarul Willy Brandt în aprecierea relațiilor internaționale ale R.F.G., vizibile mai cu seamă în intenția sa de îmbunătățire și reconciliere a relațiilor cu țările socialiste, în fine, nota unui dinamism diplomatic pe care Republica federală nu l-a cunoscut pînă acum — toate acestea nu puteau să nu aibă un reflex binevenit și asupra raporturilor politice dintre cele două state germane. Este, de altfel, pentru prima dată cînd, după repetatele inițiative diplomatice ale guvernului R.D.G. îndreptate spre normalizarea relațiilor dintre cele două state germane, inițiative rămase însă fără vreun răspuns sau pur și simplu respinse de către guvernele vest-germane precedente, se adoptă la Bonn o atitudine mai rezonabilă. Rezultantă a unui schimb de scrisori și mesaje, mai întîi la nivelul președinților de state, apoi la cel al șefilor de guverne, propunerea R.D.G. privind convorbirile actuale s-a putut traduce în practică.

Recunoașterea existenței statale a R.D.G. a constituit, fără îndoială, un pas realist al noului guvern vest-german, de natură să faciliteze inițierea contactelor diplomatice la nivel înalt între cele două state germane. Intîlnirea de la Erfurt a consolidat această recunoaștere „de facto" a R.D.G., a deschis — după părerea multor observatori — calea spre o înaintare și mai curajoasă în direcția abolirii vechilor tabu-uri ale politicii tradiționale vest-germane în probleme privind relațiile cu R.D.G. In acest sens, o bună parte a opiniei publice vest-germane cere cu sporită insistență recunoașterea, pe baza normelor de drept internațional, a Republicii Democrate Germane, se pronunță pentru renunțarea definitivă la doctrina Hallstein și, în general, la acele dogme și concepții rigide care au grevat, de-a lungul anilor, evoluția normală a relațiilor internaționale ale R.F.G. și au contribuit la menținerea unui adevărat punct zero în raporturile politice dintre cele două state germane.

Astăzi, cînd pe continentul nostru normalizarea deplină a relațiilor interstatale are valoarea unei legități politice, se poate constata că, sub imperiul acestei necesități, stabilirea și dezvoltarea unor raporturi normale sub toate aspectele, cu ambele state germane se dovedesc a fi un element constitutiv al vieții politice europene. Intențiile de reconsiderare politică a poziției mai multor țări occidentale față de R.D.G., intensificarea legăturilor economice și comerciale ale R.D.G. cu unele din aceste state sînt date care certifică viabilitate unui salutar proces european în evidentă evoluție. Pe de altă parte, stabilirea și dezvoltarea unor raporturi normale între țările socialiste și R.F. a Germaniei s-au verificat practic nu numai ca o posibilitate dar și ca o realitate izvorîtă din concepția recunoașterii existenței ambelor state germane. Actualele tratative și schimburi de opinii sovieto—vest-germane și polono—vest-germane sînt menite să intensifice evoluția relațiilor bilaterale dintre aceste state, sînt, în același timp, componente noi ale momentului politic european actual.

Totodată, abordînd specificul relațiilor bilaterale dintre R.D.G. și R.F.G., nu e însă mai puțin adevărat că, dacă la Erfurt s-a procedat la defrișarea unui teren politic virgin, necesitatea acestui început concordă cu mai vechea și ascendenta evoluție a unor favorabile raporturi economice și comerciale între cele două state germane. Este semnificativ că volumul to-

Erfurt. La masa tratativelor

tal al schimburilor reciproce s-a ridicat, în 1968, la peste două miliarde mărci-valută, ceea ce marchează un spor de 32,1 la sută față de 1960. Potrivit datelor statistice oficiale ale R.D.G., volumul schimburilor comerciale reciproce situează Republica Federală ca principalul partener comercial din Occident al Republicii Democrate Germane ; volumul reprezenta, în 1968, peste o treime (35 la sută) din totalul schimburilor comerciale ale R.D.G. cu țările respective. Această situație se dovedește a fi rezultatul, printre altele, al unor aranjamente și facilități survenite ca urmare a unor tratative îndelungate. Consecvența observată de ambele părți în reglementarea, cît mai propice dezvoltării, a comerțului dintre ele în interes reciproc reprezintă, desigur, unul din acele elemente pozitive ale complexului de relații bilaterale, în consens cu normele coexistenței pașnice între state cu orînduiri diferite și cu cerințele pregnante ale intensificării circuitului internațional de valori.

La masa convorbirilor de la Erfurt, punctele de vedere expuse s-au dovedit în multe probleme diferite și, într-unele din ele, chiar contradictorii, precum cele privind definirea relațiilor dintre cele două state germane. O enumerare a diferențelor sau divergențelor nu aduce însă nimic nou față de cele dinainte cunoscute. Semnificativ este că acestea nu au constituit un obstacol insurmontabil care să împiedice ținerea convorbirilor și continuarea lor.

Se devedește astfel că existența unor posibilități de înțelegere este cu atît mai importantă, cu cît ambele părți manifestă voința de a căuta și găsi modalități concrete de natură să slujească la depășirea anormalei situații în relațiile politice și diplomatice dintre cele două state. Viitoarea întîlnire de la Kassel, în R.F.G., ar putea oferi un element și mai concret, fundamentînd mai evident speranțele generale în normalizarea raporturilor dintre R.D.G. și R.F.G.

Înțelese în determinarea lor obiectivă — general-europeană și totodată în contextul relațiilor dintre Berlin și Bonn — convorbirile directe la nivel înalt de la Erfurt răspund intereselor celor două state germane și, deopotrivă, operei de destindere pe continent.

S-a demonstrat și cu acest prilej că, în relațiile internaționale, principala metodă de apropiere între state, de mutuală comprehensiune este aceea a contactelor bilaterale, concepute în respectul principiilor independenței și suveranității, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne. În slujba acestui țel, modalitatea discuțiilor directe la nivel înalt și-a verificat, cu evidență, virtuțile, ca un mijloc eficient de cultivare a încrederii, înțelegerii și destinderii.

România, pornind de la considerarea exigențelor realității internaționale, s-a pronunțat și nu a precupețit nici un efort pentru menținerea și consolidarea păcii, pentru cultivarea încrederii între state. Cursul general al evenimentelor, întreaga evoluție politică europeană — și, în acest cadru, cerința normalizării și dezvoltării relațiilor cu cele două state germane — confirmă aprecierea că este imperios necesar ca, în planul normalizării vieții internaționale, să se continue cu perseverență și hotărîre de către toate statele o politică a acțiunilor constructive, a eforturilor și inițiativelor concrete, îndreptate în direcția continuării și consolidării destinderii internaționale, spre înfăptuirea securității europene, în slujba păcii și înțelegerii între națiuni.

Este necesară, în acest spirit, o abordare limpede și obiectivă a situației politice actuale, a realităților europene și internaționale. O operă activă de pace presupune eliminarea urmărilor nefaste ale războiului rece, a tuturor stărilor de lucru anacronice, generatoare de încordare, neliniște și neîncredere între state, recunoașterea clară a realităților Europei de azi — ceea ce implică recunoașterea existenței ambelor state germane, a inviolabilității granițelor existente, inclusiv a frontierei Oder-Neisse.

Opinia publică din România salută începutul realizat la Erfurt, acest prim pas în măsură să deschidă calea spre normalizarea relațiilor dintre R.D.G. și R.F.G. Firește, angajarea dialogului politic între cele două state germane, și continuarea lui, implică tratarea unor probleme dificile și complexe ; desigur, acest drum anevoios presupune desfășurarea, în timp, a unor eforturi răbdătoare, perseverente. Dar, fără îndoială, procesul de îmbunătățire a relațiilor dintre R.D.G. și R.F.G. corespunde intereselor ambelor țări, asigurîndu-se participarea lor cu drepturi egale la viața politică a continentului, iar reflexele unei asemenea evoluții asupra climatului politic european nu ar putea fi decît benefice.

Radu PASCAL

reflector

JOSEPH KENNEDY ȘI PROIECTUL „AFRODITA"

Joseph, cel mai mare dintre frații Kennedy, a căzut ca un erou, în cel de-al doilea război mondial. Familia sa a fost, însă, indusă în eroare în privința împrejurărilor în care a fost ucis : îndeplinind o misiune inutilă, la bordul unui avion cu grave defecte de construcție. Zilele trecute, a apărut la New York cartea „Afrodita, o misiune disperată", de Jack Olsen. Autorul scrie că „amănuntele exacte ale morții «stelei familiei noastre», cum l-a numit odată tatăl său pe fiul căzut la 29 de ani, au fost ascunse familiei sale". Nu i s-a comunicat că sistemul electric de la bordul avionului său PB-4Y era defect, că un ofițer a încercat să obțină anularea misiunii știind că sistemul era defect și că ținta de bombardat, o bază germană de rachete din Franța, fusese abandonată de armata germană cu trei luni în urmă.

„Secretarul forțelor navale, James Forrestal, se arată în carte, i-a scris bătrînului Kennedy, curînd după tragedie, o scrisoare emoționantă, dar dosarul cazului, el însuși măsluit în cîteva locuri, a fost pus sub cheie. Familia Kennedy a găsit mîngîiere în scrisoarea unui ofițer de marină care fusese coleg cu Joe jr. «După cum fără îndoială știți, scria tînărul locotenent, misiunea a fost extrem de importantă, de natură experimentală și neobișnuit de periculoasă. Poate că n-ați aflat însă că ea a fost încununată de succes și că, datorită curajului și abnegației lui Joe, au fost salvate foarte multe vieți».

Nu era adevărat. După cum demonstrează Jack Olsen, pe baza mărturiilor unor ofițeri care au participat, împreună cu Joseph Kennedy, la așa-numitul proiect „Afrodita", cel mai mare dintre frații Kennedy a fost sacrificat în mod inutil. „Afrodita" prevedea încărcarea unor bombardiere cvadrimotoare cu cîte 10 000 kg de explozive, pilotarea pînă la Canalul Mînecii de către aviatori ca Joseph Kennedy, care trebuiau apoi să se parașuteze, și ghidarea prin radio a avioanelor pînă la obiectivele asupra cărora urmau să se prăbușească. Niciunul dintre avioanele folosite de proiectul „Afrodita" nu și-a îndeplinit misiunea. Mecanismul care trebuia să preia controlul conducerii avioanelor și să prepare detonarea substanțelor explozive era prost pus la punct. În cazul lui Joseph Kennedy, avionul a explodat în timp ce el se afla încă la bord.

Ofițerul de marină care avertizase zadarnic asupra caracterului aventurist al proiectului „Afrodita" s-a străduit, mai tîrziu, să evite o întîlnire cu președintele Kennedy. „Nu voiam să fiu obligat să-i spun adevărul despre moartea fratelui său", a declarat el.

Publicăm — după ziarul „Neues Deutschland" — textele integrale ale declarațiilor expuse la Erfurt de către președintele Consiliului de Miniștri al R.D.G., Willi Stoph, și cancelarul R.F.G., Willy Brandt

Declarația președintelui Consiliului de Miniștri al R.D.G., Willi Stoph

Prea stimate domnule cancelar,

Permiteți-mi să deschid această întîlnire și să vă salut pe dv. și pe însoțitorii dv. în R.D.G. Țin să-mi exprim satisfacția față de faptul că ați dat curs invitației mele. Din păcate, întîlnirea noastră nu a putut avea loc în capitala R.D.G., Berlin, deși inițial ne înțelesesem astfel. Cunoașteți motivele și, de asemenea, punctul nostru de vedere foarte întemeiat.

Întîlnirea noastră este, fără îndoială, un eveniment de importanță istorică. Pentru prima dată de la înființarea R.D.G. și R.F.G., se întîlnesc șefii de guverne ai celor două republici, pentru a discuta despre probleme fundamentale privind normalizarea relațiilor dintre cele două state suverane și independente. Cetățenii R.D.G. și R.F.G., toate popoarele Europei, urmăresc această întîlnire cu o atenție lesne de înțeles. În lumina încordării din Europa, ele se așteaptă la o contribuție constructivă la consolidarea păcii, în inima continentului nostru.

Sîntem desigur de acord, domnule cancelar, ca în interesul cauzei să vorbim cît se poate de sincer, fără să minimalizăm sau să trecem ceva sub tăcere. Guvernele statelor pe care dv. și eu le reprezentăm aici poartă o mare răspundere pentru ca niciodată să nu mai izbucnească un război de pe pămînt german. De fapt, în secolul nostru, două înspăimîntătoare războaie mondiale au izbucnit din vina guvernelor Germaniei imperialiste.

Peste cîteva săptămîni, se va sărbători pentru a 25-a oară ziua în care Reichul german făurit prin sînge și sabie a pierit înecat în sînge, și prin sabie. Pînă în ultimul moment, stăpînitorii fasciști, cu prețul jertfirii a milioane de vieți omenești și al unor uriașe pierderi materiale, au purtat războiul cel mai nimicitor pentru toate popoarele și l-au adus în ultimă instanță în propria lor țară. La capătul acestui război s-au aflat : zdrobirea fascismului hitlerist, capitularea fără condiții a corpului de generali al imperialismului german, dispariția Reichului german imperialist și împărțirea Germaniei în zone de ocupație. A trage învățăminte din politica nefastă a imperialismului german și a asigura în mod trainic pacea constituie dorința cea mai umană, care trebuie să însuflețească pe șefii de guverne ai R.D.G. și R.F.G. În ce privește guvernul R.D.G., pot da asigurări că sîntem pe deplin conștienți de această răspundere și că politica noastră este în întregime orientată spre asigurarea păcii.

Această răspundere l-a călăuzit pe președintele Consiliului de Stat al R.D.G., Walter Ulbricht, atunci cînd a prezentat președintelui R.F.G., dr. Gustav Heinemann, la 17 decembrie 1969, proiectul unui tratat cu privire la stabilirea de relații pe bază de egalitate în drepturi, de nediscriminare, pe baza principiilor dreptului internațional, între R.D.G. și R.F.G. Acest tratat oferă posibilitatea de a se stabili în sfîrșit relații de adevărată egalitate în drepturi și coexistență pașnică.

Numeroase și multiple au fost în ultimii 20 de ani inițiativele R.D.G. pentru înțelegere și asigurarea păcii. Am regretat necontenit că această politică a noastră nu a găsit un răsunet pozitiv în rîndul nici unuia dintre guvernele de pînă acum ale Republicii federale, ba chiar a fost respinsă în repetate rînduri și cu brutalitate, de ele. Aceasta s-a întîmplat pornindu-se de la presupunerea că Republica federală, prin pregătirea sa militară într-un ritm accelerat și prin subminarea R.D.G., va putea atinge obiectivul său, constînd în anularea rezultatelor celui de-al doilea război mondial. După eșecul acestei politici, așteptăm astăzi ca singura posibilitate care a mai rămas — stabilirea de relații de coexistență pașnică între R.D.G. și R.F.G. pe baza dreptului internațional — să fie folosită și să nu se rateze încă o dată acest prilej.

Oricine știe, d-le cancelar, că nu ne-am întîlnit aici pentru soluționarea unor probleme de importanță secundară. Este vorba despre problema de importanță primordială, de a realiza o cotitură în relațiile dintre R.D.G. și R.F.G., în interesul securității europene, al conviețuirii pașnice a popoarelor din statele noastre.

În prezent, relațiile dintre statele noastre sînt cu desăvîrșire anormale. De aici rezultă primejdii serioase. Pe ordinea de zi se află deci reglementarea principială și trainică a relațiilor dintre R.D.G. și R.F.G. Această reglementare nu poate consta decît în stabilirea de relații conform normelor dreptului internațional, pe baza deplinei egalități în drepturi.

În ce privește R.D.G., există toate premisele pentru aceasta. Așa cum reiese din proiectul nostru de tratat, noi nu așteptăm din partea guvernului R.F.G. mai mult decît sîntem noi înșine dispuși să facem, adică o atitudine de adevărată egalitate în drepturi și nediscriminare. Pălăvrăgeala potrivit căreia s-ar urmări capitularea uneia sau a alteia dintre părți este deci o totală denaturare a adevăratei stări de fapt. Nu este vorba nici despre probleme de prestigiu. Permiteți-mi să subliniez încă o dată că este vorba despre cea mai omenească dintre dorințe, aceea de a asigura pacea. Această problemă fundamentală nu poate fi eludată prin nici un fel de aluzie la desprinderea tuturor problemelor litigioase.

Piedicile și obstacolele ridicate în avantajul unei anumite politici, care urmărește să modifice statu quo-ul și frontierele europene și se gîndește la revizuirea rezultatelor celui de-al doilea război mondial, trebuie îndepărtate din cale. Aceasta se referă fără îndoială la politica Republicii federale care acum mai bine de două decenii a fost făurită de forțele restaurației și revanșei, sub conducerea U.C.D.—U.C.S.

Considerăm schimbarea de guvern, care a avut drept rezultat îndepărtarea U.C.D.—U.C.S., ca o expresie a dorinței păturilor largi ale populației Republicii federale de a determina o schimbare a acestei orientări politice, o îndepărtare de politica nerealistă și primejdioasă pentru pace, dusă în ultimii 20 de ani față de R.D.G. și de alte țări socialiste. Ar fi de dorit ca guvernul dv., d-le cancelar federal, să țină seama de această dorință. Sau poate că, în loc de aceasta, trebuie să dăinuie în continuare relațiile de încordare dintre statele noastre, rezultat al refuzului de a stabili între R.F.G. și R.D.G. relații pe bază de egalitate în drepturi, după normele dreptului internațional ? Să rămînă oare lucrurile mai departe așa cum au fost în timpul lui Adenauer, care a mizat pe o politică de forță și respingere și care timp de aproape 17 ani a luptat împotriva R.D.G. și împotriva recunoașterii ei conform normelor dreptului internațional ? Cui ar folosi acest lucru ?

În nici un caz oamenilor muncii din R.D.G. și din Republica federală, în nici un caz popoarelor europene, care sînt interesate de pace și de condiții de viață asigurate. În orice caz, o astfel de politică, ce urmărește revanșa și cucerirea nu are perspective de succes.

S-a dovedit limpede, o dată pentru totdeauna, că nici varianta lui Adenauer cu privire la înlăturarea cu forța a R.D.G. și a orînduirii sale sociale socialiste și nici alte variante urmărind același obiectiv nu au înregistrat succes.

Dezvoltarea R.D.G. pe calea unui stat socialist modern nu a putut și nu poate fi oprită în loc. Cel care privește lucrurile fără idei preconcepute, anticomuniste și fără iluzii, acela știe că puterea muncitorilor și țăranilor din R.D.G. are rădăcini adînci în popor. R.D.G. este legată printr-o puternică prietenie de U.R.S.S. și alte țări socialiste. Orice speranță de a lichida socialismul pe pămîntul german s-a dovedit amăgitoare. Ceea ce însă în deceniile VI și VII era condamnat la piei-

re, se construiește cu atît mai mult astăzi pe nisip.

Dv., domnule cancelar, în fața Bundestagului ați făcut o constatare remarcabilă. Dv. ați declarat : „Cu țările participante la Tratatul de la Varșovia nu se poate ajunge la soluționări dacă nu se pornește de la necesitatea de a se realiza soluționări și cu R.D.G., pe baza egalității în drepturi și nediscriminării". Ar corespunde, deci, acestei constatări a dv. dacă acum s-ar stabili între R.F.G. și R.D.G. relații normale din punctul de vedere al dreptului internațional, adică relații diplomatice. Aceasta ar corespunde intereselor europene atît ale R.D.G. cît și ale R.F.G., întrucît ambele state ar dobîndi astfel posibilitatea de a-și normaliza relațiile cu toate statele europene.

Nu aș dori să pornesc de la presupunerea că dv. țineți să continuați o politică, ce nu a contribuit decît la întețirea încordărilor și a făcut din Republica federală un factor de perturbare a păcii în Europa. Această politică extrem de primejdioasă a fost tocmai ceea ce a provocat, prin insuccesul ei, eșecul tuturor predecesorilor dv. în funcția de cancelar. Dacă nu s-ar face decît să se urmărească vechile țeluri folosind doar formule noi, firește că nimeni nu ar putea considera aceasta ca un progres. Mai degrabă, Republica federală ar continua să fie zona nevralgică pe continentul nostru. Normalizarea relațiilor dintre R.D.G. și R.F.G. ar rămîne blocată, iar pacea în Europa centrală ar fi în permanență amenințată.

Guvernul R.D.G. a luat desigur cunoștință de faptul că dv. și alți reprezentanți ai guvernului Republicii federale vorbiți despre existența R.D.G. și a R.F.G. ca despre existența a două state suverane și independente. Consecința logică a acestei recunoașteri nu poate consta decît în aceea că între R.D.G. și R.F.G. trebuie stabilite relații pe baza unei egalități depline, după normele dreptului internațional, care să permită coexistența pașnică a celor două state cu orînduiri sociale diferite.

În mesajul dv. din 22 ianuarie 1970 ați declarat că sînteți gata să duceți tratative între R.D.G. și Republica federală, pe baza egalității în drepturi și nediscriminării. Potrivit acestui mesaj, nimic nu trebuie să stea în calea acestor tratative, astfel încît R.D.G. și R.F.G. să se recunoască în relațiile dintre ele, drept ceea ce sînt în realitate și anume obiecte suverane ale dreptului internațional. Dacă dv. înșivă vă referiți la principii ale dreptului internațional, d-le cancelar, se cere să trageți de aici concluziile necesare și să recunoașteți egalitatea suverană a R.D.G. în cadrul unui tratat valabil sub raportul dreptului internațional. Prin aceasta guvernul dv. ar dovedi că, spre deosebire de guvernele anterioare ale R.F.G., v-ați eliberat într-adevăr de balastul trecutului și vă situați în domeniul realităților.

Am aflat din declarațiile unor reprezentanți de vază ai coaliției dv. guvernamentale că, evident, cîștigă teren ideea potrivit căreia în ultimă instanță nu se poate evita recunoașterea R.D.G. conform dreptului internațional. De aceasta se leagă însă unele remarci ciudate, cu privire la concesii preliminare unilaterale ale R.D.G. față de Republica federală. Se fac speculații în legătură cu o schimbare a orînduirii noastre sociale socialiste. Pe cît de rezonabile sînt punctele de vedere în legătură cu inevitabilitatea recunoașterii R.D.G. conform normelor dreptului internațional, pe atît de absurde, trebuie să spun clar acest lucru, sînt încercările de a se pune aceste puncte de vedere în legătură cu intenții contrarevoluționare de orice fel. Astăzi nu se plătește nici o primă pentru un lucru de la sine înțeles, adică pentru recunoașterea principiilor fundamentale ale dreptului internațional. Cel care a înțeles că nu se poate evita recunoașterea R.D.G. sub raportul dreptului internațional trebuie să aibă și clarviziunea politică de a exprima această înțelegere sub forma cuvenită. În consecință, în numele Consiliului de Miniștri al R.D.G. aș dori să vă întreb dacă dv., în numele guvernului Republicii federale, sînteți dispus să faceți acest pas și să începeți tratative între R.D.G. și R.F.G. pentru încheierea tratatului pe care vi l-am prezentat, în legătură cu stabilirea de relații pe bază de egalitate între R.D.G. și R.F.G., și să semnați cît mai curînd posibil un astfel de tratat.

În Republica federală se face adesea auzit argumentul că guvernului federal i s-au impus unele îngrădiri în relațiile cu R.D.G., prin acordurile de la Paris. Aș dori să mă abțin de la o luare de poziție în această privință, în legătură cu măsuri în care sînt în joc în acest caz probleme legate de suveranitatea Republicii federale. Guvernul R.D.G. este interesat de problema dacă guvernul, sub conducerea social-democrată al R.F.G. intenționează să ajungă la o politică independentă și să recunoască fără îngrădire drepturile sale suverane, în cadrul relațiilor dintre R.D.G. și R.F.G.

Dacă ambele părți se lasă călăuzite de bunăvoință și dacă se urmărește realizarea unor rezultate, care să fie în interesul păcii și al cetățenilor statelor noastre, în acest caz nu trebuie să existe nici o contradicție între vorbe și fapte. Din păcate, nu pot evita să relev asemenea contradicții în politica guvernului Republicii federale. Nu ne poate fi indiferent și ne provoacă cea mai mare îngrijorare faptul că reprezentanți ai Republicii federale vorbesc în public despre destindere și coexistență pe bază de norme stabilite, dar în același timp elaborează și adoptă în continuare planuri militare primejdioase împotriva R.D.G. și a altor țări socialiste.

În seifurile corpului de generali al Bundeswehrului și de asemenea în cele ale ministrului apărării se află, indiferent sub ce titulaturi, planuri elaborate în amănunt, pentru strategia de pe linii avansate împotriva țărilor socialiste, în special împotriva R.D.G., împotriva orașelor, satelor și cetățenilor ei.

Pentru aceste planuri, categoric agresive, bugetul de înarmare al Republicii federale se ridică după cum se știe, mai rapid decît oricînd pînă acum, iar înarmarea atomică este promovată în continuare, în pofida asigurărilor reciproce.

Cum se împacă oare aceste fapte, cu declarații oficiale cu privire la intențiile pașnice și relațiile pe bază de egalitate în drepturi cu R.D.G. ? Este evident că cercuri influente din Republica federală, care de altfel au apreciat totdeauna greșit raportul de forțe, practică și astăzi un joc periculos cu focul. Astfel de planuri și acțiuni fac să se acumuleze necontenit noi substanțe explozive și creează primejdia unor situații de conflict militar. Atunci cînd domnul Schmidt, ministrul Germaniei federale, care are răspunderea Bundeswehrului, procedează la o înarmare în ritm accelerat, R.D.G. și aliații ei nu pot privi cu indiferență această evoluție.

Așa cum am arătat în scrisoarea pe care v-am adresat-o, domnule cancelar, este vorba deci despre război sau pace, în adevăratul sens al cuvîntului. Dv. ați răspuns în mod public că este vorba numai despre pace. Dar nu poate exista o pace sigură atît timp cît nu s-a renunțat la toate obiectivele orientate spre modificarea statu quo-ului teritorial și al frontierelor europene. Guvernul R.D.G. rămîne la punctul de vedere că cel care dorește să asigure pacea trebuie să lichideze toate substanțele explozive și focarele de conflict din lume. Dar despre aceasta nici nu poate fi vorba atît timp cît nu se recunoaște categoric și fără rezerve statutul politico-teritorial. Ce trebuie să credem atunci cînd în Republica federală se refuză recunoașterea sub raportul dreptului internațional a rezultatelor celui de-al doilea război mondial, sub motivul că nu există un tratat de pace ? Dar tocmai guvernele Republicii federale au zădărnicit necontenit realizarea unui tratat de pace. Cel care astăzi, prevalîndu-se de un tratat de pace pe care el însuși l-a împiedicat în mod conștient în trecut, refuză să recunoască frontierele din 1970 nu urmărește decît să-și păstreze o cale deschisă pentru schimbarea acestor frontiere. Cum este posibil oare ca, după agresiunea lui Hitler împotriva popoarelor Europei, după crimele înfăptuite de imperialismul și fascismul german și după capitularea necondiționată, să se mai ridice încă „revendicări legale" împotriva popoarelor care au fost victimele agresiunii ?

Există oare intenția de a se repeta politica lui Stresemann, care a constat în consolidarea unilaterală a alianței cu puterile occidentale și în recunoașterea frontierei din apus, pentru a se menține în suspensie frontierele din răsărit, așa cum s-a întîmplat în tratatul de la Locarno ? Cum este posibil să lichidezi trecutul și să slujești pacea, ridicînd necontenit revendicări de frontieră, așa cum au făcut imperialiștii germani după primul război mondial și cu ajutorul căruia Hitler a dezlănțuit al doilea război mondial? Popoarele Europei așteaptă ca guvernul federal să recunoască frontierele din Europa, angajîndu-se în baza dreptului internațional și să dea glas unui angajament al Republicii federale că nu va întreprinde nici astăzi și nici pe viitor vreo încercare pentru modificarea lor. Cel care se mulțumește doar să declare că nu dorește să folosească nici un fel de forță pentru modificarea frontierelor se apropie foarte mult de bazele domnilor Strauss și Schröder care lansează chemări la luptă pentru o schimbare a frontierelor cu așa-zise mijloace pașnice, o tactică prin care Hitler și-a pregătit în trecut agresiunile.

Nimeni nu poate disprețui experiența istoriei, fără ca aceasta să aibă consecințe grave. Politica imperialistă de mare putere, care urmărește schimbarea frontierelor, a aruncat de două ori într-un singur secol poporul german în războaie și catastrofe sîngeroase.

Nesfîrșite au fost suferințele popoarelor, care au fost victime ale agresiunii. Noi, socialiștii, am luptat împreună cu numeroși antifasciști din toate lagărele politice, totdeauna cu consecvență, împotriva fascismului și războiului. Din păcate, forțele antifasciste nu au fost în situația de a preîntîmpina izbucnirea celui de-al

doilea război mondial. Dar după înfrîngerea fascismului hitlerist și după prăbușirea Reichului german, clasa muncitoare unită și aliații săi de pe teritoriul actualei R.D.G. au folosit prilejul de a construi o nouă ordine antiimperialistă.

S-a transpus în fapt aci ceea ce s-a prevăzut în acordul de la Potsdam, în conformitate cu interesele tuturor popoarelor și valabil din punct de vedere legal : lichidarea rădăcinilor militarismului, nazismului și războiului, deposedarea de putere a acelor potentați ai concernelor care s-au numărat printre principalii vinovați de război, în calitate de criminali de război și profitori de pe urma războiului, precum și stabilirea unor frontiere juste pentru popoarele vecine, atacate de fascismul german.

După desființarea marelui capital, în R.D.G. nu mai există nimeni care să poată realiza profituri de pe urma înarmării și a războiului. Propaganda de război, orice instigare la ură împotriva naționalităților și la ură rasială sînt interzise prin lege. Încă din anul 1950, Camera populară din R.D.G. a adoptat legea pentru apărarea păcii, care prevede pedepse pentru orice acțiuni agresive, pentru propagarea și pregătirea războaielor de agresiune.

În R.D.G., clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare, cu intelectualitatea și cu meseriașii exercită puterea de stat. Noi, cei din R.D.G., am înfăptuit reformele democratice care, după marele război țărănesc german, se aflau pe ordinea de zi și care au rămas neînfăptuite și după revoluția burgheză din 1848 și am trecut apoi la construirea societății socialiste. Prin reforma agrară democratică nu numai că s-a lichidat o nedreptate seculară făcută țăranilor și muncitorilor agricoli, dar prin deposedarea de putere a junkerilor s-a înlăturat în același timp o pepinieră a militarismului. Privilegiile nejuste de care se bucurau fostele clase conducătoare în domeniul culturii au fost desființate, a fost îndepărtat pentru totdeauna din școli și universități spiritul nefast al șovinismului și naționalismului. Toate acestea au constituit premise hotărîtoare pentru actualul nostru sistem, modern și socialist, de învățămînt.

În Republica noastră Democrată Germană, poporul muncitor făurește în condiții de liberă autodeterminare societatea socialistă dezvoltată. În condiții de liberă autodeterminare el și-a elaborat constituția socialistă proprie, pe baza unei covîrșitoare majorități într-un plebiscit democratic. Statul nostru, care are toate atributele unui subiect de drept internațional, se bazează pe o solidă orînduire pașnică.

În calitate de stat socialist suveran am încheiat cu U.R.S.S. și cu celelalte țări socialiste o alianță trainică, care se bazează pe prietenie fermă și pe o comunitate de interese. R.D.G. duce o politică externă de pace și din această cauză s-a dezvoltat ca un factor al păcii, care se bucură de stimă pe plan internațional.

Este, firește, în primul rînd, de competența cetățenilor din Republica federală să aprecieze dezvoltarea internă a statului lor. Există însă în special unele manifestări și aspecte ale acestei evoluții interne din ultimii 25 de ani, care nu pot lăsa pe nimeni indiferent, nici dincolo de granițele Republicii federale. Chiar în țara dv. se precizează că prilejurile care s-au ivit după 1945 au rămas nefolosite, că acordul de la Potsdam nu a fost îndeplinit în mod intenționat, că trecutul nu a fost lichidat și că vechile raporturi de forțe dăinuie în continuare. Această restaurare a trecutului a dus direct la sciziune. Pe atunci, cel care a devenit ulterior primul președinte al Bundestagului vest-german a rostit un cuvînt semnificativ : „Mai bine o jumătate de Germanie întreagă decît o Germanie întreagă, pe jumătate". Pentru a salva sau pentru a reinstaura vechea structură a proprietății și pentru a revizui cu ajutorul politicii de forță rezultatele celui de-al doilea război mondial, marele capital vest-german în alianță cu puterile occidentale a scindat Germania. După cum se știe, în general, cancelarul Adenauer a fost cel care a recunoscut în mod public că pentru el integrarea vest-europeană este mai importantă decît unitatea națiunii. El a declarat acest lucru răspicat, după ce a întreprins el însuși totul pentru a nimici națiunea. Încă din 5 octombrie 1945, Adenauer a anunțat, după cum se știe, în fața corespondenților de presă intenția sa „de a constitui imediat un stat federal, din cele trei zone occidentale". Prin reforma monetară separată din anul 1948, s-a ajuns apoi la scindarea economică. Zonele de ocupație occidentale au fost transformate în mod premeditat într-o regiune cu altă monedă prin introducerea mărcii apusene separate. Un an mai tîrziu, prin crearea Republicii federale, a avut loc înființarea unui stat separat și prin aceasta dezmembrarea națiunii s-a desăvîrșit.

Am încercat necontenit să stăvilim această evoluție. În deceniul al VI-lea, R.D.G. și, de asemenea, U.R.S.S. au prezentat necontenit propuneri constructive, urmărind înțelegerea și asigurarea păcii și menite să stăvilească evoluția neîntreruptă pe calea dezmembrării. Un prilej important l-a oferit proiectul de tratat de pace prezentat de U.R.S.S. în martie 1952.

Țin să vă amintesc că actualul președinte al R.F.G., dr. Heinemann, a menționat la 25 martie 1958 în Bundestagul de la Bonn foarte limpede posibilitățile care ar fi rezultat din această inițiativă sovietică. Dar și acest prilej a fost ratat de guvernul federal din acel moment. În pofida avertismentelor noastre și fără a ține seama de glasurile pline de îngrijorare din Germania occidentală, unitatea națiunii a fost zdrobită. Singurul partid din Germania occidentală, care s-a ridicat împotriva dezmembrării și împotriva creării statului separat vest-german a fost partidul comunist care din această cauză a fost ulterior interzis, contrar normelor legale.

Dezmembrarea națiunii a fost cimentată prin reînarmarea Republicii federale, prin încheierea acordurilor de la Paris în anul 1954 și prin integrarea Republicii federale în N.A.T.O. în anul 1955. Prin semnarea tratatelor de la Paris și prin respingerea tuturor propunerilor noastre, guvernul de la Bonn de sub conducerea lui Adenauer a transformat el însuși Republica federală într-o țară străină de R.D.G.

Permiteți-mi să amintesc aici cuvintele de avertisment rostite la 29 ianuarie 1955 în Biserica St. Paul din Frankfurt de Erich Ollenhauer, pe atunci președinte al P.S.D. : „Prin semnarea acordurilor de la Paris, noi, cei din Republica federală, ne asumăm pentru prima dată, într-un mod hotărîtor și de mare amploare, din proprie inițiativă, răspunderea unei politici externe care poartă în sine marea primejdie de înghețare a dezmembrării Germaniei".

Dv., domnule cancelar federal, aveți de furcă astăzi cu moștenirea politicii externe atît de bine caracterizată de Erich Ollenhauer. Adevărul istoric nu poate fi dat uitării de nimeni : noi nu am dezmembrat Germania. Răspunderea revine exclusiv Republicii federale și puterilor occidentale. Este deci un nonsens să se vorbească despre o „unitate a națiunii" sau să se dorească a se păstra o „unitate a națiunii" la care cercurile conducătoare din Republica federală au renunțat în favoarea intereselor lor proprii și care, din această cauză, nu mai există de două decenii.

Domnule cancelar, vorbiți adesea despre „relații intergermane", atunci cînd vă referiți la relațiile dintre R.D.G. și R.F.G.

Și unul dintre ministerele dv. poartă de altfel acest nume. După dezmembrare și după semnarea tratatelor de la Paris de către guvernul Republicii federale, acest lucru este absurd și trădează intenții politice care nu se pot împăca cu relații normale pe bază de egalitate în drepturi între statele noastre. După ce Republica federală, în pofida tuturor avertismentelor s-a integrat în sistemul N.A.T.O. prin tratatele de la Paris, proclamîndu-se astfel ea însăși o țară străină de R.D.G., nu pot exista relații intergermane. Aderarea guvernului Republicii federale la acordurile de la Paris a avut nu numai un caracter antinațional, ci, de asemenea, un caracter imperialist și agresiv. Îngăduiți-mi să amintesc articolul din „Tratatul pentru Germania" în care după cum se știe se afirma că puterile occidentale își păstrează toate drepturile pe care le-au avut sau le-au exercitat în legătură cu Germania în ansamblu. Articolul 7 merge chiar mai departe. În acest articol se menționează drept țel ca R.D.G. să fie integrată în sistemul social de capitalism monopolist al Republicii federale și în sistemul imperialist al pactelor occidentale.

Dacă aceste acorduri se află, potrivit propriilor dv. declarații, și la baza politicii actualului guvern federal, atunci formula despre „relațiile intergermane" nu poate avea alt sens decît ca sistemul de dominație imperialistă din Republica federală să se extindă și asupra R.D.G. și să integreze R.D.G. în pactul N.A.T.O.

La fel de inconsistentă este teza difuzată în Republica federală despre o răspundere cvadripartită și în ce privește R.D.G. și capitala sa, Berlin. În ce privește R.D.G., după cum ne putem convinge pe baza constituției noastre și pe baza acordurilor încheiate de R.D.G. după criteriile dreptului internațional, aceste țări nu se află în subordinele nici a patru puteri și nici a trei puteri. R.D.G. este un stat socialist, suveran și independent.

În formula despre „relații intergermane speciale" este conținută vechea revendicare de a se subordona R.D.G. unei tutele. Asemenea formulări, care sînt în contradicție cu realitățile, sînt menite să servească doar la menținerea vechii pretenții de a fi unicul reprezentant, după o formă schimbată, și de a continua discriminările împotriva R.D.G. cu alte metode. Veți înțelege că pentru noi acest lucru este cu desăvîrșire inacceptabil și nu poate constitui un obiect de tratative.

Nici nu vă atribuim de altfel intenția unei astfel de acțiuni. Ar fi mai bine să renunțați la încercări de acest fel și în ce ne privește.

Aș dori de asemenea să amintesc următoarele : atît timp cît Republica federală nu era încă integrată în N.A.T.O. și cît nu exista încă o reînarmare, am făcut propuneri pentru un tratat de

pace și pentru o Germanie unită și democratică. Pe atunci am păstrat chiar frontierele deschise în speranța că în R.F.G. vor exista destul de mulți oameni politici clarvăzători care să se hotărască pentru o politică realistă față de R.D.G. Cercurile politice conducătoare din Republica federală au folosit însă această frontieră deschisă pentru a duce o luptă fără scrupule împotriva R.D.G. Totodată, ele au întreprins totul pentru a transforma Bundeswehrul într-o forță de ofensivă împotriva socialismului.

Atunci cînd se vorbește despre „relații intergermane speciale" și despre „ușurări pe plan uman" se trezesc în rîndurile noastre, nemijlocit, anumite amintiri ale unor experiențe triste. În anii cînd frontiera era deschisă, pînă la 13 august 1961, am plătit foarte scump politica dușmănoasă de imixtiune a guvernului de la Bonn de atunci.

Cetățenii din R.D.G. au fost „ușurați" cu peste 100 miliarde de mărci. Pentru a scoate în evidență întreaga amploare a acestui război economic, cu uriașele pagube pe care le-a provocat, aș vrea să menționez că suma amintită este aproape la fel de mare ca și venitul național al R.D.G. în anii 1956 și 1957 la un loc. Ca explicație, să mi se permită să fac o comparație: suma menționată este considerabil mai mare decît cheltuielile pentru totalul investițiilor efectuate în R.D.G. în anii 1950—1961.

În timp ce la Bonn se vorbea despre „sărmanii frați și surori din răsărit" se făcea de fapt totul pentru a-i sărăci. Presupunem că guvernul Republicii federale consideră cu înțelegere punctul nostru de vedere și că plata de despăgubiri către R.D.G. și reglementarea tuturor obligațiilor în cadrul compensațiilor vor avea loc neîntîrziat.

Datorită economiei sale socialiste de planificare, R.D.G. a ajuns, în pofida tuturor pagubelor suferite, la un loc de vază în rîndul statelor industriale. Republica noastră și cetățenii ei ar sta totuși mai bine astăzi dacă nu ar fi existat niciodată astfel de „relații speciale intergermane" și astfel de „ușurări pe plan uman".

Asigurarea frontierei noastre de stat în anul 1961 a fost un act de umanitate. Ea a servit interesului vital al populației noastre și menținerii păcii în Europa. Cetățenii noștri știu din proprie experiență că am trăit perioada de cel mai mare avînt economic după 13 august 1961, cînd ne-am îngrijit ca nici o mînă străină să nu poată pătrunde în buzunarele noastre. În R.D.G. nu există nimeni care să admită restabilirea unor „relații intergermane speciale" de asemenea natură.

De altfel, relațiile dintre două țări sînt firește totdeauna de o natură diferită de relațiile acestora cu alte state. Astfel, relațiile dintre Republica federală și Republica Austria sau Elveția au caracteristicile lor speciale și se deosebesc de relațiile pe care Republica federală le întreține de pildă cu Republica Franceză. Aceeași afirmație este valabilă pentru relațiile dintre toate statele.

La baza relațiilor dintre state suverane și independente, se află însă totdeauna normele general-valabile ale dreptului internațional. Aceste norme au o deplină valabilitate și în ce privește relațiile dintre cele două state independente și suverane, R.D.G. și R.F.G.

Este inutil să se încerce a se camufla refuzul de a stabili relații conform dreptului internațional, prin formula că sîntem „cu toții germani". Chiar atît de simplu nu este acest lucru. De la începutul secolului trecut, au existat totdeauna germani care au fost de partea progresului, a clasei muncitoare și a poporului muncitor și alții care au fost de partea reacțiunii, de partea capitalismului. Astăzi există Republica Democrată Germană socialistă și Republica Federală monopolist-capitalistă, două state independente. Cetățenii lor muncesc și trăiesc în condiții cu desăvîrșire opuse. Cetățenii din R.D.G., prin munca lor, își ridică propria lor bunăstare și bunăstarea societății socialiste. În Republica federală în schimb, o pătură mică de milionari profită de pe urma muncii poporului de oameni ai muncii. Este vorba de aceleași cercuri monopoliste care realizează profituri de pe urma înarmării și care amenință pacea prin tendințele lor expansioniste spre forță. Există deci o deosebire socială fundamentală între poporul din R.D.G. și cel din Republica federală.

După cum arată istoria, interesele egoiste de clasă ale marii burghezii sînt prezentate totdeauna ca interese naționale.

Aceasta a fost totdeauna o denaturare a realității. Ceea ce a folosit marii burghezii s-a dovedit totuși în ultimă instanță totdeauna a fi dăunător și fatal poporului muncitor. Interesele politice și sociale ale clasei muncitoare și ale întregului popor, interesele socialismului sînt mai presus de orice alte presupuse interese naționale comune.

Dv. înșivă domnule cancelar ați declarat că nu pot exista între sistemele sociale opuse din R.D.G. și R.F.G. „nici un fel de amestec și nici un fel de compromis putred". Într-adevăr, cele două state suverane, R.D.G. și R.F.G. nu se pot unifica, pentru că nu se pot unifica orînduiri sociale opuse. Aș fi satisfăcut, dacă, așa cum se pare această apreciere de comun acord făcută pe baza unei politici realiste s-ar dovedi în avantajul unei politici a rațiunii, în avantajul stabilirii unor relații pe bază de deplină egalitate sub raportul dreptului internațional, între R.D.G. și R.F.G.

Firește că în calitatea noastră de socialiști — și nu dorim să trecem sub tăcere acest lucru — sîntem interesați de victoria socialismului în toate țările și de asemenea în Republica federală, ceea ce ar face cu putință unificarea ulterioară pe baza democrației și socialismului.

În constituția noastră, aprobată de majoritatea covîrșitoare a populației prin plebiscit, se specifică limpede acest lucru. Firește însă că nu este vorba în acest caz despre o chestiune de azi pe mîine. Această problemă nu poate forma nici obiectul unor tratative cu privire la relațiile dintre R.D.G. și R.F.G. în calitate de țări suverane și independente una de cealaltă. Este vorba despre o problemă a clasei muncitoare și a tuturor păturilor de oameni ai muncii din Republica federală.

În lumina situației juridice și concrete clare care rezultă din condițiile existenței a două state independente unul față de celălalt, și opuse ca sisteme sociale, nu poate exista altă cale în interesul asigurării păcii decît stabilirea unor relații de coexistență pașnică pe baza dreptului internațional.

Într-o cuvîntare rostită în străinătate, dv. d-le cancelar, ați afirmat că trebuie să se ajungă la un modus vivendi între cele două state ale noastre. Dar un modus vivendi ca o concepție de drept internațional este un acord provizoriu care pornește de la presupunerea că în condițiile existente, putem spune chiar în condițiile actualului raport de forțe dintre statele socialiste și imperialiste, nu s-au putut realiza obiective și intenții mai ample.

Wilhelm Liebknecht, prețuit desigur și de dv., a interpretat chiar un modus vivendi ca o formă adoptată de comun acord pentru relațiile între state care nu au sentimente de prietenie între ele. Vorbind deschis, aceasta ar fi o altă formulă pentru coexistența nepașnică, formulă aparținînd lui Adenauer sau o altă soluție interimară, în cadrul căreia se acceptă doar provizoriu existența statului german socialist, se continuă de altfel politica dușmănoasă față de R.D.G. pentru ca în cazul schimbării „situației meteorologice generale" să se poată încălca frontiere nerecunoscute. Aceasta nu este o politică realistă și în nici un caz o politică de pace. Ea ar contribui categoric la o ascuțire a situației. Este vorba însă să se realizeze soluții trainice, angajante, pentru relațiile dintre R.D.G. și R.F.G. pe baza dreptului internațional.

De partea R.D.G. nu stă nimic în calea unor relații de coexistență pașnică. R.D.G. și R.F.G. sînt subiecte de drept internațional, egale în drepturi. Noi nu am pus niciodată la îndoială în ce privește Republica federală existența ei ca stat și ca subiect de drept internațional. Am fost și sîntem dispuși să încheiem tratate valabile din punctul de vedere al dreptului internațional pentru normalizarea relațiilor.

Altfel însă stau lucrurile cu guvernul Republicii federale. Ca și înainte, el pune condiția prealabilă inacceptabilă ca noi să renunțăm la recunoașterea potrivit normelor dreptului internațional, deci la deplina egalitate în drepturi ca stat suveran. Totuși, R.D.G. a fost aceea care a îndeplinit consecvent prevederile fundamentale ale acordului de la Potsdam. Întrebarea care se pune este dacă guvernul dv., domnule cancelar federal, este dispus să-și schimbe poziția sa distructivă de pînă acum față de R.D.G. Nu se poate vorbi despre relații normale, atît timp cît și guvernul dv. practică în continuare discriminarea față de R.D.G. pe plan internațional și îi aduce prejudicii. Cum se poate vorbi serios despre egalitatea în drepturi, dacă ministrul de externe al guvernului dv. emite oficial directive de lucru pentru a împiedica stabilirea de relații normale cu R.D.G. de către alte state, ba chiar pentru a împiedica înființarea de reprezentanțe comerciale? Am urmărit îndeaproape cu ce vehemență acționează reprezentanții guvernului Republicii federale împotriva oricărui pas al unor terțe state în direcția reglementării relațiilor lor cu R.D.G. Aceasta se referă, de asemenea, la încercările permanente de a ține, de a împiedica R.D.G. să colaboreze pe baza egalității în drepturi în organizațiile internaționale.

Aceasta merge chiar pînă la a împiedica pe ascuns participarea R.D.G. la Organizația Mondială a Sănătății, care se consacră unor mari probleme umanitare. Tot atît de discriminatorii sînt activitățile desfășurate de guvernul dv. pentru a menține în Berlinul occidental un organism ce contravine dreptului internațional, organism denumit Travel-Board, și aceasta chiar împotriva rezervelor declarate și rezistenței altor state ale N.A.T.O. Acest rudiment demult depășit din perioada de ocupație aplică într-un mod înjositor discriminări împotriva cetățenilor R.D.G. și își arogă dreptul de a se amesteca în drepturile suverane ale altor state. Pot să vă pun la dispoziție un amplu material care dovedește amănunțit politica de continuă discriminare aplicată R.D.G. și cetățenilor săi.

Şi cu această ocazie doresc să amintesc necesitatea ca diversele organe ale Republicii federale să-şi onoreze obligaţiile financiare acumulate de mulţi ani şi în permanentă creştere faţă de R.D.G. şi să achite în sfîrşit datoriile lor considerabile.

Domnule cancelar federal! Folosirea continuă a pretenţiei de reprezentant unic şi a doctrinei Hallstein se află în totală contradicţie cu intenţia declarată în repetate rînduri de dv. de a nu mai aplica în continuare discriminări împotriva R.D.G. Aici apare o contradicţie profundă între cuvinte şi fapte. O viaţă reglementată, unul alături de celălalt, este în orice caz de neconceput în acest mod. Trebuie să se renunţe definitiv şi în întregime la pretenţia contrară dreptului internaţional de reprezentant unic, ca şi la doctrina Hallstein, care se bazează pe aceasta. Vă rog să luaţi cunoştinţă că R.D.G. şi aliaţii ei nu vor lăsa fără răspuns încercările guvernului R.F.G. de a împiedica R.D.G. să-şi dezvolte relaţiile ei internaţionale şi de a exercita în continuare presiuni asupra unor terţe state.

În ce priveşte afirmaţia că terţe state ar împovăra relaţiile dintre R.D.G. şi R.F.G. prin normalizarea relaţiilor lor cu R.D.G., adevărat este tocmai contrariul.

Începînd din 1969, după cum se ştie, alte opt state din Asia şi Africa au stabilit relaţii diplomatice cu R.D.G. În acelaşi an un guvern al Republicii federale a declarat de asemenea pentru prima oară că există două state suverane, R.D.G. şi R.F.G. Între şefii lor de stat şi de guvern au avut loc contacte oficiale în forme uzuale pe plan internaţional. Aici există fără îndoială o legătură căreia i se acordă atenţie în întreaga lume.

Dacă guvernul dv., domnule cancelar federal, doreşte realmente normalizarea relaţiilor cu R.D.G., atunci ar trebui să se bucure de orice pas întreprins de alte state în aceeaşi direcţie. Aceasta vă creează aliaţi împotriva acelor cercuri care vor să menţină guvernul dv. în tranşeele războiului rece.

Şi, de altfel, domnule cancelar federal, sînteţi preşedintele unui partid social-democrat. Ar trebui de fapt să salutaţi faptul că în R.D.G. muncitorii şi ţăranii deţin puterea politică, că toate organele de stat au fost curăţate de fascişti şi că marile întreprinderi sînt proprietatea poporului. Prin acestea s-a înfăptuit în R.D.G. ceea ce a hotărît social-democraţia germană în anul 1891 aici, prin programul de la Erfurt. Tocmai de aceea, ar fi de aşteptat din partea dv. o poziţie mai realistă faţă de R.D.G., împreună cu consecinţele necesare.

Stimate domnule cancelar federal!

V-am prezentat punctul de vedere al Consiliului de Miniştri al R.D.G. V-am fundamentat de ce este necesar un tratat privind relaţii pe baza egalităţii în drepturi şi a normelor dreptului internaţional între statele noastre. Considerăm că a sosit momentul ca, prin încheierea unui asemenea tratat, să tragem o linie peste ultimii 20 de ani. Nimeni nu ne poate scuti de reglementarea relaţiilor între statele noastre. Să încercăm să facem un nou început. Fără îndoială, acest lucru nu va fi uşor.

Pentru aceasta este necesară bunăvoinţa şi dorinţa de a face paşi reali de pace. Noi sîntem gata să facem tot ceea ce serveşte păcii, securităţii europene şi relaţiilor egale în drepturi între R.D.G. şi R.F.G. Firească, după toate învăţămintele amare ale istoriei, nu pot exista concesii faţă de tendinţele îndreptate în direcţia menţinerii politicii revanşarde.

Din partea R.D.G. a fost pus pe masă un proiect de tratat, care oferă posibilitatea soluţionării problemei principale — stabilirea de relaţii pe baza egalităţii în drepturi şi a normelor dreptului internaţional între R.D.G. şi R.F.G. Guvernul R.D.G. este gata să se consulte cu guvernul R.F.G. asupra acestui tratat şi să-l încheie. Încheierea unui asemenea tratat privitor la stabilirea de relaţii pe baza egalităţii în drepturi şi a normelor dreptului internaţional ar întoarce o nouă pagină în cartea relaţiilor dintre R.D.G. şi R.F.G. Existenţa unui asemenea tratat, elaborat potrivit principiilor unanim recunoscute ale dreptului internaţional, ar fi o mare uşurare pentru oamenii din Republica federală şi din R.D.G., ca şi pentru oamenii din toate ţările Europei, deoarece astfel s-ar parcurge o nouă etapă spre pace, spre securitate.

Să nu uităm, numai o etapă, căci doar prin stabilirea de relaţii normale nu ar fi încă înlăturate primejdiile ivite ca urmare a activităţii şi puterii concernelor producătoare de armament, neonaziştilor, organizaţiilor revanşarde şi răspîndirii permanente în Republica federală a ideilor de revanşă şi cruciadă. Ar fi însă un prim pas practic într-o direcţie justă, după multe sute de paşi făcuţi de 25 de ani în direcţia greşită, începînd cu reforma monetară separată şi cu crearea separată a Republicii federale, trecînd prin reînarmare şi tratatele de la Paris, pînă la aderarea la N.A.T.O.

Pe lîngă stabilirea de relaţii diplomatice pe baza egalităţii în drepturi între statele noastre, proiectul nostru de tratat cuprinde propunerea de a se ajunge la un acord asupra renunţării la folosirea forţei între R.D.G. şi R.F.G. În această privinţă pornim, firească, de la faptul că renunţarea la folosirea forţei se bazează pe recunoaşterea reciprocă, conform dreptului internaţional, a statelor participante la tratat şi a frontierelor lor. Acorduri de renunţare la folosirea forţei, valabile din punctul de vedere al dreptului internaţional, pot fi, deci, încheiate numai între state care se recunosc reciproc ca ceea ce sînt, şi anume subiecte de drept internaţional.

O renunţare la folosirea forţei fără această premisă elementară ar fi lipsită de obiect, ar fi o nucă găunoasă. Subliniez, nu este vorba doar de o respectare fără obligaţii, ci de o recunoaştere necondiţionată, potrivit normelor dreptului internaţional, a frontierelor de stat şi a integrităţii teritoriale.

Proiectul de tratat al R.D.G. conţine de asemenea prevederea importantă ca R.D.G. şi R.F.G. să ceară fără întîrziere primirea lor în O.N.U. Nimeni nu poate nega că este atît în interesul celor două state şi al cetăţenilor lor, cît şi în interesul universalităţii organizaţiei mondiale, dacă R.D.G. şi R.F.G. ar participa cu considerabilele lor potenţiale politice, economice şi culturale, cu drepturi egale, la activitatea mondială a O.N.U., aducîndu-şi şi în acest mod contribuţia la colaborarea paşnică multilaterală a popoarelor.

Proiectul de tratat al R.D.G. prevede, în sfîrşit, ca cele două state să renunţe la arme nucleare sub toate formele, să nu fabrice, să nu staţioneze sau să depoziteze pe teritoriul lor arme chimice şi biologice şi ca ele să se angajeze să acţioneze în favoarea tratativelor privitoare la dezarmare.

Guvernul R.D.G. îşi reînnoieşte propunerea de a ajunge cu R.F.G. la un acord valabil din punctul de vedere al dreptului internaţional asupra unor paşi obligatorii în direcţia dezarmării. Vă întreb, domnule cancelar federal, nu ar fi oare una din înfăptuirile cele mai umane aceea de a elibera omenirea de teama celor mai îngrozitoare şi primejdioase arme, de teama otrăvurilor, gazelor şi bacteriilor?

Convorbirea noastră oferă posibilitatea de a discuta direct despre problemele hotărîtoare ale asigurării păcii în inima Europei, probleme ridicate în proiectul de tratat al R.D.G. şi la care acesta răspunde în mod constructiv. Dacă R.D.G. şi R.F.G. stabilesc, în procesul realizării coexistenţei paşnice, relaţii normale între ele, conform dreptului internaţional, dacă se renunţă la orice politică duşmănoasă faţă de R.D.G., atunci se poate acorda atenţie şi altor probleme. Soluţionarea problemelor fundamentale ale coexistenţei paşnice constituie însă premisa pentru toate celelalte.

Vă propun: să începem discutarea proiectului de tratat prezentat de R.D.G. Convorbirile noastre ar trebui să aibă ca obiectiv să cădem de acord ca R.D.G. şi R.F.G. să stabilească între ele relaţii pe baza egalităţii în drepturi şi a normelor dreptului internaţional.

În legătură cu aceasta, guvernul R.D.G. consideră necesar ca în desfăşurarea ulterioară a convorbirilor şi, pornind de la proiectul de tratat prezentat dv., şi pe baza acestuia, să examinăm următoarele probleme fundamentale:

1. Stabilirea unor relaţii normale între R.D.G. şi R.F.G., pe baza egalităţii în drepturi şi a dreptului internaţional, libere de orice discriminare. Renunţarea de către guvernul R.F.G. la pretenţia de reprezentant unic sub toate formele ei.

2. Neamestecul în relaţiile politice externe ale celuilalt stat. Renunţarea definitivă şi fără echivoc la doctrina Hallstein.

3. Potrivit art. 2, paragraful 4 din Carta O.N.U., renunţarea la folosirea forţei între R.D.G. şi R.F.G., cu recunoaşterea reciprocă fără îngrădiri a faptului că sînt subiecte de drept internaţional, recunoaşterea integrităţii lor teritoriale şi a intangibilităţii frontierelor lor de stat existente.

4. Cererea de primire în O.N.U. a R.D.G. şi R.F.G.

5. Renunţarea la achiziţionarea de arme nucleare sau la indiferent ce formă de a dispune de acestea. Renunţarea la producţia, folosirea şi stocarea de arme B şi C, reducerea cu 50 la sută a cheltuielilor de înarmare.

6. Examinarea problemelor legate de înlăturarea tuturor rămăşiţelor celui de-al doilea război mondial.

7. Achitarea de către R.F.G. a tuturor datoriilor faţă de R.D.G. şi reglementarea obligaţiilor de despăgubiri de către R.F.G.

În încheiere, domnule cancelar federal, doresc să reafirm hotărîrea guvernului R.D.G. de a ajunge la soluţii constructive. Pornesc de la faptul că este necesar, avînd în vedere importanţa şi natura complicată a chestiunii, ca şefii de guvern să se întîlnească ei înşişi pentru eventuale consultări ulterioare. Pentru acest caz declar că sînt dispus să mă întîlnesc cu dv. într-o localitate din R.F.G. în apropierea frontierei, pentru o altă convorbire.

Sînt convins: dacă guvernul Republicii federale priveşte înainte, dă dovadă de curaj şi hotărîre, atunci pot fi create premise pentru o reglementare a relaţiilor dintre R.D.G. şi R.F.G., în interesul păcii şi securităţii europene.

Vă mulţumesc pentru atenţie.

Declarația cancelarului R.F.G., Willy Brandt

Domnule președinte al Consiliului de Miniștri, domnii mei,

Nimeni nu se va mira dacă văd multe lucruri cu totul altfel decît au fost ele prezentate prin optica guvernului R.D.G. Nu vrem să înfrumusețăm nimic aici. Firește, nu ar ieși nimic nici dacă am reîncepe să ne răfuim cu privire la cei 20 sau 25 de ani trecuți. Situația impune mai curînd căutarea acelor domenii în care interesele ambelor părți permit să se obțină progrese pentru pace și pentru oameni.

Înainte de a intra în fondul problemelor, permiteți-mi să vă mulțumesc pentru primirea prietenoasă care ne-ați făcut-o aici, la Erfurt. Pregătirea atentă a întîlnirii noastre de către colaboratorii noștri garantează desfășurarea corectă a acesteia. M-aș bucura dacă ați transmite tuturor participanților și colaboratorilor din guvernul dv., din districtul și orașul Erfurt, ce înaltă prețuire acord activității lor.

Peste cîteva săptămîni se vor împlini 25 de ani de cînd dominația prin forță a național-socialismului s-a încheiat prin prăbușirea Reichului german. Acest eveniment ne leagă pe toți cei care stăm aici la această masă, indiferent de ceea ce ne-ar despărți.

Lumea a fost cuprinsă de groază în fața fărădelegilor înfăptuite în numele german, în fața distrugerilor provocate. Pentru acestea răspundem cu toții, indiferent unde ne-a pus soarta. Această răspundere pe care lumea ne-o atribuie, pe bună dreptate, este unul din motivele situației actuale din Germania.

Dar nici o dispută istorică nu ne duce acum mai departe. Faptul că drumul națiunii germane s-a divizat, că el nu a putut fi urmat după 1945 în unitate statală, ar putea fi resimțit de cîțiva sau de mulți ca ceva tragic, dar acest fapt nu poate fi anulat.

De aceea am spus : Situația impune căutarea unor domenii în care există posibilitatea obținerii de progrese pentru pace și pentru oamenii din Germania.

Acest 19 martie poate fi pentru toți germanii, pentru locuitorii R.F.G., ca și pentru cei ai R.D.G., o zi importantă. Pentru prima dată, de cînd există cele două state, șefii lor de guvern se întîlnesc pentru a se sfătui asupra unor probleme de interes comun.

Nu numai rațiunea este folosită, ci și sentimentele o însoțesc în momentul de față, cînd stăm aici unii în fața celorlalți. Cu siguranță, ambele noastre părți sînt conștiente că întîlnirea noastră este urmărită cu mare atenție, mult dincolo de frontierele Germaniei.

Istoria noastră comună a fost cercetată în ultimele zile, pentru a se afla ce însemnătate a avut pînă acum Erfurt pentru germani. De exemplu, aici a spus Napoleon la 2 octombrie 1908 lui Goethe: „Politica este destinul !"

Aici, la Erfurt, la 20 martie 1850, s-a făcut ultima încercare de atunci pentru unirea pașnică și democratică a Germaniei.

Pentru un social-democrat este, în afară de acestea, firesc, să se gîndească la rolul jucat de programul de la Erfurt din 1891 pentru mișcarea muncitorească germană în dezvoltare. Indiferent de modul în care este clasificat acest program din punctul de vedere al istoriei ideilor, de cîtă nenorocire ar fi fost scutit poporul german, Europa și întreaga lume, dacă s-ar fi impus la timp voința de democrație, voința de mai mare dreptate socială și voința de pace !

După ce națiunea părea sortită pieirii, i s-a acordat șansa unui nou început, deși în condiții foarte diferite. Acest lucru este valabil pentru reconstrucția din ambele părți ale Germaniei. Noi orașe s-au ivit din ruine. Economia și știința au atins aici și dincolo un nivel care impune respectul.

Divizarea în două entități statale despărțite între ele va fi apreciată în continuare foarte diferit, după cum este ea privită dintr-o parte sau din cealaltă. Faptul că această dezvoltare separată a fost considerată în general ca ceva rău devine evident prin aceea că s-a găsit și se găsește necesar de a atribui celeilalte părți vina sau răspunderea.

Politica germană după 1945 a fost — și nu în cele din urmă, în pofida tuturor realizărilor de reconstrucție într-o parte și în cealaltă — o funcție a politicii puterilor care au înfrînt și au ocupat Germania. Confruntarea de forțe între Est și Vest domină de atunci situația germană și divizează Europa. Noi nu putem, pur și simplu, să anulăm această divizare. Dar putem să ne străduim pentru a atenua urmările acestei divizări și să contribuim activ la o evoluție care se pregătește să desființeze tranșeele care ne despart în Europa și, prin aceasta, în Germania.

În această privință, pornesc de la realitatea permanentă și vie a unei națiuni germane. Mă știu lipsit de concepții naționaliste ale unor timpuri trecute. Dar sînt destul de sigur că componentele naționale nu-și vor pierde importanța chiar și în procesul unirii europene și internaționale. Puternicele legături ale istoriei prin care am trecut împreună, pentru care răspundem împreună și de care nimeni nu poate scăpa, legăturile de familie, de limbă, de cultură, precum și toți factorii imponderabili care ne fac să simțim că sîntem unii și aceiași, constituie o realitate. O politică care ar încerca să nege sau să nu țină seama de această bază a existenței naționale ar fi, sînt convins, sortită eșecului.

Trebuie pornit de la această realitate, ca și de la faptul că în Germania, între frontierele ei reale din 1970, au fost create două state care trebuie să trăiască alături. În ce privește aprecierea respectivelor orînduiri sociale, între noi există divergențe profunde. Aceste deosebiri de păreri nu ne scutesc însă de sarcina de a face mai sigură pacea în Europa și de a căuta o formă reglementată a coexistenței pașnice între statele noastre, în perspectiva unei orînduiri de pace europene.

Numai dacă recunoaștem această sarcină, întîlnirea noastră capătă înțelesul ei just. Numai dacă vom duce la bun sfîrșit această sarcină, putem sta cu fruntea sus în fața istoriei. Nimeni nu trebuie să-și facă iluzii greșite în privința dificultăților care trebuie rezolvate. Cetățenii statelor noastre sînt destul de realiști pentru a ști că nici măcar dacă de ambele părți ar exista aceeași voință, cei doi șefi de guvern nu ar putea realiza astăzi unitatea statală. Situația internațională nu ar permite aceasta, fără să se provoace o neliniște primejdioasă.

Dar noi ar trebui, dincolo de această zi, să încercăm împreună să punem astfel în concordanță interesele statelor noastre și interesele puterilor cu care sînt aliate statele noastre, încît de aceasta să profite pacea și oamenii. Relațiile actuale între cele două state de pe pămîntul german sînt regretabile, nu în ultimul rînd pentru că relațiile dintre oamenii din cele două părți au fost coborîte la un nivel care se află mult sub nivelul relațiilor între state străine și între cetățenii lor. Această situație negativă specială trebuie făcută mai puțin rigidă și, pe cît posibil, învinsă.

Destinderea în locul încordării, asigurarea păcii în locul confruntării militare — acestea sînt obiectivele guvernului meu. Știu că în această privință sînt sprijinit de forțele cu răspundere din Republica Federală a Germaniei.

Este neobișnuit faptul că convorbirea noastră de astăzi nu a fost pregătită de către funcționari, cum se obișnuiește de altfel între state, ci că noi începem cu o convorbire la nivelul cel mai înalt. Și aceasta denotă caracterul special al relațiilor noastre. Problemele care stau în fața noastră sînt atît de mari încît, fără contacte directe la nivel guvernamental, nu s-a putut nici măcar face începutul. Pînă astăzi, divizarea poporului nostru a fost adîncită din ce în ce mai mult.

În acest punct intervine răspunderea noastră comună : pentru ceea ce facem sau nu facem astăzi în vederea reglementării relațiilor între cele două state nu mai putem face răspunzătoare istoria în general sau pe Hitler în special. Răspunzători sîntem acum noi înșine.

Colaboratorii mei și cu mine am venit aici fără iluzia că concepțiile noastre vor putea fi puse în concordanță prin insistențe prietenoase sau prin simplul fapt al întîlnirii. Noi vedem deosebirile principiale și le constatăm realist. Totuși, cred că nici unul dintre noi nu ar trebui să renunțe la încercarea de a lua cunoștință de concepțiile celuilalt, pentru a le putea aprecia just în politica proprie.

Trebuie să pornim de la situația așa cum este ea. Este evident că relațiile dintre Est și Vest nu pot fi îmbunătățite esențial dacă relațiile din inima Europei rămîn tulburate. Aceasta înseamnă că cele două guverne trebuie să facă o încercare sinceră pentru a găsi o cale pe care se poate și trebuie pornit, în folosul ambelor noastre state, în folosul poporului german, în folosul securității pe continentul nostru.

Sper că în această privință guvernul R.D.G. va fi dispus să privească înainte, pentru ca să nu devenim prizonierii unui trecut întunecat.

Între locuitorii statelor noastre există, în mod incontestabil, relații de o natură deosebită, care nu există între locuitorii altor state, chiar prietene sau aliate. Există deci factori comuni care nu există între alte state. Chiar și disputele dintre noi sînt de altă natură decît cele dintre popoare străine. Ele se referă la unitatea națiunii.

Există și alți factori comuni. R.F.G. și R.D.G. sînt membre ale unor sisteme de pacte cu un înalt nivel de înarmare care stau față în față pe teritoriul german. Ele contribuie la existența în Europa a unui echilibru al forțelor care a împiedicat războiul în anii trecuți și

garantează astăzi o securitate relativă. Dar pacea și securitatea adevărate și trainice pot fi găsite numai într-o orînduire de pace europeană, prin care să se pună capăt, în același timp, confruntării între blocuri, cît și antagonismului dintre cele două state din Germania.

Guvernul federal consideră pacea ca bunul cel mai de preț. Cu siguranță că sîntem de acord asupra faptului că de pe pămîntul german nu mai trebuie să pornească un alt război.

Cele două state germane nu au nici dreptul, nici posibilitatea de a urmări, prin forță sau prin folosirea forței, obiectivele care le sînt fixate în constituțiile lor. Niciodată o Germanie democrată, iubitoare de pace și unită nu poate fi creată prin război sau război civil.

Acest obiectiv este, în vorbe, comun ambelor state germane; în conținut însă, concepțiile dv. și ale noastre sînt foarte departe unele de celelalte. Noi ne situăm pe poziția statului de drept, liber și social, așa cum este el caracterizat în Constituția Republicii federale. Dar de ce să ne certăm aici în privința unei teme pe care o poate rezolva doar istoria! Nu trebuie însă să procedăm astfel încît evoluția istorică să nu poată astupa tranșeele care despart astăzi statele Europei. Nu trebuie să procedăm astfel încît să fie imposibil poporului german să decidă, prin autodeterminare liberă, modul în care dorește să trăiască laolaltă.

De asemenea, nu trebuie să existe neclaritate asupra unui alt punct important pentru guvernele noastre.

Avînd în vedere acordul cvadripartit privind Germania din anii de după 1944, înțelegeri între statele noastre nu pot nici atinge și nici înlocui drepturile existente ale celor patru puteri. Acest lucru este, de asemenea, valabil pentru acordurile noastre cu cele trei puteri, ca și pentru cele ale R.D.G. cu Uniunea Sovietică. Acest lucru este în general valabil pentru tratatele bilaterale sau multilaterale încheiate de noi. Aceste acorduri însă nu trebuie să ne împiedice să reducem barierele dintre noi.

Dacă mă refer la acordul celor patru puteri și la înțelegerile noastre cu cele trei puteri, fac acest lucru nu în cele din urmă din cauza Berlinului. Vă rog să luați foarte în serios această constatare. Noi nu vrem să schimbăm statutul Berlinului, atît timp cît problema germană nu este soluționată. Cred că nu se poate cere, pe de o parte, recunoașterea realităților, și pe de altă parte, o modificare unilaterală a situației existente.

Faptul că Berlinul occidental nu este administrat de autoritățile federale nu a împiedicat cele trei puteri de a da guvernului federal sarcini precise, de exemplu să reprezinte pe plan extern Berlinul occidental sau să aibă grijă de viabilitatea economică a landului Berlin. În realitate, Berlinul occidental nu se deosebește de Republica federală în domeniile economic, financiar, juridic și cultural. În această măsură, Berlinul este în întregime una cu noi. Nici cele trei puteri occidentale, nici R.F.G., nici berlinezii direct interesați nu ar fi de acord cu o schimbare a statutului Berlinului, stabilit de cele patru puteri, schimbare care ar duce la o modificare a acestor legături.

Este treaba celor patru puteri să decidă modul în care vor să-și exercite puterea supremă la Berlin. Guvernul federal ar saluta o înțelegere între ele privitoare la o îmbunătățire a situației actuale.

În orice caz, nu doresc să las nici un dubiu: pentru guvernul meu, eforturi în direcția normalizării și destinderii în centrul Europei sînt indisolubil legate de destinderea și normalizarea situației din Berlin și în jurul acestuia.

Nu vreau în nici un caz să ocolesc faptul că președintele Consiliului de Stat al R.D.G. a transmis președintelui nostru federal, la 18 decembrie anul trecut, proiectul unui tratat asupra stabilirii de relații egale în drepturi între statele noastre. De atunci, guvernul federal a studiat obiectele proiectului de tratat. Noi nu acordăm însă o mare importanță publicării unor proiecte de tratat, înainte de a se discuta măcar punctele acestuia. Poziția guvernului federal a fost determinată de dorința de a încerca să stabilească mai întîi un schimb de păreri. De aceea, el nu a prezentat un contraproiect.

Obiectivul acestui schimb de păreri trebuie să fie constatarea dacă putem începe negocieri la capătul cărora să stea reglementări contractuale ale relațiilor dintre R.F.G. și R.D.G. Pentru guvernul meu este de la sine înțeles că un tratat sau un acord între noi trebuie să aibă aceeași obligativitate ca orice alt acord încheiat de guvernele noastre cu terțe state.

Părerile mele despre modul și obiectul negocierilor dintre guvernele noastre vi le-am comunicat în scrisoarea mea din 22.I.1970. Permiteți-mi să confirm încă o dată principiile după care se călăuzește guvernul federal și pe care vi le-am transmis atunci.

1) Ambele state sînt datoare să mențină unitatea națiunii germane. Ele nu sînt state străine unul pentru celălalt.

2) De altfel, trebuie să fie valabile principiile unanim recunoscute ale dreptului interstatal, în special excluderea oricărei discriminări, respectarea integrității teritoriale, obligativitatea soluționării pașnice a tuturor problemelor litigioase și respectarea frontierelor ambelor state.

3) La acestea se adaugă obligația de a nu modifica cu forța structura socială din teritoriul partenerului la acord.

4) Cele două guverne trebuie să tindă spre o colaborare de bunăvecinătate, în primul rînd spre reglementarea colaborării tehnice de specialitate, domeniu în care pot fi stabilite facilități comune prin acorduri între guverne.

5) Trebuie respectate drepturile și răspunderile actuale ale celor patru puteri în ce privește Germania ca un întreg și în ce privește Berlinul.

6) Trebuie sprijinite eforturile celor patru puteri în direcția unor acorduri asupra îmbunătățirii situației din Berlin și în jurul acestuia.

La 22 ianuarie v-am propus, în special, domnule președinte, să ne înțelegem asupra unei renunțări reciproce la folosirea forței. Baza relațiilor noastre urma să fie declarația comună potrivit căreia cele două state ale noastre se călăuzesc, în relațiile lor reciproce, ca și în problemele asigurării securității europene și internaționale, după principiile și obiectivele generale ale Cartei Națiunilor Unite. În consecință, trebuie să soluționăm problemele noastre litigioase exclusiv prin mijloace pașnice. Trebuie, de asemenea, să ne asumăm obligația să ne abținem, conform art. 2 din Carta O.N.U., de la amenințarea cu forța sau de la folosirea forței în problemele securității europene, ca și în relațiile noastre reciproce.

A pune relații între statele noastre pe o bază contractuală ar fi un lucru important pentru Europa și ar promova cu siguranță întrunirea unei conferințe consacrate întăririi securității și colaborării în Europa și pentru Europa.

În proiectul președintelui Consiliului de Stat se găsește un punct care se ocupă cu poziția celor două state ale noastre în organizațiile internaționale. În ceea ce mă privește, am constatat încă în declarația guvernamentală din 28 octombrie 1969 că guvernul federal intenționează să colaboreze într-o măsură mai mare în cadrul O.N.U. și al altor organizații internaționale. Am spus de asemenea că poziția noastră și a prietenilor noștri față de relațiile internaționale ale R.D.G. depinde, nu în ultimul rînd, de poziția guvernului R.D.G. însuși.

Propun ca în continuarea întîlnirilor noastre și în măsura progreselor pe care le vor face convorbirile dintre noi să discutăm și despre aceste probleme. Progrese în această privință ar permite ca în mai mare măsură decît pînă acum capacitatea creatoare a concetățenilor noștri, economiei și științei noastre să slujească păcii, dezvoltării și luptei împotriva foametei în multe părți ale lumii.

Pentru a putea aduce o contribuție activă în acest sens, ar trebui să tindem spre o limitare echilibrată a forțelor armate și înarmărilor în Est și Vest. Noi, germanii, ar trebui să dăm un exemplu în ce privește eforturile în direcția dezarmării și controlului asupra armamentelor, și noi trebuie să ne încordăm forțele pentru a intra într-o competiție constructivă în această privință, în deplină lealitate față de aliații noastre.

Toate eforturile pentru promovarea unor relații pașnice în lume pot fi credibile și convingătoare numai în momentul în care asigurăm pacea între noi și pentru cetățenii noștri. Pentru normalizarea relațiilor nu ajung numai documente formale. Oamenii din ambele părți trebuie să se aleagă cu ceva din normalizare. În această direcție, se oferă un larg cîmp de acțiune pe care aș vrea să-l menționez doar. Despre amănunte ar trebui să se discute la întîlniri viitoare și, desigur, în cadrul unor consultări mai amănunțite la alte niveluri.

Mă gîndesc înainte de toate mai ales la nefericirea umană pe care ar trebui s-o ușurăm în măsura în care ne stă în putință. Pentru a da două exemple: în cazul copiilor care sînt despărțiți de părinții lor, ar trebui să găsim căile care să le permită să se reunească. Logodnicilor care se așteaptă unul pe celălalt de o parte și de alta a graniței ar trebui să le facem posibilă căsătoria.

Constat cu satisfacție că tendința de declin în comerț a putut fi frînată. Ar trebui să însărcinăm autoritățile noastre corespunzătoare să nu se declare mulțumite cu datele mai pozitive din ultimul an și jumătate. De asemenea, trebuie să tindem spre schimburi considerabil sporite și în domeniul economiei și tehnicii. Aceasta este valabil și pentru alte domenii. În domeniul circulației rutiere trebuie să ne propunem o coordonare rațională a construcției șoselelor pe distanțe lungi cu proiectele noastre și ale altor țări, să deschidem noi treceri peste graniță și să realizăm și alte ușurări în comunicații. Este de dorit o accelerare a transportului feroviar de persoane, introducerea unui sistem unitar de taxe de tranzit pentru transportul mărfurilor și o îmbunătățire a contactelor tehnice între autorită-

ţile feroviare. Îmbunătăţiri sînt posibile şi în domeniul transporturilor navale interne. În interesul îmbunătăţirii legăturilor dintre persoane şi firme particulare cu partenerii lor din cealaltă parte a Germaniei, ar trebui să realizăm acorduri pentru intensificarea comunicaţiilor telefonice, telegrafice şi telex, pentru o mai bună folosire a altor instalaţii de telecomunicaţii, precum şi pentru a învinge dificultăţile de decontare. În sfîrşit, mă gîndesc la numeroase probleme practice şi administrative care s-au ivit din trasarea liniei de graniţă şi în legătură cu care sînt de rezolvat probleme locale.

Ar însemna desigur un progres dacă între cele două state din Germania şi la Berlin am realiza tot atît de mult în domeniul schimburilor de vizite şi culturale, al întîlnirilor sportive, pe cît s-a realizat pînă în prezent între R.F.G. şi diferite state din Europa răsăriteană.

Acestea ar constitui în orice caz un început modest. Dar, în general, trebuie să începem o dată şi o dată dacă ne gîndim serios la o normalizare şi dacă acordurile nu sînt menite să rămînă o vorbă goală.

În această privinţă, spun cu toată sinceritatea : după părerea mea, o adevărată normalizare trebuie să contribuie la înlăturarea graniţelor şi zidurilor interne din Germania. Ele simbolizează tristul specific al situaţiei noastre. În această privinţă, după cît se pare, nu se poate schimba nimic de azi pe mîine. Dar trebuie să ne propunem ca scop şi raţiune a eforturilor noastre realizarea unor progrese care să ducă la mai multă libertate de mişcare în relaţiile dintre oameni în ambele părţi şi care să facă loc drepturilor omului în ambele state. În orice caz ne vom susţine concepţiile noastre în această privinţă şi pe viitor.

Pornesc de la ideea că relaţiile dintre noi trebuie construite pe baza nediscriminării şi a egalităţii în drepturi. Nimeni dintre noi nu poate acţiona pentru celălalt, nimeni dintre noi nu poate reprezenta peste hotare cealaltă parte a Germaniei. Acesta este rezultatul unei evoluţii pe care o recunoaştem, indiferent de sentimente.

Cele două state din Germania trebuie să-şi propună ca obiectiv stabilirea unor relaţii deosebit de strînse, chiar dacă deocamdată ar fi un progres să se ajungă la relaţii. În această privinţă voi păstra în atenţie punctele de orientare expuse în cuvîntarea mea din 14 ianuarie a.c. în faţa Bundestagului german.

Nimeni nu trebuie să urmărească tutelarea celuilalt. Nu am venit aici să cer ruperea unor legături ale R.D.G. sau desfiinţarea unor forme sociale. Tot atît de puţin mă gîndesc să accept cerinţe corespunzătoare adresate R.F.G.

Domnule preşedinte,

Aş dori să pot discuta în cursul convorbirilor noastre de astăzi şi a celor viitoare despre o serie de probleme importante pe care le-aţi expus în prezentarea punctului de vedere al guvernului R.D.G. În aceeaşi măsură trebuie să vă rog să examinaţi cu grijă ceea ce am expus eu. Trebuie să-mi permiteţi să spun chiar cu acest prilej un singur lucru : dacă nu vă contrazic în amănunte, plecaţi desigur ca şi mine de la premisa că nu pot fi de acord cu părerile dv. despre diverse aspecte ale evoluţiei politice interne în R.F.G., cu părerile despre diverse grupări şi persoane politice şi nici cu analiza pe care o faceţi cu privire la dezvoltarea R.F.G. şi cu apariţia celor două state în Germania.

Nu pot să-mi însuşesc nici ceea ce aţi spus despre rolul R.F.G. în cadrul alianţei atlantice şi îndeosebi despre rolul specific şi personal pe care îl atribuiţi în această ordine de idei prietenului meu Helmut Schmidt, ministrul apărării Republicii federale, şi unul din locţiitorii mei în calitatea mea de preşedinte al Partidului Social-Democrat.

Lucrurile stau aşa : nu ducem o politică de apărare tinzînd spre agresiune. Sîntem un partener leal al alianţei căreia îi aparţinem, aşa cum şi dv. sînteţi în ce vă priveşte. Pentru ambele părţi, pot surveni schimbări numai în măsura în care se ajunge la schimbări între Est şi Vest, între alianţe, cu efecte asupra Europei. Şi sper să se ajungă la asemenea schimbări.

Aţi spus, domnule preşedinte, — ceea ce înţeleg din punctul dv. de vedere — să ne concentrăm asupra problemelor generale şi principiale şi să nu ne pierdem în probleme de importanţă secundară. În ce mă priveşte — şi voi mai avea de făcut cîteva expuneri suplimentare — am alăturat probleme generale şi principiale, cît şi probleme practice, între care desigur fiecare din ele nu are ponderea celor principiale, dar îmbinarea lor dă rezultate importante pentru ambele părţi şi nu numai într-un sens intern german. În această ordine de idei aş vrea să subliniez, ceea ce de altfel am mai spus o dată cu acest prilej, şi anume faptul că relaţiile noastre trebuie să se bazeze pe principiile nediscriminării şi egalităţii în drepturi, pe faptul că nimeni nu poate acţiona în numele celuilalt şi că nici unul dintre noi nu poate reprezenta în străinătate cealaltă parte a Germaniei. În această măsură puteţi vorbi tot atît de bine, în loc de raporturi „intergermane", despre raporturi între germani, despre raporturi între cele două state din Germania.

Aţi întrebat în mod concret de două ori dacă sînt gata să duc tratative. Am spus : sîntem gata să constatăm dacă a venit timpul — şi eu sper că a venit — să ducem tratative, şi adaug acum în mod conştient, să ducem tratative cu privire la toate problemele pe care una sau cealaltă parte le-a pus sau le va pune în cursul acestor tratative.

Am vorbit despre constituţiile celor două state ale noastre, concepute în perspectivă pentru o Germanie unitară. Acest lucru este valabil şi pentru acordurile încheiate de R.F.G., ca şi de R.D.G. În acordul nostru cu cele trei puteri occidentale este cuprinsă, ca şi în tratatul dv. de prietenie cu Uniunea Sovietică, unitatea statală ca o posibilitate. De ambele părţi există chiar o serie de formulări care vorbesc despre un obiectiv în legătură cu aceasta. Aici trebuie să fie pe deplin clar că nu se va schimba nimic, nici în tratatele, nici în intenţiile şi nici în obiectivele acestei perspective referitoare la dreptul la autodeterminare.

Chiar şi din aceste motive — şi vă rog să o luaţi aşa cum o spun, şi, în orice caz, s-o reţineţi exact în conţinutul şi formularea ei — chiar şi din aceste motive, am convingerea că atît noţiunea de recunoaştere de drept internaţional cît şi noţiunea de neamestec în treburile interne — oricît de folositoare ar fi, de altfel, o discuţie asupra acestor noţiuni — nu corespund cu ceea ce se poate lua în considerare la stabilirea de relaţii de egalitate în drepturi între Republica Federală a Germaniei şi R.D.G. Mai curînd, fiecare din cele două state va trebui să-şi asume aceleaşi obligaţii de a respecta ceea ce este reglementat de competenţele fiecăruia din cele două guverne pe teritoriul său. Aici este cuprinsă, de asemenea, absenţa unor atacuri jignitoare împotriva R.F.G. şi a personalităţilor conducătoare ale acesteia. Şi aceasta este o parte a nediscriminării între statele noastre. Principiile fundamentale ale nediscriminării şi egalităţii în drepturi nu trebuie să atingă obiectivul nostru de a ajuta la afirmarea, într-o bună zi, a adevăratului suveran — poporul german.

Domnule preşedinte, din cuvîntarea dv. şi din expunerea mea rezultă că ne aflăm în orice caz la începutul unui drum lung şi dificil. Dar poate rezulta şi un al doilea lucru : că în pofida a tot ceea ce a fost şi a tot ceea ce ne desparte, sîntem gata să păşim pe această cale. Noi nu putem să neglijăm ceea ce ne desparte. Ar trebui însă să punem pe primul plan problemele în care ar fi posibilă o înţelegere.

Faptul că am făcut astăzi în primul rînd declaraţii dinainte pregătite este de înţeles, avînd în vedere circumstanţele excepţionale care au dus pentru prima dată la întîlnirea dintre şefii de guvern a două state din Germania. Ar trebui însă ca de acum înainte să dăm schimbului nostru de păreri acea formă mai intimă care este, pe baza tuturor experienţelor, în interesul cauzei şi evită impresia unui dialog al surzilor. Aş fi bucuros dacă am putea aplica această metodă încă astăzi după-amiază. De altfel, ne-am adapta prin aceasta stilului schimbului de vederi al guvernului Uniunii Sovietice şi al guvernului R. P. Polone cu guvernul federal.

Înainte de a încheia, aş dori să vă invit pe dv., domnule preşedinte, să veniţi în curînd în R.F.G., pentru a continua convorbirea de astăzi.

Despre ceea ce va urma aş dori să vorbesc după-amiază. Permiteţi-mi să spun acum doar atît : după ce vom discuta astăzi, ar trebui să numim împuterniciţi care — sprijiniţi de cîţiva colaboratori — să valorifice pînă la cea de-a doua întîlnire a noastră — mă gîndesc la începutul lunii mai — propunerile prezentate de cele două părţi. De asemenea, ei ar trebui să elaboreze un catalog al problemelor de examinat, raportîndu-ne despre ele la cea de-a doua întîlnire a noastră. Pe baza acestui catalog am putea discuta apoi metodele următoare, în special viitoarele sarcini ale împuterniciţilor, respectiv comisiilor noastre. În legătură cu aceasta ar putea fi util să ne gîndim dacă nu ar fi bine să le oferim posibilităţi de lucru permanente şi corespunzătoare, la sediile guvernelor noastre.

Acestea sînt propunerile mele de procedură. Ele ar putea părea prea moderate. Dar nu putem face al doilea pas înaintea primului. Numai dacă pornim cu prudenţă şi realism, putem corespunde speranţelor pe care şi le pun în noi concetăţenii noştri şi mulţi oameni din Est şi din Vest.

Vă mulţumesc pentru atenţie.

De la trimisul nostru la Atena, Florica Şelmaru

Atena. Piaţa Syntagma

Schimburi economice în dezvoltare

La Roma, civilizaţiile s-au suprapus. La Atena, viaţa de fiecare zi se desfăşoară la picioarele Acropolei. Şi nu pretutindeni aceeaşi. Cînd cobori colina pe la teatrul lui Dionysos şi arcul lui Adrian, ajungi în bulevardul Amalia, regăsind fizionomia şi ritmurile oricărui oraş modern.

Trăsătură comună marilor artere moderne sau în curs de modernizare şi cartierelor populare, prezenţa comerţului. De toate felurile. De la rafinatele „boutiques" de pe eleganta stradă Bucureşti şi numeroasele firme ale societăţilor de import-export sau ale reprezentanţelor unor societăţi străine de pe marile artere, poţi nimeri aproape fără tranziţie în animaţia de bazar a unei mulţimi de prăvălioare şi chiar de etalaje în aer liber cu aţă-ace-mosorele, confecţii ieftine, solduri. Iar de aici, tot după un colţ doar, te poţi regăsi între agenţiile marilor companii de transport maritim sau aerian şi magazine destinate turiştilor bogaţi. E aproape imposibil ca această omniprezenţă a activităţii de vînzare-cumpărare să nu-ţi evoce plurimilenara vocaţie comercială a locuitorilor Eladei.

Care a cunoscut, firește, în cursul unei atît de îndelungate istorii, epoci de înflorire şi (înainte de a fi inventat cuvîntul) perioade de recesiune. După al doilea război mondial, îngrădirea relaţiilor comerciale şi climatul „războiului rece" au reprezentat o grea ipotecă, pe care asocierea Greciei la Piaţa comună nu a ridicat-o. De unde preocuparea din ce în ce mai stăruitoare de a restabili legături şi schimburi reciproc avantajoase cu un larg număr de ţări. Ţări vecine sau geografic apropiate în primul rînd, dar deopotrivă ţări latino-americane, ţări africane. În ceea ce priveşte prima categorie, volumul schimburilor cu Iugoslavia pe 1970 a fost sporit de la 60 la 90 de milioane de dolari, schimburile cu Bulgaria sînt, de asemenea, prevăzute la un nivel simţitor superior faţă de anii trecuţi, un acord comercial a fost încheiat luna trecută între camerele de comerţ şi industrie din Atena şi Tirana (marcînd reluarea relaţiilor comerciale greco-albaneze după al doilea război mondial). În acelaşi timp, sporirea schimburilor comerciale dintre Grecia şi Ungaria a fost însoţită de deschiderea unei expoziţii ungare la Atena, au fost înfiinţate reprezentanţe comerciale permanente ale R.D.G. la Atena şi Greciei la Berlin. Raporturi mai complexe, comerciale şi economice, s-au stabilit între Grecia şi U.R.S.S. (construcţia de către U.R.S.S. a unei termocentrale care va fi cea mai importantă instalaţie producătoare de energie din Grecia, elaborarea de către specialişti sovietici a proiectelor pentru exploatarea unor bogate zăcăminte greceşti de lignit, reducerea la jumătate de către Grecia a taxelor vamale pentru maşini şi produse industriale ce urmează a fi importate din U.R.S.S. etc.).

Preocuparea aceasta de intensificare a schimburilor am întîlnit-o la interlocutori diverşi — oameni de afaceri, oficialităţi — şi pe planul contactelor cu ţara noastră. Cu atît mai mult cu cît există între cele două popoare vechi legături. Simpatia tradiţională, cu rădăcini istorice faţă de români e perceptibilă, începînd de la omul pe care îl opreşti la o răscruce de străzi rugîndu-l să-ţi explice cum ajungi mai uşor într-un anume punct al oraşului, continuă, de pildă, cu profesorul universitar de folclor pe masa căruia găseşti o masivă ediţie comentată a „Mioriţei" şi, deopotrivă, în biroul auster în care Epaminondas K. Tsellos, ministrul comerţului, m-a primit către sfîrşitul unei zile de lucru.

— Înainte de toate, au fost primele sale cuvinte, vreau să folosesc această întîlnire cu un ziarist român pentru a adresa încă o dată mulţumiri tuturor personalităţilor care, cu prilejul vizitei mele la Bucureşti, m-au ajutat în îndeplinirea sarcinii mele, atît prin cordialitatea primirii cît şi prin munca efectivă pe care am făcut-o împreună. Convorbirile pe care le-am avut cu autorităţile competente din ţara dumneavoastră constituie, fără îndoială, o bază pentru o cooperare comercială mai largă, pentru ridicarea nivelului schimburilor noastre comerciale.

În continuarea convorbirii, ministrul s-a referit la exemple concrete :

— Iată, Grecia importă din România petrol şi derivate de petrol, lemn, vagoane pentru căile ferate. Îndată după întoarcerea mea, am transmis o ofertă românească pentru 40 000 de tone de îngrăşăminte chimice, care a fost acceptată. Ceea ce va înlesni, sper, şi achiziţionarea de către România a unui volum mai important de produse greceşti. Va trebui însă, desigur, ca oamenii noştri de afaceri să cunoască mai bine producţia românească, să găsească mărfurile care să-i intereseze. Delegaţia alcătuită din preşedinţii cîtorva Camere de comerţ şi industrie, care a fost în România puţin după mine, s-a preocupat de această problemă.

Cîteva zile mai tîrziu, vizitam pe şeful delegaţiei Camerelor de comerţ şi industrie care fusese în România. Este preşedintele celei din Pireu, Panos Lozos. Întrevederea avea loc dimineaţa. Cum Pireul nu e decît la 10 km de centrul Atenei, nici n-ai băga de seamă cînd treci dintr-un oraş în celălalt, dacă n-ar apărea măturătorii de stradă în salopete albe — o cochetărie demnă de imitat a primarului din Pireu care vrea, şi se spune că reuşeşte, să cîrmuiască „cel mai curat port din lume".

Clădirea masivă şi faţada de marmură lucie a Camerei de comerţ contrastează cu meridionalul pitoresc înconjurător. Dar primirea e prietenească şi amfitrionul volubil. Preşedintele Lozos e, în sensul bun al cuvîntului, un patriot local. La o întrebare cu privire la activitatea Camerelor de comerţ şi industrie, după ce semnalează că aceste organisme au în Grecia o jumătate de veac, declară :

— Pe cea din Pireu o consider mai importantă chiar decît pe cea din Atena. Nu pentru că e oraşul meu şi, din tată în fiu, al familiei mele. Dar pentru că din această Cameră de comerţ şi industrie fac parte toate firmele de import-export şi toate industriile pe care le-aţi putut vedea pe întreaga coastă, pînă la Corint spre vest şi pînă la Sunion spre sud-est.

Ştiind că ministrul comerţului contează pe Camerele de comerţ şi industrie pentru contribuţia pe care o pot da la intensificarea schimburilor internaţionale ale Greciei, cer amănunte în ceea ce priveşte direcţiile principale ale activităţii acestor Camere.

— În primul rînd, îmi explică preşedintele Lozos, în toate problemele economice facem cunoscute guvernului opiniile comercianţilor şi industriaşilor.

Pe planul extinderii comerţului internaţional, Camerele de comerţ şi industrie organizează expoziţii, participarea la marile expoziţii mondiale, concret, în aceste domenii ele selecţionează firmele invitate să expună, selecţionează exponatele. Delegaţii ale acestor camere vizitează diferite ţări prospectînd posibilităţile de dezvoltare a schimburilor.

— Aşa am avut plăcerea să fiu şi oaspetele ţării dumneavoastră, mi-a amintit preşedintele Lozos. Ştiţi, probabil, că acordul comercial româno-grec semnat în 1966 expiră în decembrie 1970. Am venit să studiem posibilităţile de viitor. În această ordine de idei, trebuie să vă spun că am fost la expoziţia dumneavoastră, EREN '69. Am găsit-o excelent organizată. După ce am vizitat-o în grup, am revenit şi singur, am revăzut cîteva pavilioane. Am avut, firește, contacte la Ministerul Comerţului Exterior, la Camera de Comerţ, la Industrialexport, la Exportlemn, la Conservexport, la UCECOM. S-a făcut un schimb de cereri şi oferte concrete. Sînt convins că şi întrevederile viitoare vor fi din nou rodnice.

interviul nostru

Cyrille ADOULA

ministrul de stat însărcinat cu afacerile externe, cooperarea și comerțul exterior al Republicii Democratice Congo

Discuții fertile și constructive

Aflat în vizită oficială în țara noastră, la invitația ministrului afacerilor externe Corneliu Mănescu, dl Cyrille Adoula (prezentat în numărul precedent la rubrica „Profil") a avut amabilitatea ca, în preziua plecării domniei sale, să răspundă întrebărilor adresate, din partea revistei „Lumea", de redactorul nostru Rodica Georgescu.

Oaspetele ne vorbește la început despre rezultatele vizitei domniei-sale în România și discuțiile avute cu acest prilej.

— Este prima mea vizită în România și, deși a fost scurtă, am avut contacte foarte utile. Am avut onoarea să fiu primit de președintele Consiliului de Stat, dl Nicolae Ceaușescu, căruia i-am transmis un mesaj călduros de salut din partea președintelui Joseph Désiré Mobutu, a partidului, guvernului și poporului congolez, urări de fericire și succese poporului român. Am purtat convorbiri cu primul ministru, dl Maurer, cu colegul meu, dl Mănescu, și cu alți miniștri români. În cursul acestor întrevederi, au fost abordate probleme privind relațiile bilaterale — evidențiindu-se posibilități multiple de extindere a lor, ca și unele aspecte ale situației internaționale, între altele, punctele „calde", dificile de pe glob. Am constatat cu satisfacție identitatea de păreri.

Vizita mea în România s-a încheiat prin semnarea unui acord de cooperare științifică și tehnică. Este doar un început a ceea ce ar putea fi în viitor cooperarea dintre țările noastre. Nu există nici un obstacol în calea acestui deziderat, cu atît mai mult cu cît România ne poate oferi sprijin în domeniul dezvoltării, în spiritul principiilor suveranității, egalității și neamestecului în treburile interne. România, datorită experienței sale trecute și prezente, ne poate da un sprijin dezinteresat și avem încredere în autoritățile și poporul român, deoarece poziția lor este inspirată de principiile suveranității, egalității în drepturi și ale necesității dezvoltării pentru toate popoarele lumii. Credem că, în scurtă vreme, între România și Congo se va încheia un acord de cooperare mai larg, deoarece noi avem nevoie de o asistență care să nu se limiteze la domeniul științific și tehnic, ci să se extindă și la cel economic și cultural. Republica Democratică Congo consideră că pentru dezvoltarea sa trebuie să colaboreze cu toate popoarele, cu toate țările, indiferent de regimul lor politic și social. De aceea, am acceptat cu plăcere invitația făcută anul trecut de dl Mănescu la O.N.U. de a vizita România. Vreau, și cu acest prilej, să mulțumesc autorităților române și poporului român pentru primirea făcută delegației noastre. Sper să avem cît de curînd ocazia să întîmpinăm la Kinshasa pe conducătorii români, și să consolidăm astfel prietenia și colaborarea dintre țările noastre, în interesul celor două popoare, al păcii.

L-am rugat, în continuare, pe oaspete să ne vorbească despre direcțiile principale spre care se orientează eforturile Republicii Democratice Congo în contextul african.

— Datorită poziției sale geografice — centrul Africii — Republica Democratică Congo este ferm angajată în lupta pentru stabilitatea continentului. Această stabilitate implică instaurarea unității în sînul țărilor africane, colaborarea în domeniile economic și social, chiar politic, în grupări regionale, pentru a facilita dezvoltarea ansamblului continentului. Totuși, stabilitatea de care am amintit este condiționată de eliberarea întregii Africi de colonialism și de neocolonialism, sub toate formele în care acesta se manifestă. Astfel, țara mea rămîne solidară cu toate mișcările de eliberare și cu toate popoarele care luptă pentru independența țărilor lor, condamnă orice act vizînd să priveze majoritatea africană de dreptul ei inalienabil la autodeterminare și independență. Este cazul Rhodesiei, Africii de Sud și Namibiei, unde o minoritate rasistă oprimă majoritatea africană.

— Ce a însemnat războiul din Nigeria pentru Africa?

— A fost o grea încercare pentru integritatea statelor africane și pentru idealul unității africane. În ce privește țara mea, ea a avut o atitudine fără echivoc, condamnînd secesiunea și pe toți cei care au susținut secesiunea. În sînul Africii au existat o serie de divizări : unele țări, pentru rațiuni umanitare, au favorizat, au susținut sau au recunoscut partea secesionistă. Nu vreau să fac nici o apreciere asupra poziției acestor țări. Pot să spun, însă, că mă bucur că războiul din Nigeria a luat sfîrșit. Africa își regăsește unitatea și urmărește cu încredere idealurile de independență și progres.

— Recent, președintele Mobutu sublinia că Republica Democratică Congo și Belgia „tratează de la egal la egal". Care este stadiul actual al relațiilor congo-belgiene?

— Raporturile congo-belgiene, după momente foarte dificile, după fluxuri și refluxuri, s-au normalizat de cîteva luni, grație comprehensiunii și apropierii de care cei doi șefi de stat — regele Baudouin și președintele Mobutu — au dat dovadă. Raporturile noastre cu Belgia au fost debarasate de complexe și astăzi putem să ne considerăm drept parteneri egali. Peste scurtă vreme, în iunie, regele Baudouin va vizita Congo, răspunzînd astfel vizitei pe care președintele Mobutu a făcut-o în Belgia în noiembrie 1969.

L-am rugat apoi pe dl Cyrille Adoula să se refere la unele aspecte ale eforturilor depuse de Republica Democrată Congo în dezvoltarea sa economică.

— Putem să afirmăm că, astăzi, Republica Congo a luat în propriile sale mîini expansiunea ei economică. În urmă cu cinci ani, nu dețineam decît 20 la sută din controlul asupra mijloacelor de producție ale țării. Astăzi, controlăm 75 la sută din aceste mijloace. În acest răstimp, am creat numeroase societăți de stat în economie, am preluat cea mai mare parte a minelor care aparțineau societăților străine, am înființat un sistem de asigurare, am favorizat dezvoltarea agriculturii, astfel încît, în prezent, ea acoperă în întregime necesitățile consumului intern de produse agricole. Se împlinesc, în curînd, trei ani de cînd am adoptat o serie de reforme menite să însănătoșească situația financiară a țării și situația balanței de plăți, între care un rol principal a jucat crearea unei monede naționale — zairul. În decurs de numai doi ani, rezervele noastre în devize au crescut de la zero la 250 milioane de dolari. Bugetul de funcționare înregistra, în urmă cu trei ani, un deficit de circa 39 miliarde franci congolezi vechi. Treptat, am ajuns la un echilibru în 1968, pentru ca în 1970 să putem prevedea pentru investițiile de stat o sumă de circa 100 milioane dolari.

— Anul acesta, Republica Democratică Congo sărbătorește cea de a X-a aniversare a independenței sale. Care vi se par a fi realizările cele mai semnificative în această perioadă?

— În iunie vom sărbători, într-adevăr, zece ani de la proclamarea independenței. Acest prim deceniu a început în condiții foarte dificile : am cunoscut rebeliunea, războiul civil, secesiunea și inflația monetară. Dar, de la instaurarea celei de a doua republici — 24 noiembrie 1965 — cînd președintele Mobutu a preluat puterea în țară și a reinstaurat pacea, unitatea națională și disciplina în muncă, Congo a înregistrat, în domeniul economic, rezultatele mai sus menționate.

Anul acesta, care coincide cu cea de a zecea aniversare, este un an deosebit de important pentru viitorul republicii. De cinci ani, Republica Democratică Congo cunoaște situația de stare de urgență. Dar, în noiembrie și decembrie anul acesta, vor avea loc alegeri prezidențiale și legislative care vor stabili un climat mai democratic. Unul din elementele care au contribuit la instaurarea stabilității politice în țară a fost crearea de către președintele Mobutu a unui partid național — Mișcarea Populară Revoluționară. Acest partid este considerat creuzetul unde se formează conștiința națională și responsabilitatea civică în fața țării.

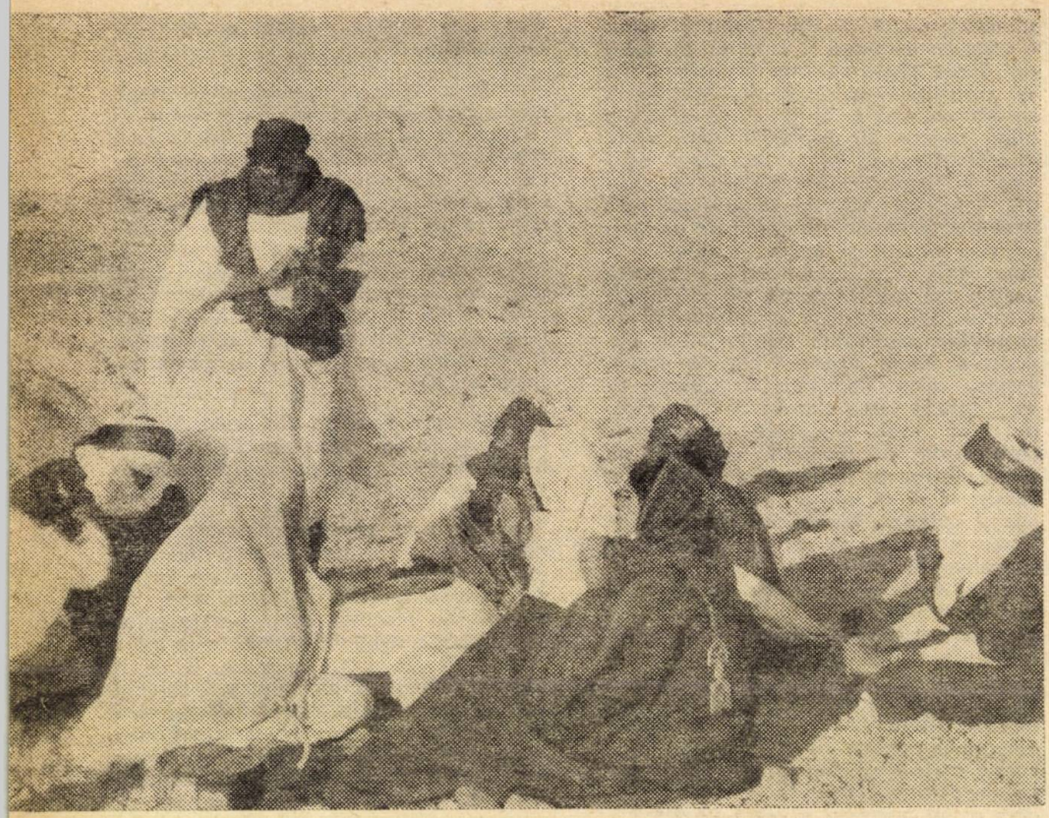

La poalele munților Hoggar, tineri tuaregi destinzîndu-se

reportaj pe glob

HOGGAR

Constantin Benga

Hoggar, pe numele său adevărat Ahaggar, a devenit sinonim cu legenda, cu bogățiile care se cer exploatate, cu munca și, în sfîrșit, cu viitorul Saharei algeriene.

Pentru orice călător, ideea pe care și-a făcut-o despre deșert se dovedește a fi preconcepută. Hoggarul, ținut al imaginilor plăsmuite din albastru, alb și negru, un pămînt dezolant, presărat cu roci bizare, cu piscuri calcinate, născut parcă dintr-un cataclism, constituie un univers aparte, total necunoscut în urmă cu 70 de ani. Izolat de o dublă barieră naturală, constituită din masive muntoase mărginite de întinderile deșertice, Hoggarul nu exista pînă acum cîțiva ani pentru omenire decît grație curiozității cercetătorilor preistoriei, a topografilor, a antropologilor, sociologilor, geologilor, a tuturor acelora care au studiat și studiază Sahara.

Dar ținutul iese din legendă, înscriindu-se mereu mai pregnant în istoria zilelor noastre.

Firește, și astăzi călătorul este frapat, în primul rînd, de peisaj, de decor. Peisajele Hoggarului, ai cărui munți de culoare cenușie sînt lipsiți de verdeață și parcă despicați, capătă forme stranii și compun un decor impresionant. De-a lungul meandrelor șoselei ce șerpuiește printre munți și văi, lăsăm în urmă cîteva dintre cele mai frumoase așezări din Hoggar : Inlaulaues, construit în terase suprapuse, Takecheruet, „castelele fortificate" ale așezărilor Ahunahampt, Akarakar și Katuf. Defilarea piscurilor celebre ale Hoggarului — Tidjamayene, Ul, Assauinan, Ikomkomien, Telulag și Asekrem — este întreruptă brusc de masivul vulcanic Ilamane. Cum sînt, însă, oamenii locului ?

Hoggarul adăpostește o populație care își leagă întreaga viață de deșert, roci și cămile. De statură înaltă, cu fața acoperită de un văl albastru, *tuaregii* rămîn seniorii nomazi ai acestor locuri. „Oamenii albaștri" ai deșertului au fața și capul acoperite de o eșarfă lungă, care le lasă liberi doar ochii. În schimb, femeile lor umblă cu fața descoperită. Se spune că aceste eșarfe ar avea rostul de a-i feri de soare și nisip. În nopțile friguroase, atît bărbații cît și femeile se acoperă cu un mantou de lînă — celebrul *dokali*.

Descendenți sau nu ai unor cruciați (ipoteză a cărei singură justificare ar constitui-o sabia în formă de cruce), originea tuaregilor rămîne o enigmă. După unii cercetători, actualii locuitori ai Hoggarului s-ar fi născut mai degrabă din încrucișarea populațiilor albe ce trăiau în Ahaggar cu berberii din Africa de nord. Și în acest caz, este vorba tot de o ipoteză.

Tuaregii vorbesc o limbă care se apropie de berbera vorbită în Kabylia. Limba vorbită aici este poate legătura cea mai puternică ce unește populația împrăștiată prin marile erguri ale Tidikeltului, pînă departe pe malurile Nigerului. Aceasta poartă numele de *tumahaq* și are mai multe dialecte : cel vorbit de populația din Kel-Ahaggar se numește Tahaggart, cel al locuitorilor din Adrar-Iforas poartă numele de Tadrak.

Tradițiile, obiceiurile ancestrale sînt păstrate cu grijă de tuaregi. Primirea oaspeților sub cort poartă amprenta unei alese politeți, iar servirea ceaiului prilejuiește un original și îndelungat ritual.

Orice călătorie în Hoggar presupune, fără îndoială, o scurtă ședere la Tamanrasset, capitala ținutului. Situat la circa 1 400 m altitudine, Tamanrassetul, ca și ținutul din care face parte, este învăluit în legendă și mister. Casele joase, cenușii sînt construite din *tub*, un fel de argilă muiată, uscată apoi la soare. În fața orașului se înalță maiestuos, într-o succesiune de tente negre și albastre, un imens masiv vulcanic — Atakor — din care țîșnesc parcă zeci și sute de pitoni stîncoși, creste despicate, aidoma unor dantele fine de culoare închisă.

Bătrînii povestesc că numele orașului ar proveni de la un trib care trăia cîndva în Libia. O femeie aparținînd acestui trib, pe care o chema Manrasset, ar fi venit în Hoggar și, cu secole în urmă, s-ar fi instalat pe actualul amplasament al orașului. Unii susțin că tuaregii au denumit astfel orașul în semn de prețuire pentru frumusețea și bunătatea acestei femei. Alții, însă, cred că este vorba de un punct de reper, care desemnează Tamanrasset ca fiind locul unde a locuit femeia ce purta numele de Manrasset.

Indiferent de ipoteze, numele a fost adoptat și a devenit simbolul unui oraș preocupat astăzi să redea regiunii întreaga sa valoare, antica sa reputație, pe care tuaregii o denumesc „epoca frumoasă a Ahaggarului".

Printre clădirile roșcate se evidențiază cele în care sînt instalate serviciile subprefecturii, un hotel imens, iar din loc în loc — grădini cu pomi fructiferi și flori. Este un lucru ce poate fi surprinzător pentru cel ce nu cunoaște oazele sahariene, dar el confirmă ceea ce s-a spus nu o dată că „în Sahara totul poate înflori, numai să fie apă".

În ermeticul Hoggar ancestral, viața a deschis largi brese, rupînd izolarea și făcînd loc începutului unor transformări prin care trece astăzi întreaga Algerie. Hoggarul se află în pragul vieții moderne și are nevoie la acest capitol de „ceva mai mult" decît alte regiuni ale țării.

În planurile guvernului algerian privind dezvoltarea țării, acestei regiuni i se acordă o atenție deosebită, pentru viitorul apropiat accentul fiind pus pe trei mari obiective : organizarea și îmbunătățirea învățămîntului, dezvoltarea agriculturii, prospectarea și valori-

Numeroase echipe de specialişti — printre care şi tehnicieni români — desfăşoară prospecţiuni în subsolul Hoggarului

Tamanrasset, capitala ţinutului

Peisajul lunar al Saharei de sud : masivul Ahaggar

ficarea imenselor bogăţii pe care le ascunde subsolul Hoggarului.

Anual, statul consacră un sfert din bugetul său educaţiei şi construcţiei de şcoli. Şcolarizarea nomazilor ridică, bineînţeles, probleme specifice care cer, în consecinţă, soluţii specifice. Între altele, s-a optat pentru înfiinţarea, în centrele mai îndepărtate ale regiunii, a unor internate care îngăduie o instruire mai complexă pentru mii şi mii de copii tuaregi. Pentru aceştia, şcoala înseamnă zi de zi o adevărată sărbătoare.

Ţinutul secetos şi pămîntul sărac au făcut ca agricultura să constituie pentru tuaregi o îndeletnicire subsidiară, principala ocupaţie rămînînd creşterea vitelor şi negoţul. Schimbările intervenite în ultimii ani în Hoggar au făcut însă din agricultură o nouă îndeletnicire a tuaregilor. Regiunea a fost din loc în loc punctată cu „sate agricole", roadele culturilor cerealiere apărînd acum printre nisipurile şi stîncile Hoggarului. Suprafeţe întinse au fost puse la dispoziţia ţăranilor, care le lucrează şi le exploatează în comun. Din toate colţurile ţării, şi în ciuda distanţelor enorme, spre Hoggar au fost şi continuă să fie îndreptate însemnate cantităţi de materiale de construcţie, grupuri de motopompe pentru scoaterea la suprafaţă a apei, tehnicieni.

Sate noi cu primării, şcoli şi internate, cu centre medico-sanitare îşi fac apariţia tot mai frecvent în imensitatea ţinutului. Silet, Hirafuk, In-Amgel, Tazamaut, Talat şi multe altele sînt astăzi localităţi răsărite pe fostele terenuri nisipoase şi aride, iar locuitorii lor, uniţi în cooperative agricole, cultivă acum cereale şi legume pe sute de hectare de pămînt arabil, creat şi el tot de mîna omului.

An de an, Hoggarul îşi dezvăluie şi comorile subterane. Societatea naţională de stat, recent creată, însărcinată cu prospectarea şi exploatările miniere — Sonarem — desfăşoară aici o intensă activitate. Multiple echipe de specialişti — printre care şi tehnicieni români — evaluează zăcămintele abia descoperite, stabilesc hărţi geologice şi topografice, culeg eşantioane. Întreaga regiune este azi presărată cu baracamente în care sînt instalaţi oameni plini de abnegaţie, care dezleagă mistere şi schimbă întinderi aride în zone productive.

Prințul Norodom Sianuk

Lon Nol

Noul șef al statului cambodgian, Cheng Heng

Datele crizei cambodgiene

În urmă cu aproximativ două săptămîni, încordarea situației din Laos era comentată pe larg în paginile presei internaționale. De cîteva zile, însă, capul de afiș a devenit Cambodgia. Chiar dacă am admite ipoteza unor simple coincidențe în politică (fapt, desigur, extrem de rar), în cazul de față, considerînd proximitatea geografică și contextul general în care aceste două evenimente se desfășoară, un lucru este clar : în acest moment, întreaga Indochină este amenințată de o situație de criză — după Vietnamul de sud și Laos, Cambodgia devenind teatrul unor evoluții primejdioase.

O apreciere exactă asupra fondului evenimentelor este dificilă, deoarece știrile care parvin sînt fragmentare, contradictorii, deseori sînt substituite prin supoziții. Se poate, totuși, încerca reconstituirea desfășurării acestei săptămîni care, pentru Cambodgia, a fost în mare măsură dramatică.

La 18 martie, postul de radio Pnom Penh a anunțat că prințul Norodom Sianuk a fost înlăturat din funcția de șef al statului. Aceasta s-a petrecut în absența lui Sianuk, care efectua un turneu diplomatic început la Paris, continuat la Moscova și apoi la Pekin. Comunicatul cambodgian preciza că înlăturarea șefului statului s-a făcut în urma retragerii încrederii de către Adunarea națională și consiliul regal. Potrivit informațiilor, regina-mamă ar fi sprijinit această măsură. În urma acestei răsturnări, în funcția de șef al statului a fost numit fostul președinte al Adunării naționale, Cheng Heng, considerat pînă acum o figură politică relativ obscură. Liderii noului regim par să fie primul ministru Lon Nol (care în 1967 a încercat, de asemenea, să provoace o deplasare spre dreapta în Cambodgia) și Sirik Matak, membru al guvernului, de mai multă vreme aflat în dezacord cu prințul Sianuk.

Potrivit informațiilor pe care ni le-a transmis corespondentul nostru la Hanoi, Corneliu Vlad, situația din Cambodgia se deteriorase în ultimele luni sub presiunea forțelor de dreapta. Cu mai bine de șase luni în urmă, Sianuk formase un nou cabinet. Denumirea de „guvern pentru salvarea națională" avea în vedere, după cum s-a explicat la Pnom Penh, situația economică dificilă a țării. Dar, măsurile preconizate de guvern și, în special, de Sianuk nu au fost împărtășite de o parte din membrii guvernului, care și-au prezentat demisia. Printre aceștia, menționăm pe ministrul agriculturii și informațiilor. De aci au urmat o serie de contradicții în sînul cabinetului, contradicții nesoluționate în momentul plecării lui Sianuk în turneul său politic. Amintim, de asemenea, că în zilele care au precedat demiterea lui Sianuk, elementele dreptei și-au intensificat activitățile, mergînd pînă la devastarea misiunilor diplomatice ale R.D.V. și G.R.P. de la Pnom Penh. Era clar că forțele de dreapta din Cambodgia s-au folosit de absența șefului statului pentru a încerca să schimbe orientarea politică a țării.

Răsturnarea de la Pnom Penh ridică, firește, în primul rînd, problema forțelor pe care se sprijină noul regim. În ultimele zile, sînt difuzate în permanență, la postul oficial de radio, diferite declarații de adeziune la adresa noului guvern, dar situația pare mult mai complexă. Există informații contradictorii asupra atitudinii forțelor militare cambodgiene. O telegramă din Saigon menționa, astfel, că trupele din Pnom Penh ar fi favorabile prințului Sianuk, ceea ce ar fi determinat pe noii conducători să îndrepte spre capitală trupele cambodgiene staționate la frontiera cu Tailanda. De asemenea, o proclamație a noului regim către armată, în care se declara că „orice refuz de a se supune va fi sever pedepsit", i-a determinat pe unii comentatori să considere că noul guvern întîmpină mari dificultăți.

Neclaritatea evoluției din Cambodgia ar putea să fie confirmată, printre altele, și de faptul că după o redeschidere temporară a aeroportului de la Pnom Penh, acesta ar fi fost din nou închis, convorbirile telefonice cu străinătatea întrerupte. Capitala continuă să fie ocupată de tancuri și blindate, libertățile constituționale au fost suspendate și circulă știri persistente privind arestarea unor conducători de provincii.

Reacția prințului Sianuk s-a concretizat printr-o serie de declarații făcute în cursul călătoriei. Cea mai recentă, și cea mai amplă, de altfel, este declarația făcută presei la Pekin. În această declarație, Norodom Sianuk denunță ca ilegală destituirea sa din funcția de șef al statului, califică evenimentele de la Pnom Penh drept rezultatul unei lovituri de stat anticonstituționale, organizată de extrema dreaptă. „Eu nu pot fi înlăturat din funcția supremă — declară el — decît de întreaga națiune, și anume printr-un referendum național a cărui valoare nu poate fi contestată".

De altfel, comentarii dintre cele mai diverse subliniază că una din principalele dificultăți ale loviturii de stat constă în popularitatea de care se bucură Sianuk în țară. „Prințul Sianuk — scrie corespondentul din Londra al agenției France Presse — nu a pierdut partida. El se bucură în țară de o mare popularitate, în special în rîndul maselor țărănești, și prestigiul său rămîne destul de mare pentru ca să poată restabili situația".

Într-o proclamație din 23 martie, difuzată la Pekin, prințul Sianuk a dizolvat cabinetul prezidat de Lon Nol, Adunarea națională, anunțînd formarea unui guvern de uniune națională. Aceeași proclamație preconizează constituirea unei adunări consultative, a armatei naționale de eliberare a Frontului Unit Național al Cambodgiei, „avînd dubla sarcină a eliberării țării și reconstrucția ei după victoria asupra dușmanului imperialist și a lacheilor săi".

Criza cambodgiană se plasează într-un anumit cadru istoric și politic specific acestei țări. Într-adevăr, dacă peninsula indochineză a fost zguduită de confruntări militare ascuțite, Cambodgia ar putea fi asemuită, sub acest raport, cu o oază a liniștii. Ea și-a construit politica în conformitate cu prevederile acordurilor de la Geneva din 1954, respectînd neutralitatea sa, nepermițînd amestecul în treburile sale interne. Această politică a fost promovată în condiții extrem de grele, dintre care unele țin chiar de situația geografică a țării. Frontiera cu Vietnamul de sud a fost în permanență teatrul unor ciocniri — trupe saigoneze au violat nu o dată granița națională a Cambodgiei, atacînd localități cambodgiene, mitraliind populația civilă. La nord, Laosul este supus de ani de zile unor bombardamente americane permanente. În fine, Tailanda — al cărei guvern a dus dintotdeauna o politică net ostilă față de Cambodgia (de altfel, încă în cursul celui de-al doilea război mondial, cînd s-a situat alături de Japonia milita-

ristă, Tailanda a încercat să acapareze unele provincii cambodgiene).

În ciuda acestor provocări şi ostilităţi, Cambodgia reuşise să-şi păstreze linia pe care se angajase. Este evident faptul că un rol important în această direcţie a avut politica promovată de Sianuk. „Pentru Cambodgia — spunea el — neutralitatea este necesitate. Neutralitatea cambodgiană a fost şi este dictată de spiritul acordurilor la care am subscris, de lecţiile trecutului, de evoluţia evenimentelor în această regiune a lumii şi, în sfîrşit, de aspiraţiile profunde ale poporului nostru". Politica de neutralitate cambodgiană se concretiza, printre altele, prin respingerea amestecului american în afacerile interne ale ţării, prin raporturi de cooperare şi prietenie cu Republica Democrată Vietnam şi cu forţele patriotice din Vietnamul de sud.

Bineînţeles, promovarea politicii de neutralitate nu s-a desfăşurat lin. Evoluţia situaţiei din Cambodgia în ultimul deceniu şi jumătate a cunoscut numeroase momente critice, în care forţele de dreapta din ţară au încercat să schimbe poate nu atît regimul intern cît, mai ales, orientarea politicii externe a ţării.

Întrebarea pe care o ridică actualele evenimente ţine de prospectarea implicaţiilor lor politice. În legătură cu aceasta, se observă existenţa unui numitor comun al tuturor comentariilor şi opiniilor exprimate în aceste zile despre situaţia din Cambodgia. Acest numitor comun este conexiunea lor cu dimensiunile problemei vietnameze. Indiferent cum se stabilesc aceste legături, evocarea problemei vietnameze este o constantă în încercarea de a explica sau de a pronostica desfăşurarea pe viitor a lucrurilor. Corespondenţii americani din Bangkok apreciază în mod clar că „îndepărtarea lui Sianuk va distrage atenţia de la evenimentele din Vietnam şi o va concentra asupra Cambodgiei". Motive ar fi suficiente pentru o astfel de „distragere a atenţiei", mai ales ţinînd seama de criticile persistente la care este supusă Administraţia americană în legătură cu continuarea orientării sale spre „vietnamizarea" războiului din Vietnam.

Nu este, în consecinţă, nici surprinzător, nici întîmplător faptul că numeroşi comentatori leagă originea evenimentelor din Cambodgia de activitatea serviciilor secrete americane, faimoasa C.I.A. Se susţine, astfel, că deteriorarea situaţiei din Cambodgia ar fi fost pusă la cale de aceasta, ca o „compensare" a înrăutăţirii poziţiilor americane din Laos. «Se poate crede — scrie „Figaro" — că dreapta a fost manevrată de serviciile speciale americane care au încheiat o veche socoteală cu Sianuk...». Unele reacţii înregistrate la Washington se încadrează oarecum în aceeaşi optică. Senatorul democrat McGovern a declarat într-un interviu radiotelevizat că „există indicii şi informaţii îngrijorătoare că S.U.A. se dedau la unele activităţi în Cambodgia, fiind în legătură îndeosebi cu grupurile de dreapta din ţară". De aceea, unele comentarii ale presei internaţionale caută să examineze politica noului guvern de la Pnom Penh în lumina intereselor Statelor Unite în Indochina. Putem cita, în acest sens, opinia cotidianului englez „Guardian" : „Cît de departe va merge noul guvern în sprijinirea americanilor ? Va permite el autorităţilor S.U.A. să instruiască şi să echipeze armata ? Va permite el americanilor să desfăşoare noi raiduri masive de bombardament asupra diverselor zone din ţară ?".

În aceeaşi direcţie, s-a înregistrat în ultimele zile un val de reacţii „pozitive" la Saigon. Administraţia marionetă s-a grăbit să declare că implicaţiile evenimentelor de la Pnom Penh nu ar putea să fie decît „salutare". Un prim interviu acordat de ministrul de stat însărcinat cu relaţiile externe de la Saigon cuprindea aprecierea că „evenimentele din Cambodgia au creat o situaţie nouă, favorabilă Vietnamului de sud". Au făcut, de asemenea, declaraţii şi Thieu, şi vicepremierul Ky, se preconizează o reluare a relaţiilor diplomatice cu Pnom Penh-ul, relaţii întrerupte de mai multă vreme.

În numeroase capitale, primele declaraţii politice şi comentarii ale presei exprimă neliniştea asupra perspectivei ca lovitura de stat cambodgiană să nu aducă grave prejudicii stabilităţii pe care şi-a cîştigat-o această ţară în urma politicii sale de neutralitate şi să complice situaţia din Indochina.

Reprezentantul guvernului R. D. Vietnam la Conferinţa de la Paris a declarat, de pildă, la cea de-a 59-a şedinţă a conferinţei cvadripartite, că Statele Unite „transformă Cambodgia într-un al doilea Laos sau al doilea Vietnam de sud, pentru a provoca un război în întreaga Indochină... De mult timp, S.U.A. continuă în a submina independenţa şi neutralitatea ei. Administraţia Nixon, pentru a scăpa de înfrîngerea din Vietnam, nu numai că escaladează războiul din Laos, dar caută să-l extindă în întreaga peninsulă a Indochinei, ameninţînd astfel pacea în sud-estul Asiei". O apreciere similară a fost făcută de ministrul de externe al guvernului revoluţionar provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud : „Statele Unite extind războiul de agresiune în Laos şi exercită în permanenţă presiuni asupra regatului Cambodgiei... Acestea sînt manevre pentru sabotarea independenţei şi neutralităţii Cambodgiei, pentru distrugerea prieteniei şi solidarităţii dintre poporele khmer şi vietnamez, creînd, în consecinţă, o situaţie extrem de încordată în Asia de sud-est".

Reprezentanţi autorizaţi ai guvernelor britanic, francez, indian ş. a. şi-au exprimat temerea că evoluţia evenimentelor din Cambodgia ar putea imprima războiului din Vietnam o nouă dimensiune şi că menţinerea neutralităţii Cambodgiei este esenţială pentru a facilita o reglementare paşnică a conflictului vietnamez.

De altfel, pare simptomatic faptul că cele petrecute la Pnom Penh au survenit într-un moment în care s-a intensificat amestecul străin în afacerile interne ale Laosului. S-a anunţat, astfel, pătrunderea unor trupe tailandeze în această ţară, care ar urma să fie folosite împotriva forţelor Patet Lao. «Cambodgia poate fi atrasă într-un conflict — scrie ziarul „Times" — de genul celui care devastează de un timp îndelungat Laosul. Evitarea acestei situaţii a fost scopul principal al prinţului Sianuk, din momentul în care acordurile de la Geneva din 1954 au asigurat ţării sale independenţa deplină».

Situaţia de la Pnom Penh este în evoluţie. Ultimul cuvînt al acestei crize, se pare că nu a fost încă spus. Dar, de pe acum, o concluzie se impune. Şi anume — aceea că se relevă o dată în plus influenţa gravă, nefastă pe care o are politica forţei şi a presiunilor militare asupra vieţii politice dintr-o ţară sau alta : evenimentele din Cambodgia nu pot fi disociate de faimoasa politică a „vietnamizării", de încercuirea acestei ţări cu baze militare, de starea de tensiune şi nesiguranţă pe care o are asupra ţărilor înconjurătoare agresiunea S.U.A. în Vietnam.

Este logica firească, experienţa demonstrată şi sancţionată de istorie că în zonele de tensiune, provocată de intervenţia imperialistă în treburile interne ale statelor, se petrec evenimente contrare cursului normal, intereselor vitale ale popoarelor.

Aşa s-au petrecut, de pildă, lucrurile în Laos, care a fost atras într-un ritm de adevărată progresie geometrică în vîltoarea crizei.

Şi chiar dacă în Cambodgia nu există baze militare străine, cele aflate în Vietnamul de sud, Tailanda şi Laos sînt suficiente ca instrument de presiune şi de activizare a forţelor reacţionare. Iar acest raport devine un adevărat cerc vicios, deoarece dacă războiul din Vietnam poate genera o astfel de situaţie ca cea survenită în Cambodgia, deteriorarea politică din această ţară poate influenţa, la rîndul ei, evoluţia conflictului din Vietnam, în sensul amplificării sale.

În aceste zile, în care opinia publică mondială cere cu tot mai multă insistenţă să se pună capăt agresiunii din Vietnam, să înceteze atentatele la adresa suveranităţii poporului laoţian, necunoscutele crizei cambodgiene nu vin decît să confirme legitimitatea acestor cerinţe.

Sergiu VERONA

Soldaţi cambodgieni pe străzile capitalei

RHODESIA

„Stratagema republicană" a eşuat

Articol scris pentru „Lumea„ de COLIN LEGUM

Asumîndu-şi riscul proclamării republicii, regimul rebel din Rhodesia a înregistrat cel mai grav eşec de la declaraţia ilegală de independenţă din noiembrie 1965. Ian Smith îşi pusese mari speranţe în tactica sa de a proclama republica pentru a pune capăt poziţiei dificile a regimului său rasist, care, de peste patru ani, este singurul din lume care nu se bucură de recunoaştere oficială din partea niciunei ţări. Nici măcar partenerii cei mai apropiaţi ai Rhodesiei — Africa de Sud şi Portugalia — nu au recunoscut în mod oficial legitimitatea regimului Smith.

Conducătorii rhodesieni au ajuns de multă vreme să înţeleagă că, indiferent de succesul instaurării puterii lor în ţară, ei nu pot supravieţui la infinit în situaţia de paria printre naţiuni.

Conducătorii rhodesieni considerară că a sosit momentul să iasă din izolarea lor punînd lumea în faţa unei „republici" de facto, care marchează ruptura ei finală cu Marea Britanie. Dar în loc să lărgească relaţiile lor internaţionale, „stratagema republicană" nu a reuşit decît să slăbească cele cîteva legături diplomatice pe care le mai aveau.

Toate ţările care menţineau o formă oarecare de reprezentare consulară pînă la „proclamarea republicii", au rupt deja orice relaţii cu excepţia Africii de Sud şi Portugaliei, care mai au oarecari legături diplomatice cu Rhodesia. O înţelegere secretă între Rhodesia, Africa de Sud şi Portugalia prevedea ca ultimele două ţări să recunoască „în mod oficial republica", însă cu condiţia să nu fie singurele care să adopte această măsură. Acum, atît Africa de Sud cît şi Portugalia au anunţat că nu intenţionează să acorde Rhodesiei recunoaştere diplomatică oficială.

Astfel, riscul asumat de Smith a avut ca urmare un eşec total. Guvernul lui este acum mai izolat ca oricînd de comunitatea mondială. Acesta este indiciul eşecului lui.

Greşelile de calcul ale rasiştilor rhodesieni provin din faptul că nu au înţeles deloc lumea în care trăim. Ei sperau, în primul rînd, că Administraţia Nixon va refuza să sprijine în continuare punctul de vedere britanic, potrivit căruia regimul Smith trebuie înlăturat din comunitatea mondială. Ei au făcut această eroare deoarece au supraestimat influenţa simpatizanţilor Rhodesiei în Congresul S.U.A. şi în partidul republican. Orice echipă de consilieri mai subtili decît acei care călăuzesc pe Smith ar fi ştiut că niciun preşedinte american nu se va putea supune dorinţelor grupului de presiune sudist din Statele Unite. Pînă la punctul la care problema era prezentată drept o opţiune dificilă, grupul de presiune sudist putea conta că îşi va menţine iniţiativa în cadrul partidului republican. Dar atunci cînd a trebuit să ia hotărîrea finală, Nixon nu a mai putut să nesocotească argumentele Departamentului de Stat, care şi-a exprimat preocuparea pentru interesele mai largi ale Americii în Africa şi pentru relaţiile S.U.A. cu Marea Britanie şi cu O.N.U., şi nici pe ale consilierilor săi în problemele interne, care erau preocupaţi de influenţa dăunătoare a unei asemenea hotărîri asupra negrilor din America. Cînd ceea ce era de aşteptat s-a produs şi Administraţia a rupt ultimele sale legături cu regimul rhodesian, Smith a fost stupefiat. Ceea ce a urmat era la fel de previzibil. În faţa retragerii americane, ţările vest-europene au considerat că le este imposibil să nu procedeze la fel.

Şi, astfel, marele risc asumat de Smith pentru a-şi consolida regimul s-a transformat într-o înfrîngere. Cît de serioasă este ea?

În primul rînd, problema majoră a regimului Smith se menţine: anume că rebelii rhodesieni nu pot spera în victoria finală în lipsa unei recunoaşteri internaţionale semnificative. În al doilea rînd, problema combaterii efectelor serioase ale sancţiunilor economice se agravează.

O parte a succesului pe care continuă să-l aibă rhodesienii în găsirea de pieţe externe se datorează uşurinţei cu care oamenii lor de afaceri care ocolesc sancţiunile pot călători în Europa occidentală şi în Statele Unite. Dar, cu cît boicotul diplomatic se intensifică, cu atît mai greu le va fi să se deplaseze în voie.

Nu mai puţin important este faptul că climatul internaţional afectează considerabil atitudinea guvernelor ale căror porturi sînt folosite pentru ocolirea sancţiunilor. O atmosferă internaţională de ostilitate faţă de regimul rasist rhodesian va favoriza eforturile acelora care insistă asupra unor măsuri mai aspre, pentru ca sancţiunile să fie aplicate în mod mai eficient. Se consideră în mod curent că politica de sancţiuni împotriva Rhodesiei a constituit un eşec total. Această idee a fost întreţinută atît de sprijinitorii regimului Smith cît şi de adversarii lui cei mai combativi, care sînt de părere că sancţiunile nu reuşesc să înlocuiască folosirea forţei de către Marea Britanie.

Deşi este adevărat că sancţiunile nu au reuşit încă în obiectivul lor de a zdrobi economic minoritatea rhodesia-

Mişcarea de rezistenţă a patrioţilor din ZAPU creşte în amploare şi combativitate

nă, ar fi greşit să se accepte părerea contrară, că ele sînt complet ineficiente.

Este suficient să citim declaraţiile conducătorilor industriei, comerţului şi agriculturii Rhodesiei, pentru a ne da seama cît de mult dăunează sancţiunile capacităţii regimului de la Salisbury de a-şi menţine o economie stabilă, ca să nu mai vorbim de a avea o creştere economică reală. De pildă, recent, industria tutunului, în mare măsură deja ruinată, şi-a exprimat neîncrederea în modul în care regimul Smith se ocupă de interesele ei.

Adevărul este că economia Rhodesiei reuşeşte doar să se tîrască de la o zi la alta. Ea a fost lovită, dar nu distrusă. O economie paralizată nu poate avea însă viitor. Deşi este clar că ele singure nu vor reuşi să ducă la prăbuşirea regimului Smith, sancţiunile economice împiedică pe rebeli să-şi consolideze în mod efectiv poziţia. Astfel, sancţiunile economice şi izolarea diplomatică internaţională sînt măsuri complementare în lupta împotriva regimului rebel.

Există şi un alt element în această luptă : militanţii africani. Pînă în prezent, mişcarea de eliberare — în frunte cu Uniunea Poporului African Zimbabwe (Z.A.P.U.) — nu a reuşit să dea o lovitură decisivă forţelor de siguranţă ale rhodesienilor, care sînt întărite de sud-africani. Totuşi, în ultimele luni au existat indicii în ce priveşte un tip mai eficient de activitate a partizanilor. În loc să se bizuie pe atacuri lansate peste fluviul Zambezi, Z.A.P.U. a reuşit într-o oarecare măsură să infiltreze proprii ei activişti în Rhodesia pentru a antrena pe partizani la faţa locului. Unii instructori au fost arestaţi şi au apărut în faţa tribunalelor. Dar este clar că forţele de siguranţă rhodesiene nu au reuşit să menţină sub control organizaţia clandestină. O dovadă în acest sens o constituie faptul că, în ultimele luni, luptele din valea fluviului Zambezi au reînceput. În momentul de faţă, trenurile care se îndreaptă de la Victoria Falls spre sud sînt însoţite de gărzi poliţieneşti. Personalul poliţienesc rhodesian şi sud-african de la punctele strategice din numeroase regiuni ale ţării a crescut mult.

Între timp, relaţiile dintre Zambia şi Rhodesia au continuat să se înrăutăţească. Preşedintele Kenneth Kaunda adoptă o poziţie mult mai dură în privinţa apărării frontierei Zambiei împotriva incursiunilor efectuate de pe malul rhodesian al fluviului Zambezi. Smith a repetat avertismentele lui anterioare că va trece la represalii împotriva Zambiei în cazul în care preşedintele Kaunda nu va înceta să-i sprijine pe partizanii din Z.A.P.U. Există puţine indicii că aceste ameninţări îl vor descuraja pe Kaunda să facă ceea ce consideră necesar pentru a contribui la înfrîngerea regimului Smith.

Astfel, Rhodesia continuă să constituie o zonă „fierbinte" în confruntarea dintre naţiunile africane şi regimurile rasiste din sudul Africii.

documentar

Retrospectivă cameruneză

Ahmadou Ahidjo, preşedintele Uniunii naţionale cameruneze

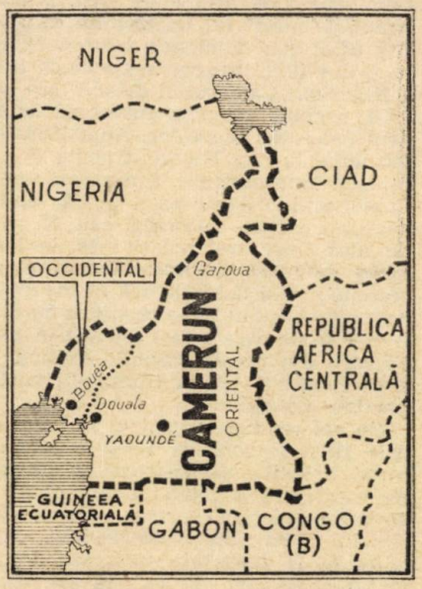

La 23 februarie, întrunit la Yaoundé, biroul politic al Uniunii naţionale cameruneze (partid „unificat") l-a desemnat, în unanimitate, pe preşedintele Ahmadou Ahidjo drept candidat pentru alegerile prezidenţiale care se vor desfăşura în Camerun peste cîteva zile (la 28 martie). Ştirea a pus capăt unor speculaţii, alimentate, e drept, şi de răspunsul preşedintelui — dat, anul trecut, la întrebarea unui ziarist — potrivit căruia el nu avea intenţia „să se eternizeze la putere". „Am acceptat să mă prezint — comunica presei şeful statului, la puţin timp după numirea sa drept candidat pentru alegeri — fiindcă sînt conştient de responsabilitatea pe care mi-am asumat-o în ce priveşte destinul naţiunii cameruneze, şi, mai ales, în ceea ce priveşte unitatea şi progresul său".

Camerunul păstrează amprentele unei îndelungate dominaţii străine. Şi dacă nici aici dominaţia colonială nu a avut consecinţe mai puţin nocive, decît în alte părţi, ţara s-a ales cel puţin cu un nume. În 1472, Fernao do Pao, negustor portughez, atinge insula care îi poartă astăzi numele (Fernando Po) şi caravelele Lisabonei ancorează în apele fluviului Wouri. Datorită crevetelor sale („camaroes", în portugheză), fluviul a fost botezat **Rio dos Camaroes,** de unde derivă **Camerun,** nume pe care coloniştii, spanioli, germani şi francezi, îl vor da ţării, botezînd în felul acesta mai întîi Douala — centrul ei vital.

În 1884, germanii debarcă la Douala. La 12 iulie, regele Akwa semnează un „tratat de asistenţă" (în lectură modernă : supunere) cu militarii berlinezi. După care sosesc misionari, şi Germania se implantează în regiune sub pretextul „asigurării unei păci propice comerţului". Propriu-zis, Camerunul devine o colonie germană la 24 decembrie 1885, o dată cu Actul de la Berlin, care consfinţeşte arbitrara împărţire a Africii de către puterile coloniale europene. Despre „actul" sau „carta" de la Berlin s-a vorbit foarte mult şi în legătură cu războiul din Nigeria. Întîmplarea face însă ca despărţirea teritoriilor cameruneze să nu dateze de acum. În timpul primului război mondial, colonialiştii francezi şi englezi pătrund în Camerun. Tratatul de la Versailles atribuie Franţei patru cincimi din ţară ; două zone limitrofe cu Nigeria intră sub autoritate engleză. Legi, regulamente, limbi diferite sînt impuse celor două „regiuni". „Dificultăţile actuale ale Camerunului — scrie revista «Jeune Afrique» — au fost «pregătite» astfel, din 1919 pînă la sfîrşitul ultimului război".

La sfîrşitul celui de-al doilea război mondial, după înfiinţarea O.N.U., Franţa şi Anglia devin „puteri tutelare". La 13 decembrie 1946, sub controlul „Consiliului de tutelă", ele se angajează : „să urmărească evoluţia administrativă a Camerunului, în vederea favorizării progresului economic, social şi politic al locuitorilor ; să ia măsurile necesare în vederea asigurării participării populaţiilor locale în administraţie prin dezvoltarea organelor reprezentative ; să procedeze, la timpul potrivit, la consultări corespunzătoare, care să permită populaţiilor să se pronunţe în mod liber asupra regimului politic care să înlocuiască regimul de tutelă". Cele două puteri erau astfel în situaţia de a pregăti independenţa Camerunului. Provizoratul face ca investiţiile în Camerun să fie aproape inexistente, dezvoltarea întîrziată, iar administraţia să lucreze, pentru promovarea dezvoltării, cu jumătăţi de măsură. În acelaşi timp, ră-

mînea nerezolvată problema divizării Camerunului.

În 1956, cele 80 de partide politice din Camerun aveau înscris în programele lor un punct comun : reunificarea. În 1960, cu ocazia discursului său de investitură (la 1 ianuarie Camerunul oriental, francofon, își dobîndise independența), președintele Ahidjo declara : „Camerunul întreg rămîne visul fierbinte al tuturor camerunezilor". Ce se întîmplase între timp cu cele două „zone" (de nord și de sud) ale Camerunului zis britanic ? Întrucît Marea Britanie exercita dominația colonială și asupra Nigeriei, ea contopise, din rațiuni administrative ,aceste teritorii. „Camerunul de nord" (al teritoriului camerunez aflat sub dominație britanică) era, încă din 1922, integrat regiunii de nord a Nigeriei. „Camerunul de sud" era, din 1954, regiune aproape autonomă în cadrul federației nigeriene. Anul 1958 este termenul la care Nigeria trebuia să primească independența. Era necesar ca și Camerunul britanic să-și poată spune cuvîntul asupra viitorului său. El avea de ales între trei soluții : să se integreze definitiv în cadrul federației nigeriene ; să-și dobîndească el însuși independența ; sau să se reunifice cu zona franceză, de care a fost separat în 1919. Fiecare din aceste posibile opțiuni își avea partizanii ei în rîndul diferitelor partide politice.

Un referendum organizat la 7 noiembrie 1959, în zona de nord a Camerunului britanic, se soldează cu cererile de menținere a tutelei britanice și de amînare a deciziei asupra viitorului teritoriului. Al doilea referendum, organizat la 11 februarie 1961, are un rezultat neașteptat : 60 la sută din alegători optează de data aceasta pentru alipirea teritoriului la Nigeria. La radio Yaoundé se afirmă că „sute de nigerieni, necunoscuți în regiune, au trecut frontiera, instalîndu-se aproape peste tot, pentru a avea aici domiciliile în momentul scrutinului..." Camerunul depune o plîngere la Haga, dar Curtea Internațională nu îi acordă cîștig de cauză. La 18 ianuarie 1968, adresîndu-se poporului camerunez cu ocazia celei de-a zece aniversări a venirii sale la putere, președintele Ahidjo evoca „soarta dureroasă a fraților noștri, pe care injustiția oamenilor i-a despărțit de patria mamă". Partea de sud a Camerunului britanic („Camerunul occidental" de astăzi) se unește la 1 octombrie 1961 cu Camerunul oriental, francofon, luînd naștere în felul acesta a doua republică federală africană (alături de Nigeria). Cu timpul, partidele politice din Camerun s-au grupat și ele în „Uniunea națională camerunză", singurul partid politic din țară, al cărui prim congres s-a ținut la începutul anului 1969, la Garoua.

Constituția camerunză prevede ca președintele și vicepreședintele să fie aleși pe o listă comună, adică pe lista „Uniunii naționale camerunze", și ca ei să provină din regiuni diferite (Camerunul oriental și Camerunul occidental). Această distincție se menține și la alte nivele. Există, de asemenea, trei guverne (unul federal și alte două regionale), trei adunări legislative, trei bugete. Engleza și franceza sînt limbi oficiale. Bilingvismul se practică la Universitatea federală, înființată în 1961 la Yaoundé. Dreptul, științele, literele sînt predate în două limbi. Se preconizează uniformizarea învățămîntului, care ar urma să devină bilingv începînd cu cel primar. Este vorba în fond, după cum notează revista „Jeune Afrique", de o politică menită să conducă la o limbă „unică", deci la un stat unitar. Unitatea culturală rămîne, în orice caz, un țel de îndeplinit, pe lîngă și cu ajutorul unității politice, deja înfăptuită.

Aflat în fruntea Camerunului din 1958, ca prim-ministru al guvernului din teritoriul aflat sub tutela Franței, apoi ca șef al statului, președintele Ahidjo a afirmat în mai multe ocazii că unitatea națională este marea realizare a regimului său. Într-o țară cu o sută de etnii, divizată de limbi, religii și tradiții diferite, aceasta nu e lucru puțin. Pe vremea cînd războiul din Nigeria continua încă, revista „Jeune Afrique" scria că federația camerunză este „singura federație sănătoasă și viabilă din Africa". Pe de altă parte, programele economice aplicate de guvernul federal, pe lîngă finalitatea lor intrinsecă, au ca obiectiv secund desăvîrșirea reunificării generale. Al doilea plan cincinal (pe perioada 1966—1971) se înscrie cu prerogativele sale în programul mai larg al dublării venitului pe cap de locuitor între 1960 și 1980, ceea ce implică o creștere anuală a produsului național brut cu 5,5 la sută. Totodată, planul își propune, potrivit ziarului „Le moniteur africain", să reducă „disparitățile economice și sociale, care rămîn considerabile, între toate regiunile țării". Dezvoltarea infrastructurii tinde la sporirea schimburilor economice dintre Camerunul oriental și cel occidental, la relații mai strînse între cele două provincii, și este concepută ca un nou mijloc de reunificare, după unificarea monezilor, greutăților și măsurilor, în 1962, și abolirea barierelor economice în 1966. În aprilie 1969, președintele Ahidjo inaugura șoseaua Douala—Tiko și calea ferată Mbanga—Kumba, ambele unind localități din cele două state federale. Cu aceeași ocazie, participînd la un mare miting popular în orașul Buea, șeful statului arăta că guvernul federal va face tot ce e posibil pentru a intensifica dezvoltarea economică și socială a Camerunului occidental.

În 1968, cu același prilej al aniversării a zece ani de la venirea sa la putere, președintele Ahidjo se referea la două moduri de reacție în fața timpului și a vieții, citîndu-l în acest sens pe moralistul francez Chamfort : „Rezonabilii s-au păstrat. Pasionații au trăit. În acești zece ani, bogați în dificultăți și în victorii, a spus Ahidjo, noi ne-am păstrat și am trăit intens, pentru că sîntem rezonabili și pentru că sîntem pasionați. Această aparentă contradicție a dus la înfățișarea pe care o prezintă astăzi Camerunul, aceea a unui stat african de care se vorbește în realitate atît de puțin, dar care dispune de foarte serioase atuuri pentru prezent și viitor". Care sînt, așadar, atuurile Camerunului ? Nu în ultimă instanță, fără îndoială, stabilitatea politică, element deosebit de important la sud de Sahara. Apoi, realizarea unității națiunii și reconcilierea națională, după unele lupte intestine din anul 1958. Apoi, realismul programelor economice. „A guverna, spunea președintele Ahidjo, înseamnă să ajustezi fără demagogie mijloacele la obiective". An de an, economia camerunză atinge creșteri de 8,6 la sută. De la al doilea plan cincinal se așteaptă un veritabil decolaj industrial. În sfîrșit, angajat în lupta contra subdezvoltării, Camerunul a încercat să îmbine ajutorul extern cu o politică de nealiniere.

Alegerile apropiate vor demonstra, fără îndoială, opțiunile țării și viabilitatea lor.

Ion MADOSA

reflector

CINE A TĂINUIT MASACRUL DE LA MY LAI

„Ancheta noastră a stabilit în mod clar că acolo s-a produs o tragedie de proporții majore". Este concluzia Consiliului militar condus de generalul-locotenent William Peers care, cu începere de la 2 decembrie 1969, a audiat 400 de martori și a adunat un dosar de 20 000 de pagini în legătură cu masacrul de la My Lai. Textul raportului Peers a fost cenzurat în mod sever, presei oferindu-i-se spre informare un text de numai 50 de pagini. În afară de confirmarea oficială a realității masacrului, raportul dezvăluie punerea sub acuzare a 12 ofițeri și a doi generali, dintre care unul, generalul major Samuel Koster, îndeplinea în ultimul timp înalta funcție de comandant al școlii militare West Point. Pe vremea cînd s-a comis genocidul de la My Lai, generalul Koster era comandantul diviziei din care făcea parte unitatea condusă de locotenentul William Calley. Samuel Koster — care a demisionat acum din funcția de comandant al școlii din West Point — este învinuit că nu a raportat, pe scară ierarhică, despre crimele de război comise de subordonații săi. Citînd „înalte surse de la Pentagon", ziarul „The New York Times" arată că există și o a doua cale de informare a comandamentului suprem despre ceea ce s-a întîmplat la My Lai și că nici aceasta nu a funcționat. Este vorba despre doi ofițeri americani atașați forțelor sud-vietnameze care, la trei săptămîni de la distrugerea satului sud-vietnamez, au raportat că acolo au fost împușcați circa 500 de civili. Raportul lor urma să fie predat de statul major districtual statului major al provinciei, de acolo corpului de armată de la Phi Bai și, în sfîrșit, comandamentului suprem de la Saigon. „Sursele Pentagonului — scrie ziarul — se declară dezolate că, deși existau două canale de comandă cu totul distincte, se pare că nici un cuvînt despre asasinatul în masă n-a pătruns dincolo de comandamentele divizionare sau provinciale".

CRIMINALII DE LA BEL AIR

După ce Susan Atkins, una dintre autoarele masacrului de la vila Bel Air, a hotărît să-și retracteze mărturia prin care îi incrimina pe Charles Manson și pe ceilalți complici, tribunalul din Los Angeles a convis o altă acuzată, pe Linda Kasabian, să facă declarații complete. Procurorii i-au promis că, în schimbul unei mărturii sincere la proces, vor interveni pe lîngă judecător cerîndu-i s-o trateze cu clemență.

Charles Manson își continuă, între timp, manifestările exhibiționiste : a anunțat că-l concediază pe avocatul Charles Hollopeter, numit din oficiu, care ceruse examinarea lui psihiatrică (cerere admisă de judecător) și că își angajează alt avocat, pe Ronald Hughes, care n-a pledat niciodată pînă acum. Tribunalul a fixat o nouă dată pentru începerea procesului : 20 aprilie.

Raymond CARTIER evocă, în „Paris Match", epopeea Polului SUD

Iată de ce la Hut Point, Cap Royds și Cap Evans se află și azi grămezi atît de mari de ovăz împrăștiate pe sol.

Shackleton și trei tovarăși au plecat cu patru ponei la 2 noiembrie 1908. În patru săptămîni au ajuns la ghețarul recunoscut în cursul expediției din 1902, au constatat că îi ducea spre vest, au escaladat un lanț de munți pentru a-și rectifica direcția și au ajuns la un fluviu de gheață de 35 km lățime, care colecta sute de rîuri și rîulețe, cînd calm ca un canal, cînd unduind de valuri, cînd agitat de crevase gigantice. Beardmore era numele obscur al unui industriaș englez care oferise cîteva sute de lire pentru a finanța expediția. Shackleton i-a dăruit minunea pe care o descoperise. Toți poneii pieriseră. Cei patru oameni erau plini de răni, deoarece căzuseră de nenumărate ori. Dar nu au renunțat. Au intrat în ghețar, s-au întors de sute de ori din drum în fața unor prăpăstii sau a unor morene de netrecut. Unuia dintre ei, Frank Wild, îi rămînea destulă energie pentru a escalada rarele vîrfuri stîncoase, denumite nunatak, pentru a identifica natura lor geologică. A găsit un filon de cărbune avînd o grosime de cîteva picioare. Aceasta însemna că într-o epocă anterioară, deșertul de gheață cu totul impropriu pentru viață fusese acoperit de păduri luxuriante.

Ghețarul s-a terminat. Exploratorii au atins un platou înălțat de 3 000 de metri. Dinspre sud sufla un vînt puternic, care înțepa mușcătura vîntului și greutatea muncii de tracțiune. Au suferit de migrene, au trecut prin halucinații și faze de prostrație. În fiecare seară — seri fără noapte — Shackleton hotăra să se întoarcă, și în fiecare dimineață dădea ordin să se pornească mai departe. Cînd, în sfîrșit, a renunțat, la 9 ianuarie 1909, atinsese 88 grade 23 minute 53 secunde. Polul nu mai era decît la 180 km ! Dar, pentru a se înapoia la depozitul de alimente pe care îl stabiliseră pe Shelf, au trebuit să meargă ultimele două zile fără să mănînce nimic.

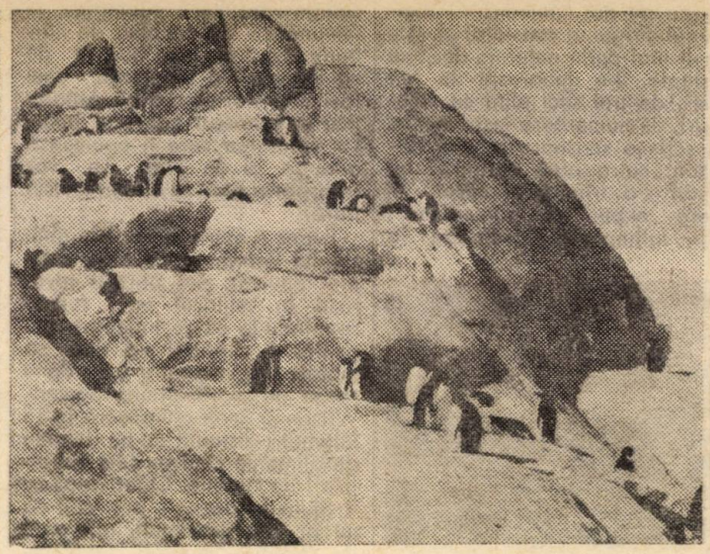

Colonie de pinguini în vecinătatea stațiunii „Mirnîi"

„CONTINENTUL ULTIMEI SFIDĂRI"

Reporterul revistei „Paris Match", Stephan Groueff

Shackleton eșuase aproape de atingerea obiectivului. Scott a jurat să reușească. Frumosul vas cu trei catarge „Terra Nova" l-a readus în emisfera de sud în primăvara anului 1910. La escala din Melbourne, i s-a înmînat o scurtă telegramă : „Vă informez că mă îndrept spre Antarctica". Era semnată Amundsen. El părăsise Norvegia pe bordul vechiului „Fram" al lui Nansen și toată lumea crezuse că voia să întreprindă o expediție în Arctica. Dar Polul Nord, atins cu un an în urmă de Peary, nu mai era un obiectiv pentru descoperiri. Amundsen trecea la Antarctica, și notifica englezilor că le disputa Polul Sud.

Noua colibă a lui Scott a fost construită la Cap Evans, la poalele muntelui Erebus, în fața unei plaje mici acoperită cu pietre negre. Antarctica, în marea ei puritate înghețată, este un minunat loc de conservare, și totuși mi s-a părut că relicvele colibei nu aveau aceeași prospețime ca în urmă cu 9 ani, ca și cum căldura umană prea frecventă introdusese un element de poluare. Scott își avea cușeta sub cîteva etajere suprаîncărcate cu medicamente. Alte 14 cușete, suprapuse cîte două sau cîte trei, erau împrăștiate în colibă, lîngă grajdurile poneilor. Soba este acum debarasată de gheața care o umpluse și rezerva de provizii, cu o cantitate impresionantă de cutii de heringi și borcane cu ceapă, este și acum intactă în colțul care servea de bucătărie. Pretutindeni se văd haine, harnașamente, cărți, reviste din 1910. Afară, cadavrul unui cîine mare este mîncat încetul cu încetul de vînt.

Scott a primit știri despre Amundsen, la 22 februarie, în ajunul iernării. „Terra Nova" descoperise baza lui, chiar pe barieră, la cealaltă extremitate a Mării lui Ross, în Golful Balenelor, unde Byrd va construi mai tîrziu baza „Little America". Norvegienii debarcaseră un număr de cîini care păruse fabulos exploratorilor englezi. Ei se aflau cu 87 mile mai aproape de obiectiv. Amundsen, frustrat de Polul Nord, intenționa să nu lase să-i scape Polul Sud.

A pornit pe gheață prea devreme, la 7 septembrie, împreună cu Olav Olavson Mjaaland, Hilmer Hanssen, Sverne Hassel, Oskar Wisting și 52 de cîini, cei mai buni pe care-i avea. Pe Shelf au găsit o temperatură de 60 de grade sub zero, s-au întors din drum, au bătut pasul pe loc pînă la 19 octombrie, și în sfîrșit au pornit din nou.

Scott nu a pornit decît la 3 noiembrie. Făcuse mari pregătiri logistice. Trei echipe formate din cîte patru oameni au plecat împreună de la Hut Point, cu 19 ponei, 30 de cîini și 3 tractoare-automobile. Prima echipă avea să se întoarcă din drum pe vîrful ghețarului Beardmore, iar a doua în mijlocul platoului polar. A treia, alcătuită din Scott, doctorul Wilson, căpitanul din forțele terestre Oates și ofițerul de marină Evans, avea să meargă pînă la capăt.

În timp ce englezii se zbăteau în problemele organizării lor, norvegienii înaintau cu o grabă metodică. La fiecare depozit, Amundsen făcea o haltă de două zile pentru ca atelajele să se odihnească. Cîinii groenlandezi erau minunat de viguroși. Oamenii își menajau forțele suindu-se în sănii. După trei săptămîni, au văzut apărînd munți înalți ; o iluzie optică le împrumuta o mantie de păduri care păreau aurite de toamnă. Pentru a-i escalada au ales un ghețar îngust și abrupt pe care înaintarea a fost grea. La 3 600 de metri altitudine, au ajuns din nou pe un platou și au crezut că între ei și pol nu mai exista nici un obstacol. Amundsen a pus să se renunțe la 20 de sănii și să se ucidă 24 de cîini, cei mai puțin robuști. „A fost greu, dar juraserăm să nu dăm înapoi de la nimic pentru a ne atinge scopul", scrie el.

Noiembrie era pe sfîrșite. Scott nu ajunsese încă la poalele ghețarului Beardmore. Tractoarele lui se defectaseră la 40 mile de bază. Nouă ponei muriseră și ceilalți își pierdeau forțele văzînd cu ochii. Capriciosul climat antarctic aducea pe Shelf un val de căldură, ridica temperatura pînă la zero grade, și zăpada muiată îngreuna extraordinar de mult mersul. Norvegienii întîmpinau și ei dificultăți. Nu atinseseră, așa cum sperase, platoul polar. Au coborît cu 2 000 de picioare într-un haos fantastic de crevase. S-a iscat o furtună, care înțepa frigul. Au continuat să înainteze în mijlocul rafalelor, cu fețele acoperite de degerături, din care unele s-au vindecat abia peste luni de zile. Dar au ieșit

din crevase și au dat din nou de marea cîmpie pustie care se întindea cît vedeai cu ochii.

La 7 decembrie a fost prima zi mare. Norvegienii au depășit latitudinea atinsă de Shackleton. „M-am îndepărtat pentru a-mi ascunde lacrimile" — spune Amundsen. A hotărît ca de acum înainte pe sania lui să se înalțe drapelul norvegian.

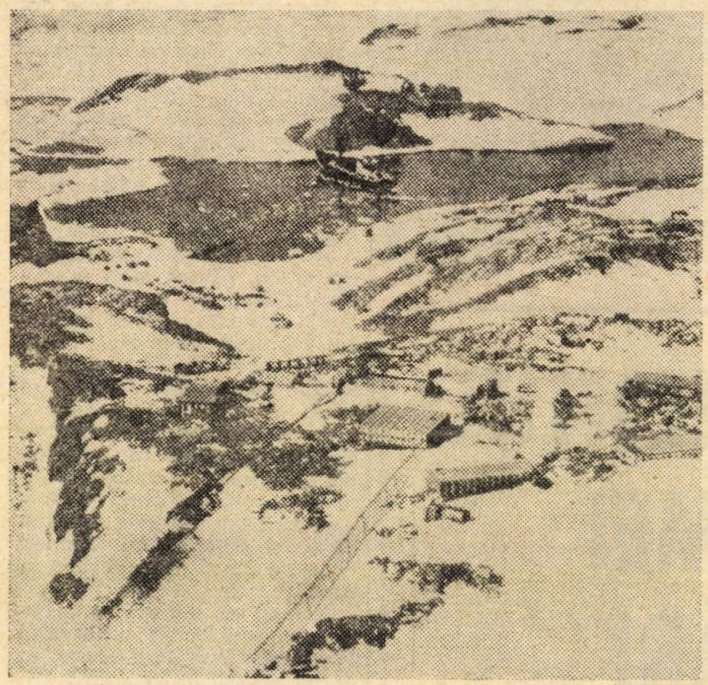

Stațiunea „Dumont d'Urville", unde vîntul atinge 320 km/oră

În aceeași zi de 7 decembrie, Scott notează în jurnalul său că situația devine serioasă. Cei 12 oameni cît mai are expediția sînt blocați de trei zile de furtună. Ultimii ponei sînt în agonie.

Joi 14 decembrie, englezii se află în sfîrșit în ghețar. Scott consemnează că suferă de o indigestie, că mai mulți din oamenii săi nu se simt bine și că timpul se strică din nou. Tonul jurnalului este trist, ca și cum autorul ar fi avut o presimțire.

În același moment, Amundsen ajunge la pol. Deșteptîndu-se, pe cînd se afla abia la 89 grade 47 minute latitudine, încredințase jurnalului său: „Mă simt ca un copil care își așteaptă darul de Crăciun". La 22 decembrie, Scott și ai săi ating vîrful ghețarului Beardmore. O echipă este trimisă înapoi spre bază.

La 3 ianuarie, expediția se află la 87 grade 32 minute latitudine, fără să fi depășit încă punctul atins de Shackleton. Ultima echipă de sprijin trebuie să se întoarcă din drum. Scott hotărăște să păstreze alături de el pe locotenentul de marină Henry R. Bowers, un om voinic și minunat de rezistent. Ceilalți trei se întorc triști spre nord — spre viață.

În acel moment, Amundsen se află la jumătatea drumului de întoarcere. A petrecut liniștit patru zile la pol, efectuînd mai multe observații astronomice pentru a preciza — cu o aproximație de doi kilometri — poziția lui. Frigul, a constatat el, este mult mai puțin puternic decît se aștepta. S-a debarasat de un cort, de trei saci plini cu blănuri, de numeroase instrumente. A scris o scrisoare regelui Haakon, cu o notă cerîndu-i lui Scott s-o trimită în cazul în care expediției norvegiene i s-ar întîmpla o nenorocire la înapoiere. Apoi învingătorii au plecat mai departe cîntînd.

Englezii au sosit la 18 ianuarie, la 35 de zile după Amundsen. Cînd au plecat mai departe, a doua zi, după o noapte de insomnie amară, erau deja, cu excepția lui Bowers, niște mutilați. Wilson își întinsese un mușchi de la picior. Oates avea degetele de la picioare degerate. Lui Evans îi cădeau unghiile. Scott își luxase un umăr. Temperatura, vreo 30 de grade sub zero, nu era excesiv de coborîtă pentru locul acela, dar hrana insuficientă îi făcea pe oameni vulnerabili, zădărnicea eforturile lor curajoase pentru a-și înăbuși dezamăgirea.

La 25 ianuarie, Scott consemnează slăbirea tovarășilor săi. Evans are acum nasul degerat, iar pe Wilson îl dor groaznic ochii. În ultimă instanță s-a găsit un depozit de alimente, dar următorul se află la 150 de kilometri și furtunile neîncetate de pe platoul polar impun opriri prelungite.

25 ianuarie: este ziua în care Amundsen ajunge în Golful Balenelor, avînd încă două sănii și 11 cîini. Nu întîrzie acolo, își îmbarcă din nou tovarășii și ridică ancora. Nu a venit în Antarctica pentru o operă științifică, ci pentru o realizare sportivă. A reușit minunat; se înapoiază.

Scott, dimpotrivă, întîrzie în ghețarul Beardmore pentru a culege specimene geologice, se minunează de un bloc de cărbune striat și de o bucată de calcar purtînd amprenta unei fosile — noi dovezi că Antarctica a cunoscut zile mai bune. La greutatea care îi epuizează adaugă 35 de livre. Le vor transporta pînă la ultima lor suflare.

Evans a murit la poalele ghețarului Beardmore. Oates, complet epuizat, și-a părăsit tovarășii în mijlocul unei furtuni spunîndu-le că se îndepărtează pentru o clipă, și s-a dus să moară singur pentru a le da o șansă de supraviețuire. Bowers, Wilson și Scott ajunseseră la 15 kilometri distanță de un depozit de alimente cînd au fost imobilizați de furtună. Chiar dacă ar fi ajuns la depozit, probabil că nu ar fi supraviețuit, atît erau de slăbiți și mutilați. Temperatura coborîse din nou la —40 grade. Ghemuiți sub cortul lor, au băut ultima ceașcă de ceai cald și au mîncat ultimul biscuit la 22 martie. Trăiau încă la 29. Fiecare avea asupra lui 30 de tablete de opiu, pe care Scott le împărțise pentru ca fiecare să fie stăpîn pe moartea lui. Nici unul dintre ei nu le-a folosit. Au fost regăsiți după 8 luni, de chirurgul Atkinson și de Cherry Garard, care îi părăsiseră la 22 decembrie pe vîrful ghețarului Beardmore. Bowers și Wilson își trăseseră sacii de dormit pe cap și se odihneau liniștiți. Scott își încheiase jurnalul cu următoarea frază: „E ridicol, dar cred că nu voi mai putea scrie", și semnase cu o mînă fermă. Apoi, probabil în ultimele lui clipe, adăugase, cu un scris chinuit: „Last entry. For God's sake book after our people". („Ultima consemnare. Pentru Dumnezeu, aveți grijă de ai noștri").

Cursa pentru Pol și sfîrșitul tragic al lui Scott constituie epopeea supremă a Antarcticii. Ea nu este singura. Shackleton a reapărut în 1914, cu intenția de a traversa continentul de la Marea lui Weddell pînă la Marea lui Ross, și cînd vasul lui, „Endurance", a fost zdrobit de ghețuri, a transformat acest eșec într-o formidabilă pagină de curaj. Apoi a venit avionul — mașină încă șubredă, aventurîndu-se în văzduhul cel mai agitat al planetei, înfruntînd vînturi care pot atinge 200 mile pe oră și schimbări instantanee de vreme, lansîndu-se în regiuni cu totul necunoscute. Primul zbor în Antarctica a fost acela al lui sir Hubert Wilkins, la 26 noiembrie 1928. Amiralul Richard Evelyn Byrd a sosit în același an, cu niște trimotoare Ford, cu organizarea lui tipică, cu geniul lui publicitar și cu Russel Owen, de la „New York Times", primul ziarist care a transmis o telegramă din Antarctica. La 29 noiembrie 1929, Byrd, pilotat de norvegianul Bernt Balchen, a decolat de la baza Little America pentru primul zbor deasupra Polului. A folosit ghețarul Liv, paralel cu Heiberg, prin care Amundsen se urcase pe platoul polar, dar nu a reușit să-l treacă decît aruncînd peste bord — „Che sera sera" — toate alimentele și echipamentele de supraviețuire. Peste patru ani, Lincoln Ellsworth a reușit prima traversare aeriană a Antarcticii, nu fără cîteva aterizări de urgență, din care fiecare avea mari șanse să fie ultima.

Avioanele erau aduse în Antarctica pe bordul unor nave. Vor mai trece 20 de ani pînă la primele zboruri directe pornind din Noua Zeelandă. Și azi încă, această traversare este singura în cursul căreia pasagerii nu sînt prevăzuți cu veste de salvare. Apa oceanului glacial nu permite supraviețuirea mai mult de trei minute.

Plimbările terestre, „traversările", din care cea mai celebră este raidul transantarctic al lui sir William Fuchs, în 1958, constituie încercări aspre și rămîn pline de dificultăți. Cu frigul ei sălbatic, cu marile ei altitudini, cu climatul ei dement, Antarctica rămîne un pămînt de încercare și de pericol.

Dar epopeea s-a încheiat. În momentul de față, 23 000 de oameni reprezentînd diferite naționalități au vizitat Antarctica, din care vreo trei mii au fost chiar la Pol, 95 la sută dintre ei în ultimii 15 ani. Continentul ultimei sfidări a devenit un continent pentru știință, cel mai mare laborator al omenirii.

Acest caracter a fost consacrat, prin Tratatul de la 1 decembrie 1959, în termeni deosebit de fericiți. „Este în interesul umanității ca Antarctica să continue să fie folosită pe vecie exclusiv în scopuri pașnice și să nu devină teatrul sau obiectul unor discordii internaționale". Tratatul interzice toate activitățile militare, nu tolerează forțele armate decît ca sprijin logistic al activităților pașnice, interzice orice experiență nucleară și orice depozit de materiale fisionabile, deschide toate bazele naționale liberei vizitări de către toate națiunile semnatare ale tratatului. Americanii au creat la McMurdo o centrală atomică pentru încălzirea și desalinizarea apei, dar reziduurile fisiunii sînt transportate în Statele Unite și îngropate undeva în Kentucky. Un alt exemplu: cînd australienii au efectuat traversarea lor în 1962 — în cursul căreia, în plină primăvară australă, au înregistrat minus 75 grade Celsius — ei au folosit baza sovietică Vostok și nimeni nu a adresat vreo plîngere pentru violare de domiciliu sau furt de alimente.

Tratatul din 1959 a fost semnat de 12 țări: Argentina, Australia, Belgia, Chile, Franța, Japonia, Norvegia, Noua Zeelandă, Uniunea Sovietică Uniunea Sud-Africană, Regatul Unit, Statele Unite. Ulterior, și-au mai pus semnătura Polonia, Cehoslovacia, Danemarca și Olanda. Unii semnatari au avut reticențe. Existau diferite revendicări opuse asupra continentului tă-

cerii. Australia și Noua Zeelandă susțineau, ca și Chile și Argentina, că pămînturile antarctice constituie prelungirea lor naturală. Franța revendica teritoriul Adélie în numele lui Dumont d'Urville, iar Norvegia se sprijinea pe Amundsen pentru a reclama o porțiune uriașă a continentului. Guvernul american proclama că Antarctica trebuie să aparțină tuturor și nimănui, dar o puternică opoziție s-a manifestat în Senat, unde tratatul a întrunit cu greu majoritatea necesară de două treimi.

Din punct de vedere juridic, tratatul Antarcticii creează situații ciudate. La bazele americane, de pildă, personalul aparținînd forțelor armate este supus disciplinei militare, în timp ce civilii nu țin de nici o jurisdicție. Din fericire, delincvența și criminalitatea sînt foarte slabe. De cînd omul a pătruns pe continentul antarctic, acolo nu s-a comis încă nici un asasinat. Violențele se reduc la cîteva încăierări fără importanță. Acest pămînt părăsit de Dumnezeu nu este pămîntul lui Cain.

Vara, el strălucește de o frumusețe de nespus. La Pol, soarele rămîne fix pe cer, avînd nevoie de șase luni pentru a trece de la un punct la celălalt al orizontului. Pe parcurs, diferența dintre zi și noapte se reduce la o întunecare a astrului, ca un fel de melancolie a luminii însoțită de un fior de frig. Apărută din mare, viața scaldă malurile de gheață. Cînd am părăsit McMurdo, banchiza era literalmente acoperită de foci, care se întindeau la soare cu o voluptate de pensionari. Am făcut vizita obișnuită pinguinilor de la Cap Royds, un trib agresiv, gălăgios și nostim, care merge la pescuit făcînd bobsleigh și plonjează plin de bucurie în mijlocul ghețurilor, dar marele pinguin al Antarcticii, care clocește iarna, în întuneric, pe gheața marină, la temperaturi de minus 60 de grade Celsius, nu se afla în așezarea lui, la poalele formidabilului taluz de gheață de la Cap Crozier.

Contrastînd cu conturul marin, interiorul continentului este domeniul morții. Sau, mai exact, al lipsei de viață.

S-a crezut că această sterilitate a Antarcticii este și mai totală încă decît în realitate. În cursul primei mele călătorii, mi se spusese că, în afară de peninsula Antarctică unde vegetează cîțiva licheni, viața continentală nu este reprezentată decît prin vreo șase bacterii identificate în văile fără ghețuri de lîngă McMurdo. Catalogul s-a lungit. S-a descoperit pînă la 480 km de Pol o algă microscopică și, trăind de pe urma ei, gigantul Antarcticii continentale, un artropod de aproape un milimetru lungime!

Furnicar al mării. Pustiu al pămîntului. Dar se întîmplă ca viața marină să se aventureze spre inima complet neospitalieră a continentului. S-au descoperit totdeauna foci mumificate la distanțe foarte mari de maluri, uneori la 1 000 metri deasupra nivelului mării. Dr. Wakefield Dort, de la Universitatea din Kansas, a respins interpretarea potrivit căreia acești disperați sînt bătrîni mizantropi care se duc să moară departe de mulțime. Dimpotrivă, sînt specimene tinere. „În urmă cu nouă luni — ne-a spus el — am găsit o focă pe gheață dincolo de văile uscate. Corpul ei era încă suplu și îi mai curgea sînge din nări. Nu avea, probabil, mai mult de o lună". Ipoteza unui pui rătăcit, părăsit de mama lui, ar fi plauzibilă dacă urma nu ar fi rectilinie, ca aceea a unei ființe care știe încotro se îndreaptă. Rămînea o ultimă surpriză: Dort a aplicat cadavrului testul cu carbon 14. El a dovedit că animalul murise de 700 de ani! Nu vedem de ce carbonul 14 ar fi nedemn de încredere în Antarctica.

Cazul pinguinilor este și mai extraordinar. La 31 decembrie 1957, expediția Elsworth a descoperit o urmă absolut rectilinie de pinguin împărat, îndreptîndu-se spre interiorul continentului, la 450 km de orice întindere marină. Peste două zile, dr. Charles Bentley a depistat o urmă asemănătoare în regiunea Byrd, la 360 km distanță de mare. De atunci, s-au făcut numeroase observațiuni. Or, pinguinul nu zboară. El merge în picioare sau alunecă pe gheață servindu-se de cioturile lui de aripi, ca de niște propulsoare. Se pune întrebarea spre ce întîlniri macabre se grăbesc acești singuratici atît de departe de mediul lor hrănitor?

Marele anotimp al Antarcticii durează din noiembrie pînă în martie. Toate țările efectuează aprovizionări și înlocuiri. Sosesc vizitatorii. Vasele de transport intră cu precauție în banchiză, în spatele spărgătoarelor de gheață care le croiesc drum. Populația bazei McMurdo se apropie de 2 000 de suflete. Echipele științifice pleacă la bordul unor elicoptere sau al unor aparate „Hercules C-130", care sînt caii de tracțiune ai Antarcticii. Entuziasmul cercetătorilor este neobosit. Toți spun că secretele Antarcticii abia au fost atinse. Toți freamătă de curiozitatea de a le aprofunda.

Gheața, de pildă. S-a discutat chestiunea dacă este subțire sau groasă. Se știe că este groasă. La Pol grosimea ei, măsurată cu ultrasunete, atinge 2697,5 metri, la o altitudine de 2804 metri. Ea este mult mai groasă, depășind 2400 metri în marea brazdă care se întinde de la Marea lui Weddell la Marea lui Ross. Aceasta înseamnă că Antarctica este un arhipelag, avînd o insulă mai mare decît Australia în partea ei răsăriteană și un grup de insule mai mici în vest. Dacă ghețurile s-ar topi, din mare s-ar înălța continentul cel mai accidentat al planetei, cu munți înălțîndu-se la peste 5 000 m dintr-un singur elan.

Dar dacă ghețurile Antarcticii s-ar topi, nivelul oceanelor ar crește cu cel puțin 50 m, înghițind New Yorkul, Londra și Parisul. Ele reprezintă 95 la sută din totalul ghețurilor din lume, de aproape 20 de ori mai mult decît ghețurile din Groenlanda, din Alaska, din Oceanul Antarctic, din Alpi și din Himalaya la un loc.

Această gheață nu este proaspătă. Ea nu crește simțitor. Antarctica este la fel de uscată ca Sahara. Registrele meteorologice ale lui Scott-Amundsen sau ale lui Byrd reamintesc registrele de la Adrar sau de la Aoulef Arab: coloane lungi de zero sub mențiunea „precipitații", și rareori un „U", care înseamnă „urme". Dar acumulările de zăpadă sînt uriașe. Vechea stație a lui Byrd a fost zdrobită sub greutatea lor. Baza Little America a dispărut înainte de a fi transformată în ghețar, prin schimbarea albiei pe care era construită. Stația de la Pol, Amundsen-Scott, construită la suprafață în urmă cu 15 ani, zace acum sub 12 m de gheață. Zăpada veche, măturată de vînt, se îngrămădește în fața obstacolelor înălțate de om și le acoperă.

Istoria pămîntului de 40 000 de ani este înscrisă în gheața de la Polul Sud. Fiecare an a lăsat urma pluviozității lui, a temperaturii lui, a erupțiilor vulcanice, a bombardamentelor lui cosmice, chiar a vegetației lui. A fora carapacea de gheață, a lua din ea probe, a le studia în laborator constituie una din lucrările cele mai pasionante ale programului științific. Nu este o sarcină ușoară. La o adîncime de cîteva sute de metri, gheața devine mai tare ca oțelul. La Byrd, s-a reușit să se străpungă 7 100 de picioare și să se ajungă la soclul stîncos. Dar țija forezei s-a zdrobit la 5 000 de picioare și vîrful forezei a rămas prins în ghețuri. Dr. Lyle Hausen și nouă specialiști lucrează febril pentru a-l desprinde. Dacă nu reușesc înainte de venirea iernii, se va renunța la forare.

O dată cu venirea iernii, Antarctica se golește. Populația bazei McMurdo scade la mai puțin de 200 de suflete. Unele stații sînt evacuate. Rămîn locuite următoarele: McMurdo, Amundsen-Scott și Plateau pentru Statele Unite; Scott pentru Noua Zeelandă; Dumont d'Urville pentru Franța; Willkes și Mawson pentru Australia; Vostok, Mirnîi, Molodejnaia și Novolarevskaia pentru Uniunea Sovietică; Shuva pentru Japonia; Sanae pentru Africa de Sud; General Belgrano și Sobral pentru Argentina; Halley pentru Regatul Unit, plus o stație americană și 15 stații britanice, argentiniene și chiliene pe peninsula lui Palmer. Împreună, aceste 33 insulițe umane au, probabil, 700—800 locuitori. Sahara este un furnicar în comparație cu Antarctica hibernală.

Din cele 33 stații permanente, numai patru — Byrd, Scott-Amundsen (adică polul geografic), Plateau și Vostok — se află în interiorul continentului. Anul acesta, Amundsen-Scott va avea în continuare o garnizoană de 19 oameni — 14 marinari și 5 civili. Primii vor asigura viața materială a stației. Ultimii vor continua observațiile cu privire la ionosferă, seismologie, gheață și mișcările ei, variațiile și magnetismul terestru, aurorele boreale și, firește, meteorologia. Ei vor asista la plecarea ultimului avion la începutul lunii martie și soarele va dispare la 21 martie. Dar în afara carapacei lor de gheață întunericul nu va fi permanent. Clarul de lună pe platoul polar și, în special, aurorele australe constituie unul din spectacolele feerice ale naturii. La 21 iunie, va fi sărbătorită jumătatea iernii și oamenii vor pîndi apariția la orizont a haloului care precede soarele. El va răsări la 21 septembrie. Primul avion va sosi în octombrie. Aceasta se va întîmpla după a 14-a iarnă a omului la Pol.

De la prima mea vizită la Polul Sud, în urmă cu nouă ani, această stație s-a deteriorat. Gheața apasă asupra ei. Planul înclinat prin care se cobora la așezare a trebuit să fie înlocuit printr-o scară. Ar fi necesar ca ea să fie refăcută, așa cum a fost refăcută stația Byrd în 1961, săpînd în gheață tranșee uriașe care sînt acoperite cu o boltă metalică și în care sînt construite clădirile. Pe de altă parte, condițiile de existență s-au îmbunătățit. Mobilierul este mai confortabil. Biblioteca este bine asortată. Se prezintă un film nou pe zi în tot cursul iernii. Încălzirea este mai bună. Apa nu mai este raționată. Ea provine dintr-o „mină de zăpadă" în care, pe vreme normală, lucrează lopeți mecanice. Cînd temperatura coboară sub minus 60 de grade Celsius, lopețile mecanice refuză să mai lucreze. Omul, mai rezistent decît mașinile, trebuie să facă el însuși corvoada apei. Atunci se instituie din nou raționarea.

La Pol, nu s-a înregistrat niciodată o temperatură sub minus 113,3 grade Fahrenheit, ceea ce corespunde cu minus 80,7 grade Celsius. Temperatura cea mai joasă din Antarctica, deci de pe Pămînt, a fost înregistrată la 24 august 1960, la Vostok: minus 83,3 grade centigrade.

Timid, avionul începe să înfrunte iarna antarctică. Primul zbor a fost riscat cu succes în aprilie 1961, pentru a evacua un savant sovietic care, aflat într-un stagiu la Byrd, a suferit o criză acută de apendicită. O evacuare similară a avut loc în 1964; alte două — în 1966. Începînd din 1967, cîteva aparate aterizează iarna la McMurdo. Anul acesta, ele vor trebui să se abțină. Aeroportul de pe gheață s-a uzat. După ce ultimul avion din anotimpul 1969—1970 va decola, cele trei spărgătoare de gheață din cadrul operațiunii Deep Freeze — „Glacier", „Staten Island" și „Burton Island" — vor merge să desfunde pista. Iarna o va construi din nou.

Izolarea rămîne regula Antarcticii hibernale. Grupuri mici de oameni trăiesc timp de șapte sau opt luni în claustrare. Nu ies din cavernele lor de gheață decît pentru scurte incursiuni în

mijlocul frigului, furtunii și întunericului. Chiar și la McMurdo, mare oraș al Antarcticii, ale cărui străzi sînt luminate cu electricitate, oricine părăsește o clădire trebuie să anunțe că pleacă și să arate ce destinație are. Oamenii sînt selecționați. Formularele fiind aceleași pentru vizitatorii care stau o săptămînă și pentru locuitorii care rămîn un an, am fost nevoiți să facem față unui examen medical sever. Severitatea unei recrutări bazate pe teste foarte riguroase nu împiedică noaptea polară să producă efecte fiziologice ca insomnie și pierderea poftei de mîncare sau efecte psihologice ca iritabilitate, angoasă, oboseală mintală, impresie de ireal. Între grupuri se produc fricțiuni, cu atît mai ușor cu cît există o opoziție cronică între marinari și acei pentru care ar trebui să folosim termenul de **om de știință,** termenul **savant** fiind în mod vizibil exagerat.

Excepțînd oxigenul și apa, aici, ca și pe Lună, omul trebuie să aducă tot ce este necesar pentru existența lui. El are probleme asemănătoare de instalare, de protecție, de alimentare, de apărare împotriva ciudățeniei și izolării. Antarctica, a cărei suprafață este comparabilă cu cea a Lunei, seamănă deja cu un astru desprins de Pămînt, cu un satelit mort.

Pînă nu de mult, ea era o lume de bărbați. Se cita soția unui căpitan norvegian, Caroline Mikkelson, care pusese piciorul pe peninsula Palmer în 1935, și două americane, Edith Ronnet și Jennie Darlington, care iernaseră cu soții lor în aceeași regiune, în 1946—1947. Două însoțitoare de bord din Panama, Patricia Hepinstal și Ruth Kelly, participaseră, în 1957, la primul zbor comercial efectuat vreodată între Noua Zeelandă și Antarctica. Cineva a avut ideea să le ceară să fie judecători la un concurs de bărbi, dar majoritatea bărboșilor au rămas în barăcile lor, pentru a-și arăta dezaprobarea.

În 1969—1970, protestele asociațiilor feminine au reușit să deschidă o breșă. Cinci americane și o australiană au petrecut vara în Antarctica. Patru dintre americane alcătuiau o echipă științifică trimisă de Universitatea statului Ohio, sub conducerea unei tinere robuste, dr. Lois Jones. Ele au primit sarcina să studieze una din enigmele Antarcticii, „văile uscate", mai bine-zis văile fără gheață. Am vizitat una dintre aceste văi în 1961. De ce ghețarul se oprește? De ce întinderi mari de stîncă scapă de soarta a 98 la sută din continentul austral? De ce cîteva lacuri nu îngheață, în ciuda termometrului? Cele patru slujitoare ale științei de la Universitatea din Ohio au adus contribuția lor la studierea misterului.

Le-am văzut la McMurdo, făcînd pregătiri pentru a se înapoia în Statele Unite. Petrecuseră singure șase săptămîni în valea uscată a lacului Vanda și trei săptămîni în valea uscată a lacului Bonney. Anterior, amiralul Welch, comandantul operațiunii „Deep Freeze", le însoțise la Amundsen-Scott, unde au sărit împreună din avionul „C-130", pentru a nu exista conflict cu privire la titlul de prima femeie care a pus piciorul la Polul Sud. În văile uscate, unde au fost depuse de elicoptere, frigul și în special vîntul le făcuseră aproape la fel de roșii ca hanoracele lor, prin care oamenii de știință se deosebesc de marinari.

Continentul a fost deschis pentru femei. Va fi deschis, oare, și pentru turiști? Cîteva vase de croazieră care fac înconjurul Americii coboară pînă la peninsula lui Palmer, ceea ce permite pasagerilor să spună că au ajuns la 3 000 km de Polul Sud. Dar antarcticienii se opun energic extinderii turismului. „Antarctica — spune amiralul Welch — este periculoasă în orice anotimp. Nu se poate ca întreprinderi particulare să dispună de mijloacele necesare pentru a asigura protecția și siguranța clienților lor. Noi sîntem aceia care va trebui s-o facem. Nu ne aflăm aici în acest scop". Opoziția oamenilor de știință este și mai categorică încă. Ei afirmă că minunata puritate polară este amenințată de poluare. Ei susțin că numărul actual al vizitatorilor este deja mai mult decît suficient pentru a infecta singurul mediu biologic pur de pe planetă. Ei vor — și îi înțeleg — să păstreze pentru ei singuri prodigiosul continent austral.

O altă preocupare a antarcticienilor se aseamănă cu cea a astronauților. Perioada eroică a explorării s-a încheiat. Ea aprindea imaginațiile, pasiona opinia publică, făcea ca obținerea unor mijloace materiale și credite importante să fie relativ ușoară. Perioada actuală, mai importantă pentru știință, este, în același timp, mai cenușie. Creditele au o tendință irezistibilă să se reducă. Congresul american se tocmește. Și, la fața locului, în special la Byrd, am consemnat multe opinii pesimiste despre viitor. Iată și un exemplu francez: Paul-Emile Victor a renunțat la campania lui anuală de pe teritoriul Adélie, pentru a-și cruța bugetul. Este foarte greu să convingi acele guverne hărțuite de dificultățile de zi cu zi să înțeleagă că orice ban investit în știință este o boabă de grîu însămînțată pe o brazdă bună: totdeauna va ieși un spic.

Din activitatea A. D. I. R. I.

În perioada relativ scurtă care a trecut de la începutul acestui an, putem semnala în activitatea A.D.I.R.I. cîteva manifestări importante pe linia unor preocupări — ce încep să devină tradiționale — de a dezbate unele dintre problemele internaționale actuale.

După succesul pe care l-a avut anul trecut Colocviul de la București cu tema „Dezvoltarea cooperării între statele europene — premisă a unui climat de pace și securitate în Europa", Asociația și-a continuat preocupările științifice în această direcție. Astfel, la 15 ianuarie s-a deschis seminarul „Probleme ale securității europene", sub conducerea prof. univ. George Macovescu, membru al Academiei de științe sociale și politice, prim-adjunct al ministrului afacerilor externe, seminar care a evidențiat importanța problemei securității europene și responsabilitatea tuturor statelor, mari sau mici, la găsirea celor mai bune soluții pentru înfăptuirea unui climat de securitate în Europa. La 12 februarie, a avut loc primul seminar de lucru, la care s-a discutat semnificația și conținutul conceptului de securitate europeană. În cadrul celui de-al doilea seminar (20 martie), participanții au dezbătut problema modalităților concrete de pregătire a Conferinței europene de securitate și colaborare, analizîndu-se conținutul noțiunii de „pregătire a conferinței".

Pe linia lărgirii sferei preocupărilor A.D.I.R.I., conducerea Asociației a hotărît ca, pe lîngă cele trei secții (de drept internațional, de relații internaționale și de istoria relațiilor internaționale și a diplomației românești), să se înființeze și un cerc de studiu a problemelor Americii Latine. La 11 februarie, sub președinția acad. Iorgu Iordan, conducătorul cercului, a avut loc ședința inaugurală, cu care prilej s-a subliniat interesul crescînd pe care problemele Americii Latine îl trezesc în țara noastră, afinitățile multiple care leagă poporul român de popoarele hispano-americane. Prof. Constantin I. Turcu a prezentat comunicarea „Stabilirea relațiilor politico-diplomatice între România și țările Americii Latine", iar lectorul universitar Paul Alexandru Georgescu a conferențiat despre „Relațiile culturale ale României cu America Latină".

În această perioadă, Asociația de drept internațional și relații internaționale a primit vizita unor importante personalități ale vieții științifice și politice internaționale. În acest sens, amintim vizita pe care a făcut-o dl Amerasinghe (Ceylon), președintele Comitetului Organizației Națiunilor Unite pentru utilizarea pașnică a fundului mărilor și oceanelor în afara limitei jurisdicției naționale, care a conferențiat despre „Activitatea în domeniul explorării și exploatării pașnice a spațiilor terestre submarine".

În cadrul vizitei pe care a făcut-o în țara noastră, ca invitat al Asociației de drept internațional și relații internaționale, ambasadorul Endre Ustor, directorul departamentului juridic din Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Populare Ungare, a expus o comunicare cu titlul „Principiul cooperării între state și dezvoltarea dreptului internațional contemporan", evidențiind importanța cooperării internaționale, bazată pe respectarea principiilor fundamentale ale dreptului și legalității internaționale, în făurirea unui climat favorabil abordării problemelor majore ale păcii și securității.

Importanța cooperării economice între statele europene, indiferent de regimul lor social-politic, a constituit și tema conferinței pe care acad. Evgheni Matveev, președintele Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, a ținut-o la sediul Asociației, subliniind rolul ce revine Comisiei Economice pentru Europa a O.N.U. în promovarea cooperării economice între Est și Vest.

Printre cele mai recente manifestări, semnalăm conferința d-lui John Lyng, ministrul afacerilor externe al Norvegiei, despre „Tendințe în politica externă a Norvegiei". În cadrul expunerii au fost prezentate și formele de colaborare regională și europeană pe care le promovează țara sa în relațiile cu alte state.

Ion CALAFETEANU

UN INTERVIU AL PREȘEDINTELUI GEORGES POMPIDOU

Interviu televizat acordat ziaristului Serge Mafferi de la „France Soir"

— Ați întreprins o călătorie foarte importantă care a făcut să se vorbească mult, să se scrie mult. Ce ați așteptat de pe urma convorbirilor dv. cu președintele Nixon și ce ați așteptat de pe urma turneului dv. în anumite orașe americane? În aceste două cazuri, ați obținut ceea ce ați dorit?

— În călătoria mea în Statele Unite am urmărit trei scopuri. Mai întîi, am vrut să depun o mărturie : am vrut ca această călătorie să fie mărturia prieteniei seculare și profunde dintre Franța și Statele Unite. Apoi, am vrut să fac cunoștință cu președintele Nixon, deoarece nu am avut niciodată nici plăcerea, nici cinstea de a-l întîlni : toată lumea cunoaște importanța pe care o au relațiile personale între vecini, în afaceri, în muncă. În ultimă instanță, între responsabili politici este același lucru. Relațiile personale sînt importante. În al treilea rînd, firește, doream să fac cu președintele Nixon un tur de orizont și să examinez împreună cu el toate problemele politice care se pot pune Franței și Statelor Unite.

Mă întrebați dacă am atins aceste trei țeluri. Pentru a începe cu sfîrșitul, noi am făcut efectiv un tur de orizont al tuturor marilor probleme ale lumii. Am făcut acest tur de orizont foarte general într-un spirit precis, realist și, aș spune, de asemenea, foarte sincer și direct.

Iată de ce, în cele din urmă, sînt mulțumit ; căci noi am constatat, firește, că politica Franței nu înseamnă același lucru cu politica Statelor Unite, dar că, în fond, obiectivele noastre îndepărtate, generale, sînt înrudite și că dacă metoda de abordare a lor, maniera de a vedea lucrurile nu sînt întotdeauna aceleași, în ultimă instanță este suficient să ne explicăm pentru a ne înțelege și, în consecință, fie pentru a ne susține, sau în orice caz, să spunem, pentru a ne tolera — ceea ce este un minimum.

— Vorbiți despre Orientul Apropiat?

— De Orientul Apropiat, de pildă, și de multe alte probleme. Într-adevăr, noi ne-am înțeles mai bine. Fiecare a înțeles mai bine poziția celuilalt și, cînd te înțelegi mai bine, te apropii, și tocmai acest lucru s-a întîmplat.

Cel de-al doilea scop al meu, v-am spus, a fost de a face personal cunoștință cu președintele ; și în legătură cu acest punct călătoria mea m-a satisfăcut pe deplin. Aș spune chiar că ne-am simțit, cred, reciproc destul de apropiați unul de celălalt în felul de a vedea lucrurile, de a aborda problemele. Președintele Nixon este, fără nici o îndoială, o persoană care dorește să vadă departe, care nu caută să trateze problemele de la o zi la alta ; el pornește, însă, totodată de la realități, acceptă realitățile și, pornind de la ele, încearcă să-și pună pecetea pe ele în interesul Statelor Unite. Și eu încerc să pornesc de la realități, încerc să văd departe și încerc să pun pecetea Franței pe aceste realități.

Cît despre această prietenie franco-americană pe care trebuia s-o dovedească vizita mea, este cert că am putut să ne temem la un moment dat că lucrurile ar putea să nu fie ceea ce ar trebui să fie.

— Vorbiți despre Chicago?

— Vorbesc, dacă vreți, despre ceea ce s-a petrecut la Chicago ; nu despre manifestații, manifestații au avut loc la Washington, au avut loc la San Francisco, au avut loc peste tot. Ceea ce mă jenează nu sînt manifestațiile ; sînt obișnuit cu ele și am auzit adesea la Paris, în mai 1968, de pildă, o serie de oameni adăugînd la numele meu epitete care nu au nimic elogios. Ceea ce m-a iritat la Chicago, ceea ce nu am acceptat, a fost complicitatea autorităților care au făcut ca, în mod manifest, deliberat, manifestanții să fie nu numai lăsați dar, aș spune, chiar dirijați spre a ne arunca insulte în față, soției mele și mie. Din acel moment, nu mai era vorba de Georges Pompidou, ci de Franța ; Franța era aceea care putea fi jignită și, de aceea, am reacționat în numele și pentru onoarea Franței.

S-a întîmplat că președintele Nixon a reacționat, la rîndul său, în numele și pentru onoarea Statelor Unite, că reacțiile noastre au fost similare și că, pînă la urmă, au dus și una și cealaltă la ceea ce căutam noi, cu alte cuvinte la întărirea prieteniei franco-americane. Prietenia franco-americană ar fi putut suferi din cauza celor întîmplate, dar ea a ieșit întărită, așa cum a dovedit-o prezența, unul alături de celălalt, a celor doi președinți, în acea seară de neuitat de la Waldorf Astoria, la New York.

— Am fost izbit în tot cursul acestei călătorii de insistența președintelui Nixon în a promova prietenia franco-americană ; de asemenea, cred, în a promova Franța ca atare ; în același timp, se constată de o vreme o răcire a Statelor Unite față de Europa, față de ideea europeană. Cum puteți să vă explicați aceste două lucruri?

— Nu cred că un șef de stat caută propriu-zis să promoveze un alt stat, o altă țară. El se gîndește, în primul rînd, la interesele propriei sale țări. Dar, într-adevăr, ceea ce m-a izbit în atitudinea președintelui Nixon a fost faptul că acceptă ca Franța să-și joace rolul său, rolul său independent. Aceasta reprezintă, în mod indiscutabil, o schimbare în politica americană. Am simțit, pe de altă parte, că Franța contează. Ea contează pentru că are o situație geografică, pentru că are o valoare intelectuală, pentru că are, aș spune, o valoare morală.

De cînd generalul de Gaulle a terminat decolonizarea, noi avem șansa de a putea pune acțiunea noastră de acord cu principiile noastre (acest lucru nu este totdeauna prezent în politică), este ceea ce face forța noastră și este motivul pentru care noi contăm ; președintele Nixon are înțelepciunea de a recunoaște că noi contăm.

În ce privește Europa, ar fi multe de spus. Cred că asupra acestui punct America este divizată și că înșiși conducătorii ei sînt divizați.

În orice caz, la Washington eu reprezentam Franța, nu reprezentam Europa.

— Veți face, anul acesta, o călătorie importantă — în toamnă, cred, în Uniunea Sovietică?

— Da. →

Președintele Georges Pompidou, răspunzînd la întrebările ziaristului Serge Maffert

— *Cum situaţi aceste două vizite, cea în U.R.S.S. şi cea în America, una în raport cu cealaltă?*

— Ele nu se explică una în raport cu cealaltă, dar se explică perfect dacă cineva ar încerca să se pună în locul nostru, adică în locul Franţei. Noi sîntem aliaţi ai Statelor Unite, dar, pe de altă parte, sîntem vecinii aproape imediaţi ai Uniunii Sovietice, care a fost aliata noastră în cursul ultimului război, cu care întreţinem relaţii de cooperare în toate domeniile — relaţii fructuoase pentru ambele ţări.

Am plecat în Statele Unite din motive evidente, pe care vi le-am expus; plec în Uniunea Sovietică pentru că este, de asemenea, firesc ca, fiind ales preşedinte al Republicii Franceze, să stabilesc un contact oficial cu o mare putere europeană cu care, dintr-o mie de motive, trebuie să avem relaţii strînse, dacă n-ar fi decît pentru a asigura securitatea şi pacea.

— *Pentru că vorbeam de pace, credeţi oare că Franţa poate să joace un rol eficace în restabilirea păcii în zone unde nu există pace — mă gîndesc la Indochina sau la Orientul Apropiat?*

— Franţa nu are pretenţia de a impune pacea sa. De asemenea, ea nu are pretenţia de a avea reţete valabile pretutindeni. Ea are sentimentul că poate ajuta pacea. Ea poate ajuta la stabilirea păcii în Vietnam, în Indochina, pentru că este o zonă pe care noi o cunoaştem bine şi unde am păstrat mulţi prieteni în toate taberele. Ea poate ajuta la stabilirea păcii în Orientul Apropiat deoarece are o situaţie în Mediterana, deoarece are, totodată, o situaţie morală faţă de toate aceste ţări şi deoarece nu caută nici aici decît pacea, cu alte cuvinte interesul şi al unora şi al celorlalţi, neurmărind un interes propriu.

Aceasta este, însă, o muncă de fiecare zi, de fiecare clipă; o zi nutreşti speranţe, a doua zi pierzi speranţa; pînă la sfîrşit, trebuie însă să reuşim.

ИЗВЕСТИЯ
MOSCOVA

SEMNIFICAŢII ALE CONTACTELOR BILATERALE

EVOLUŢIA relaţiilor franco-sovietice este marcată astăzi de o trăsătură caracteristică esenţială: continuitatea legăturilor de cooperare în cele mai diferite domenii, dinamismul şi influenţa binefăcătoare a acestor legături asupra vieţii internaţionale contemporane. Să ne referim, de pildă, la evenimentele din ultimele cîteva luni. Ministrul afacerilor externe al Franţei, Maurice Schumann, a făcut o vizită oficială la Moscova, inaugurînd sesiunea ordinară a Comisiei mixte permanente sovieto-franceze. La sfîrşitul anului 1969, Franţa a fost vizitată, la invitaţia Adunării Naţionale, de o delegaţie a Sovietului Suprem al U.R.S.S., condusă de I. V. Spiridonov, preşedintele Sovietului Uniunii al Sovietului Suprem al U.R.S.S. În primele luni ale anului acesta, s-a aflat la Moscova Hervé Alphand, secretar general în Ministerul afacerilor externe. Acum cîteva zile, a părăsit Moscova o delegaţie a Comisiei pentru afacerile externe a Adunării Naţionale a Franţei, condusă de preşedintele ei, Jean de Broglie. Chiar şi această agendă a contactelor franco-sovietice, deşi departe de a fi completă, atestă năzuinţa comună de a extinde şi consolida o colaborare reciproc avantajoasă, de a sublinia caracterul ei permanent. De acest lucru ne conving şi ultimele convorbiri între parlamentarii celor două ţări. Astfel, în comunicatul dat publicităţii după vizita la Moscova a delegaţiei Comisiei pentru afacerile externe a Adunării Naţionale a Franţei se spune: „Participanţii la convorbiri au apreciat întîlnirea drept utilă şi s-au pronunţat pentru organizarea regulată a unor noi întîlniri asemănătoare. Ei şi-au exprimat dorinţa de a extinde şi diversifica schimbul de delegaţii între Sovietul Suprem al U.R.S.S. şi Adunarea Naţională a Franţei, în scopul de a contribui la dezvoltarea în continuare a relaţiilor sovieto-franceze".

Asemenea contacte ilustrează concludent materializarea prevederilor consemnate în Declaraţia sovieto-franceză din 30 iunie 1966 precum şi în documentele şi convenţiile ulterioare. Asemenea consultări politice sînt utile nu numai dezvoltării relaţiilor bilaterale, ci şi consolidării păcii, creării unui climat de destindere pe continentul european. La drept vorbind, aceasta constituie principalul obiectiv al apropierii franco-sovietice. Tocmai de aceea, în cursul convorbirilor un loc apreciabil a fost rezervat reducerii încordării şi dezvoltării colaborării multilaterale în Europa.

Pe această cale, un jalon important poate să devină conferinţa general-europeană în problemele securităţii şi colaborării, a cărei convocare a fost propusă de statele participante la Tratatul de la Varşovia. În ultima vreme, numeroase contacte internaţionale au confirmat că ideea convocării conferinţei europene se bucură de sprijin în ţări avînd cele mai diferite orientări politice, de la statele neutre şi pînă la cele membre ale N.A.T.O. Firește, mai există forţe care se pronunţă împotriva unui astfel de for general european şi care, sub pretextul precizării ordinei de zi, încearcă să întîrzie, dacă nu să torpileze, conferinţa. În acest context, este semnificativă sublinierea existentă în comunicatul privind vizita în U.R.S.S. a parlamentarilor din Franţa, în care s-a exprimat „opinia comună în ce priveşte utilitatea unei atari conferinţe, sprijinul pentru eforturile guvernelor celor două ţări îndreptate spre pregătirea minuţioasă şi desfăşurarea cu succes a conferinţei". Jean de Broglie, în interviul acordat presei sovietice, a subliniat, de asemenea, atitudinea favorabilă faţă de ideea conferinţei general-europene. Aceasta este cu atît mai firesc cu cît, aşa cum a precizat în repetate rînduri în declaraţiile sale preşedintele Georges Pompidou, Franţa urmăreşte consolidarea păcii. «Nu numai acţiunile noastre, a relevat preşedintele Pompidou în interviul acordat ziarului „New York Times", ci şi ideile noastre pun accentul pe ameliorarea relaţiilor între Est şi Vest».

A. NIKANOROV

OSAKA. Expo '70. Mijloc de transport în jurul expoziţiei

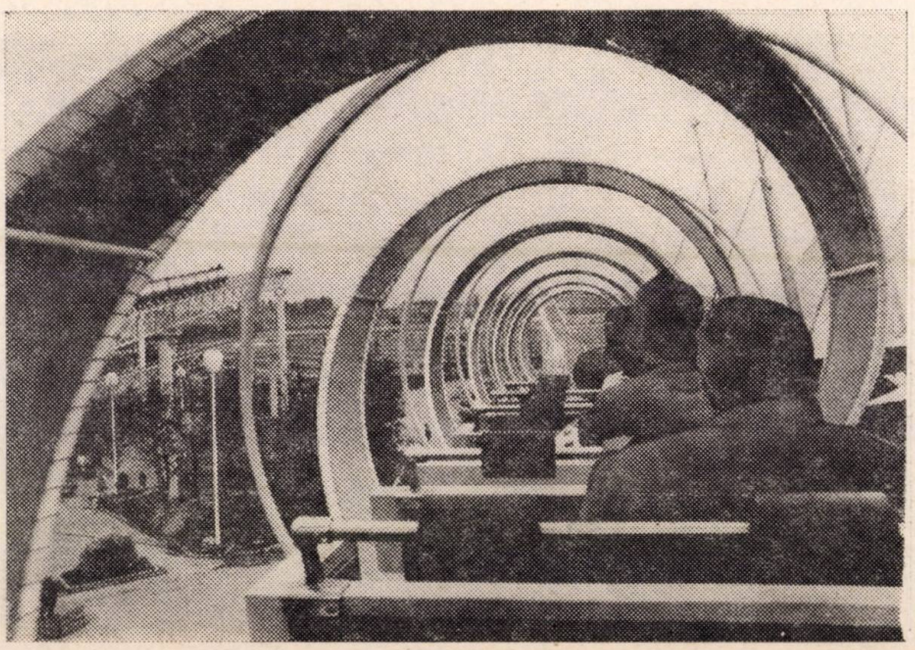

jeune afrique

LIBIA: PETROLUL ŞI INDUSTRIALIZAREA

Interviu cu Ezzedin Mabruk, ministrul petrolului din Libia

— Care a fost producţia libiană de petrol în 1969 ?

— În 1968, volumul producţiei petroliere s-a ridicat la 125 milioane de tone. În ce priveşte anul 1969, primele evaluări, cuprinzînd lunile ianuarie — noiembrie, arată deja o producţie de 135 milioane tone.

— Care este valoarea veniturilor obţinute de pe urma extragerii şi exportului de petrol ? Care este ponderea acestor venituri în bugetul libian ?

— Valoarea veniturilor obţinute din extragerea şi exportul de petrol a crescut de la 2 milioane de lire libiene (1 liră libiană = 15,57 franci francezi) în 1961—1962, la 84 milioane în 1965—1966 şi la 353 milioane în 1969—1970. Importanţa acestor venituri pentru buget este considerabilă : 80 la sută din resursele statului pentru anul 1968—1969 şi 83 la sută din resurse pentru perioada 1969—1970.

— Care a fost, pînă în prezent, natura raporturilor dintre Libia şi societăţile petroliere străine ?

— În acest domeniu, există două feluri de contracte : primele sînt concesiuni acordate conform dispoziţiilor legii asupra petrolului libian sau comportînd privilegii mai extinse decît cele stipulate de lege ; celelalte sînt asocieri între societăţile petroliere străine şi organismul petrolier naţional libian.

— Care este valoarea creşterii preţurilor la petrolul brut cerută şi obţinută de Libia ?

— Valoarea creşterii a constituit obiectul principal al negocierilor care s-au desfăşurat la Tripoli între societăţile petroliere producătoare şi Comitetul economic de pe lîngă Ministerul petrolului. Preţul actual variază — potrivit densităţii petrolului — de la 2,08 dolari la 2,23 dolari pe baril.

— Care ar fi fost atitudinea Libiei dacă negocierile ar fi eşuat ?

— Eram optimist în ce priveşte rezultatul negocierilor. Ele au dat rezultate pozitive datorită legitimităţii revendicărilor noastre, moderaţiei şi dorinţei noastre de a dialoga cu aceste societăţi într-un spirit realist.

— Se poate afirma că există o politică petrolieră libiană ?

— Aşa cum am arătat, petrolul constituie sursa principală a venitului nostru naţional. Este, deci, firesc ca politica noastră petrolieră să fie orientată spre apărarea acestei bogăţii şi garanţia exploatării ei conform dispoziţiilor legii libiene asupra petrolului.

— Intenţionaţi să utilizaţi petrolul în vederea industrializării Libiei ?

— Este un fapt puţin măgulitor că Libia, o ţară cu o producţie petrolieră atît de mare, este, în acelaşi timp, lip-

Platformă petrolieră în largul Mediteranei, în faţa oraşului Tripoli (Libia)

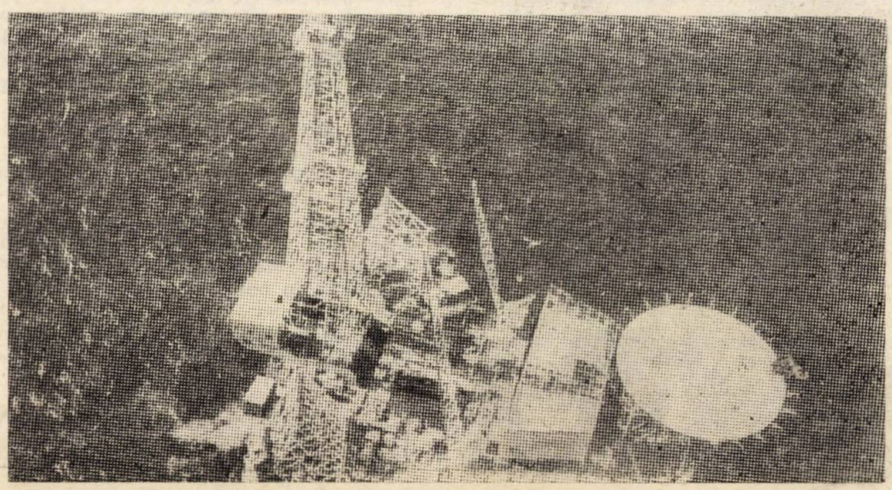

reflector

PREMISE ALE SECURITĂŢII EUROPENE

Într-un interviu acordat revistei „Medunarodna Politika", Milorad Pešici, adjunct al secretarului de stat pentru afacerile externe al R.S.F. Iugoslavia, s-a referit pe larg la poziţia ţării sale faţă de problemele securităţii europene. „Ideea privind convocarea unei conferinţe europene în problemele securităţii — se spune printre altele în interviu — a suscitat un larg interes în Europa. În repetate rînduri, Iugoslavia şi-a expus poziţia principială privind bazele pe care s-ar putea realiza colaborarea şi securitatea trainică în Europa, condiţiile în care o asemenea conferinţă ar putea să joace un rol pozitiv în stimularea colaborării europene. Astfel, noi nu înţelegem securitatea europeană ca un acord abstract, formal, între state sau grupuri de state, ci ca un proces în cursul căruia s-ar crea condiţiile necesare realizării unui sistem întemeiat pe participarea egală în drepturi a tuturor statelor, pe respectarea intereselor fiecărui popor. Pornind de la o asemenea poziţie, considerăm conferinţa în problemele securităţii ca o modalitate pentru tratative democratice general-europene, la care toate statele europene ar avea posibilitatea să participe de pe poziţii egale". Fireşte — a declarat interlocutorul — nu putem fi de acord cu o întîlnire care ar avea un caracter de bloc, ce nu ar presupune participarea reală a statelor din Europa ca subiecte independente ale politicii europene.

„Tematica, ordinea de zi a conferinţei în problemele securităţii europene sînt determinate nu numai de realitatea internaţională a unui moment dat, ci şi de caracterul concret al întîlnirii — subliniază Milorad Pešici. Pornind de la părerea că această conferinţă nu reprezintă nici începutul, dar nici sfîrşitul proceselor de făurire a unor noi relaţii în Europa, ci numai o fază a lor, este posibil ca în domeniul tematicii să se includă ideea trecerii de la problemele mai simple spre problemele complexe, avînd în vedere că nu trebuie să se rămînă la nivelul declaraţiilor, ci să se abordeze concret problemele esenţiale".

sită de o industrie de prelucrare a petrolului brut. Avem deja în acest sens mai multe proiecte şi intenţionăm să le realizăm în viitorul apropiat. Între ele, aş cita o rafinărie de petrol lîngă Tripoli, cu o capacitate de 40 000 barili pe zi şi o uzină de lubrefianţi ; o uzină de amoniu în regiunea Marissa ; o uzină de oxid de carbon folosit în diferite industrii, în principal în producţia de cauciuc sintetic ; o uzină de lichefiere a gazului în portul Zouitina şi o alta la Marsa Barika ; o conductă menită să transporte gazul metan de la zăcămîntul din regiunea Zaltan pînă la complexul petrochimic de la Marissa.

Le Monde
PARIS

OPINIA PUBLICĂ BRITANICĂ ŞI PIAŢA COMUNĂ

DOUĂ SONDAJE de opinie publică, publicate în presa engleză de săptămîna trecută, confirmă că actuala tendinţă a publicului britanic faţă de candidatura la Piaţa comună este mai degrabă negativă. Astfel, după National Opinions Pools (N.O.P.), ale cărei concluzii sînt publicate de „Daily Mail", 64 la sută dintre persoanele interogate se pronunţă contra intrării în Piaţa comună, în timp ce 22 la sută sînt favorabile, iar 14 la sută n-au nici o opinie. În noiembrie 1969, procentajele erau de 59, 26 şi respectiv 15 la sută. Numărul partizanilor intrării în Comunitatea economică vest-europeană a scăzut deci cu 4 la sută, iar dacă raportăm la cifrele obţinute de sondajele din iulie anul trecut, chiar cu 11 la sută.

Trebuie, de asemenea, notat că, deşi liderii şi statele majore ale partidelor laburist, conservator şi liberal s-au declarat în general favorabile candidaturii britanice, sondajul relevă că doar 19 la sută dintre conservatorii interogaţi, 28 la sută dintre laburişti şi 20 la sută dintre liberali sînt, într-adevăr, pentru aderare.

După ancheta N.O.P., principala cauză invocată pentru explicarea scăderii procentajului de păreri favorabile aderării este teama faţă de o creştere a costului vieţii ; adversarii se numără în special printre femei, muncitori, alegătorii scoţieni şi persoanele în vîrstă. Singura consolare pentru pro-europeni este că un număr mai mare de alegători britanici (27 la sută faţă de 24 la sută în noiembrie 1969) consideră, totuşi, că viitorul Marii Britanii este legat de Europa mai degrabă decît de Commonwealth (26 la sută, faţă de 30 la sută în noiembrie 1969) sau de Statele Unite (11 la sută, număr rămas fix). Trebuie precizat că ancheta N.O.P., efectuată între 3 şi 9 martie, a interogat un număr de 1978 de alegători.

La rîndul său, „Daily Express" publica, săptămîna trecută, concluziile unui sondaj de opinie efectuat de firma „Harris Pool" în cele şase ţări ale Pieţei comune şi în Anglia. Reiese din această anchetă că, în timp ce unele cercuri de pe continent acceptă intrarea Marii Britanii în C.E.E., publicul britanic se declară împotrivă.

Indiferent de aceste sondaje, ale căror rezultate se orientează toate în aceeaşi direcţie, guvernul britanic îşi menţine politica vizînd intrarea în C.E.E. Astfel, principalul negociator britanic, Thomson, a declarat membrilor Consiliului Naţional al Dezvoltării Economice (N.E.D.C), că începerea negocierilor ar putea să aibă loc în iulie, aşa cum s-a prevăzut, şi că poate fi considerată ca posibilă presupunerea că Marea Britanie ar intra în C.E.E. la sfîrşitul lui 1972 sau la începutul lui 1973. Preşedintele N.E.D.C., Catherwood, a subliniat necesitatea unei perioade de tranziţie, fiind de aşteptat ca Marea Britanie să fie admisă ca membră cu drepturi şi obligaţii depline la începutul şi nu la sfîrşitul perioadei tranzitorii

Recenta grevă a docherilor din Anglia a întrunit participanţi din porturile Londra, Hull şi Liverpool

Mário Gibson BARBOSA

ministrul de externe al Republicii Federative a Braziliei

Mário Gibson Barbosa, actualul ministru de externe al Republicii Federative a Braziliei, s-a născut la 13 martie 1918 în localitatea Olinda din statul Pernambuco. A absolvit facultatea de drept din Recife (capitala statului Pernambuco), în anul 1937. A îmbrăţişat cariera diplomatică în urma unui concurs susţinut în 1940. În septembrie 1954, devine consilier, iar în 1961, primeşte gradul de ambasador.

A îndeplinit funcţii diplomatice la Houston, Washington, Bruxelles, Buenos Aires şi Asuncion. În martie 1968, a devenit secretar general al Ministerului relaţiilor externe, iar numai după cîteva luni, în iunie, a fost numit ambasador al Braziliei la Washington, funcţie pe care a îndeplinit-o pînă la desemnarea sa, în octombrie 1969, ca şef al diplomaţiei braziliene. A exercitat, de asemenea, funcţia de locţiitor al reprezentantului permanent al Braziliei la O.N.U.

Preluînd portofoliul la Itamaraty (denumirea Ministerului relaţiilor externe al Braziliei), Mário Gibson Barbosa a afirmat că, în stabilirea politicii externe a ţării sale, se are în vedere ca aceasta „să apară în comunitatea internaţională în plenitudinea caracteristicilor proprii care o individualizează ca pe un stat viguros", hotărît să-şi folosească capacităţile naţionale.

Poziţia Braziliei în probleme internaţionale importante cum ar fi securitatea internaţională, relaţiile economice ale „lumii a treia" cu ţările dezvoltate şi altele, concordă — se arată în documentele de politică externă — cu aspiraţiile unei ţări dornice să-şi afirme suveranitatea şi independenţa sa naţională, să-şi pună în valoare posibilităţile oferite de mărimea, bogăţiile şi tradiţiile sale.

În prezent, ministrul Mário Gibson Barbosa conduce activitatea delicată a transferului Ministerului relaţiilor externe în noua capitală, Brasilia. La 21 aprilie a.c., cînd se vor împlini 10 ani de la inaugurarea oraşului Brasilia, întregul minister de externe brazilian îşi va avea reşedinţa aici.

D. V.

poșta redacției

ALEGERILE DIN QUEBEC

Gh. Bădescu, Craiova. Într-adevăr, primul ministru al Quebecului, Jean Jacques Bertrand, a anunțat în cadrul unei conferințe de presă dizolvarea Adunării și fixarea alegerilor generale pentru 29 aprilie. Comentatorii politici sînt de părere că aceste alegeri precipitate s-ar datora dificultăților financiare actuale și faptului că hotărîrea permite actualului guvern să nu prezinte un buget înaintea alegerilor. Campania electorală va fi, desigur, cea mai scurtă din întreaga istorie politică a Quebecului, dar, în același timp (și din nou observatorii politici sînt unanimi), cea mai animată. La alegeri participă toate cele cinci partide: Uniunea națională, partidul liberal, partidul din Quebec, partidul Ralierea creditiștilor și noul partid democratic.

PROGRAMUL N.A.S.A.

Ilie Zbravco, com. Secusigiu, jud. Arad. 1) Cel de-al treilea satelit construit în R.F. a Germaniei de firma Messer-Schmitt-Boelkow-Blohm (după sateliții Heos I și Azur), numit „Dial" (în foto), a fost lansat la 10 martie, cu ajutorul unei rachete franceze „Diamant" B, de la centrul spațial Kourou (Guyana franceză). Noul satelit va efectua măsurători de foarte înaltă altitudine și va comunica prin radio stației experimentale date asupra densității electrice, asupra densității particulelor alfa și beta, cît și asupra gradului de hidrogenare a mediilor traversate. Lansarea (programată inițial pentru 9 martie și întîrziată cu 24 de ore datorită unor defecțiuni de ordin tehnic) a avut loc la orele 13 și 21 minute. Satelitul s-a înscris pe o orbită cu perigeul de 328 km și apogeul de 1 629 km, cu o înclinare de 5,30 grade față de Ecuator. 2) Noul director al Centrului spațial Kennedy, dr. Kurt Debus (fost asistent al dr. Werner von Braun și cel care a condus lansarea primului satelit american care a funcționat corect, „Explorer 1") a întocmit un raport al cărui titlu este semnificativ: „The Post-Apollo Program: directions for the future" (Programul post-Apollo: direcții pentru viitor). După cum se știe, programul „Apollo" urmează să se încheie în anul 1974. După acest an, explorarea satelitului natural al Pămîntului va continua, dar, în același timp, va fi începută realizarea altor obiective spațiale. Zborurile cu oameni vor fi deservite de patru vehicule spațiale. Va fi construită mai întîi o navetă spațială destinată

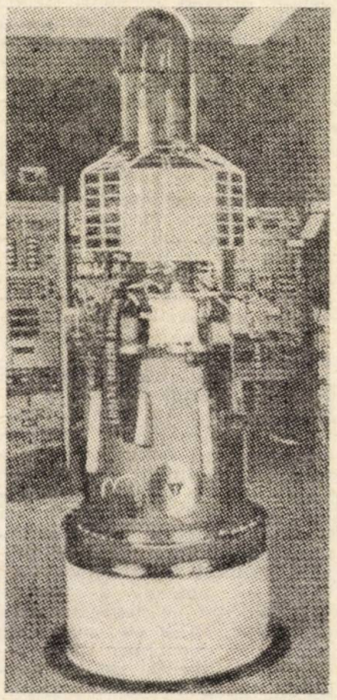

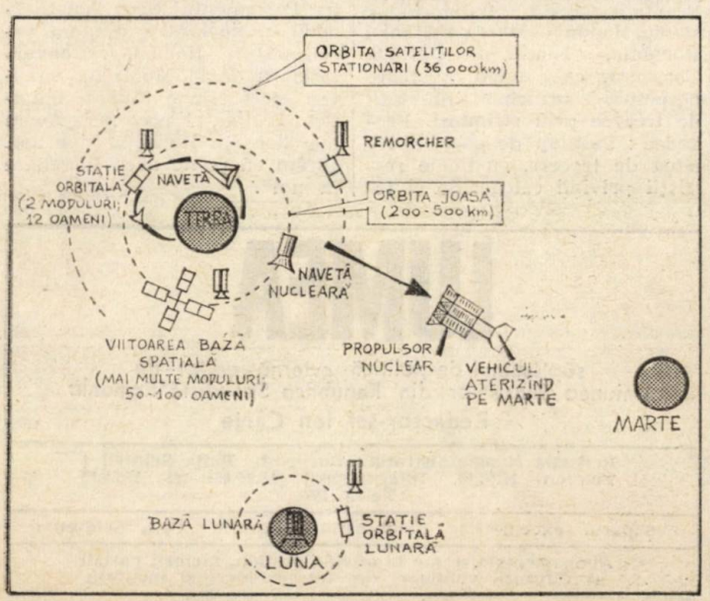

transportului de oameni (1: persoane și material) pe o orbită terestră destul de joasă. Această navetă, compusă din două etaje, va trebui să asigure cel puțin o sută de zboruri între Pămînt și orbita terestră. Un alt vehicul va fi un modul locuit, care va forma nucleul viitoarelor stații permanente. În el vor putea trăi între zece și doisprezece oameni. Modulul nu va mai fi readus pe Pămînt, iar prin cuplarea mai multor asemenea vehicule se va putea realiza o stație orbitală cu un echipaj variind între cincizeci și o sută de oameni. Un al treilea tip de vehicul va fi o remorcă ce va face legătura între diferitele orbite terestre. În sfîrșit, ultimul tip de vehicul va fi o navă spațială care va realiza legătura între orbitele terestre și cele lunare sau între orbitele terestre și alte planete ale sistemului nostru solar. Partea cea mai interesantă a viitorului program N.A.S.A. o constituie, însă, zborurile spre alte planete ale sistemului nostru solar. Această încercare se datorează și unor circumstanțe extrem de favorabile oferite către sfîrșitul acestui deceniu: planetele îndepărtate se vor găsi în astfel de poziții încît o navă plecată de pe Pămînt va putea efectua un „tur" deasupra tuturor, cu corecțiile de traiectorie necesare. Există, în acest sens, mai multe proiecte. Unul din acestea prevede survolarea planetelor Jupiter, Saturn, Uranus și Neptun, dar inconvenientul principal constă în imprimarea unei viteze reduse navei (pentru evitarea sateliților lui Saturn), ceea ce ar atrage după sine o întîrziere a expediției: nava ar ajunge în dreptul planetei Neptun după treisprezece ani și jumătate. Alte două proiecte prevăd următoarele traiectorii: Jupiter, Uranus, Neptun (deci evitarea planetei Saturn); Jupiter, Saturn, Pluton. Amîndouă ar dura în jur de șapte ani și jumătate. Pentru prima încercare, lansarea ar fi efectuată în anul 1979; pentru a doua, în anul 1977. Înaintea desăvîrșirii acestor operații, N.A.S.A. prevede plasarea a doua nave pe o orbită în jurul planetei Marte, în 1971; în 1975, o navă va „amerteriza". În 1972 și 1973, două sonde vor fotografia de aproape Jupiter. În 1973, o navă se va îndrepta spre Venus și Mercur, iar în 1974, în colaborare cu R.F. a Germaniei, va fi lansată o navă către Soare.

Gavril G. Drăgănescu, Lugoj. 1) În răspunsul publicat la „Poșta redacției" nr. 8 din acest an, am precizat că statele Congo (B) și Congo (K) au apărut la date diferite. Principalele populații din Republica Populară Congo sînt bateke, bakongo, balali și bahemba. Limba oficială este franceza. În Congo (K), principalele populații sînt bantu, sudaneză și nilotică, fiecare cu obiceiurile și limba sa. Limba oficială este tot franceza. 2) România are relații diplomatice cu ambele state Congo.

ALEXANDRU IOAN CUZA ȘI PUBLICAȚIA „L'ILLUSTRATION"

Unirea Principatelor Române prin dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza a constituit un eveniment consemnat cu interes deosebit și peste hotare, de presa vremii. Foarte răspîndită pe atunci publicația franceză „L'Illustration" publica în numărul său din martie 1859, pe prima pagină, un portret al domnitorului nou ales al Țărilor Române, însoțit de o amplă prezentare a personalității lui.

Amintind că, 25 de ani mai devreme, un tînăr moldovean venea să-și facă studiile la Paris, revista scria: „Între destinul studentului și cel al domnitorului, Providența a înscris nașterea sau mai degrabă renașterea unui popor". Amintind demisia lui din funcția de pîrcălab al Galaților, „L'Illustration" scria: „Alegerile și instrucțiunile pe care ar fi trebuit să le execute apărîndu-i contrare drepturilor concetățenilor săi și onestității administrației, și-a înaintat demisia, însoțită de un energic protest care a avut un mare răsunet". Același articol vorbește despre unirea Principatelor ca despre „o ridicare a națiunii române printr-un sublim efort", iar despre dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza ca despre „un simbol al unei mari idei care atrage privirile Europei".

Nora Z. MUNTEANU

Dumitru Pișlea, com. Florești, nr. 188, jud. Prahova, dorește să cumpere nr. 11 din 1968 al revistei „Lumea".

poșta redacției

OSTIA

Milica Sîrb, sat Ohaba, jud. Hunedoara. 1) „Flibustier" este numele francez al piraților mării Americii din secolele XVII și XVIII. Cuvîntul își are originea în olandezul „vrijbuiter" — pirat. 2) Ostia se află foarte aproape de locul în care fluviul Tibru se varsă în Marea Mediterană. Orașul antic Ostia era așezat de-a lungul buclei pe care fluviul o forma în vechime înainte de a-și duce apele în mare (de-a lungul secolelor, bucla aceasta a fost părăsită, fluviul săpîndu-și o altă albie). Potrivit legendei, așezarea a fost întemeiată de Ancus Martius (al patrulea rege legendar al Romei : 640—616 î.e.n.). În orice caz este sigură existența localității încep cu anul 338 î.e.n. Restaurată de dictatorul Sylla, în urma unor devastări, Ostia s-a îmbogățit în timpul împăratului Adrian cu numeroase monumente de artă ; împăratul Septimius Severus construiește un drum pînă la mare. Orașul Ostia are o importanță deosebită în istoria Romei antice, mai cu seamă ca port militar în timpul celui de-al doilea război punic. Cauzele decăderii intervenite în anii dinaintea erei noastre și în primele secole ale erei noastre constau atît în apariția unor noi porturi în această regiune (în timpul împăraților Claudiu și Traian), cît și în catastrofele naturale (exemplul cel mai elocvent este epidemia de malarie din timpul împăratului Constantin). Noua așezare Ostia a fost fondată în anul 830, dar și ea a decăzut repede. Săpăturile arheologice întreprinse la Ostia în secolul nostru au dus la descoperirea a numeroase terme, a unui teatru, a unor piețe publice, a unui templu închinat zeiței Ceres, a unui forum și a altor numeroase monumente arhitectonice antice. De foarte mare importanță au fost descoperirile privind clădirile cu etaj construite de lumea antică, la parterul cărora se aflau prăvăliile negustorilor. Astăzi, Lido di Roma (sau Lido di Ostia) este plaja orașului Roma, aflată la 23 km distanță (este legată de capitală printr-o autostradă).

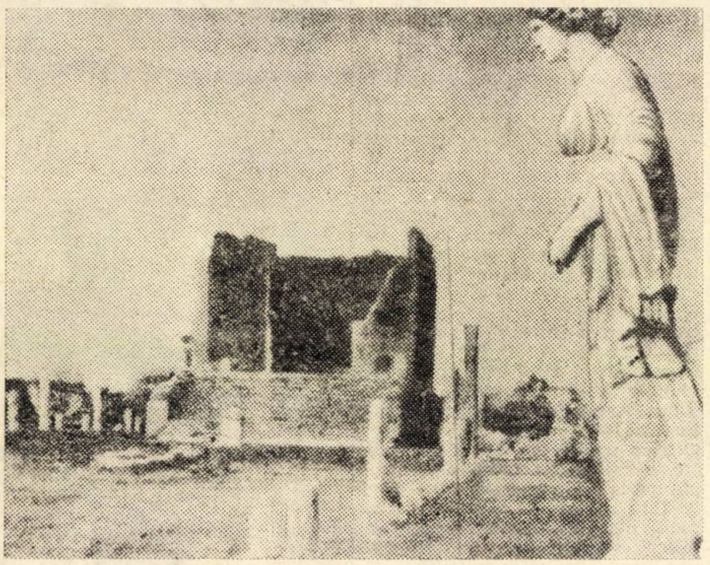

DUELUL ONASSIS—NIARCHOS

Nicolae Mavrodin, com. Curcani, jud. Ilfov ; Domițian Gornic, Deva. Duelul între cei doi „cumnați rivali", Onassis și Niarchos, se pare că a fost cîștigat, pentru moment, de primul. Recent, Consiliul de miniștri al Greciei a validat acordul intervenit între Aristoteles Onassis și statul grec prin care armatorul obține autorizația de a construi și exploata o rafinărie de petrol cu o capacitate de 7,5 milioane tone. Contractul prevede ca armatorul să investească, în schimb, o sumă variind între 600 și 620 milioane dolari în diferite industrii naționale și, mai ales, într-o uzină de aluminiu. Pentru această din urmă uzină, Onassis va construi o centrală electrică proprie. Rivalul său, Niarchos, a obținut totuși unele satisfacții printre care participarea (două treimi) la rafinăria de la Aspropyrgos. În schimbul acestei participări, Niarchos se angajează să construiască o uzină de lubrefianți, să dezvolte șantierele navale (proprietate personală) de la Skamaranga pentru a putea construi nave de 240 000 tone (sau mai mult) și să crediteze dezvoltarea unor industrii mecanice.

Dan Felix Ripă, Iași. Materialul trimis de dv., foarte interesant, a urmat altuia pe aceeași temă, apărut în revista noastră, încît nu e posibilă, deocamdată, publicarea lui.

Nicolae Horinceanu, Tecuci. Publicînd cele două articole despre situația din Laos, revista noastră a avut în vedere și propunerea dv.

Norbet Zetherman, Iași. În problema despre care ne scrieți nu există o unitate de vederi. Pentru eventuale amănunte, vă sugerăm să vă adresați revistei „Magazin istoric".

Ani Berbecaru, Marila, jud. Caraș-Severin. 1) Fosta republică secesionistă Biafra fusese recunoscută de cinci state : Tanzania, Gabon, Coasta de Fildeș, Zambia și Haiti. 2) Revista noastră a mai scris despre faptul că generalul Ojukwu a obținut azil politic în Republica Coasta de Fildeș.

CONFERINȚA DE LA MONTREUX

Ion Muche, Constanța. Convenția privind regimul strîmtorilor Mării Negre, încheiată la Lausanne, la 24 iulie 1923, a nemulțumit adînc statele riverane semnatare. Prevederile privind crearea Comisiei internaționale a strîmtorilor, obligația demilitarizării acestora, ca și stipulațiile referitoare la tonajul vaselor militare ale țărilor neriverane care se puteau afla în Marea Neagră afectau în modul cel mai serios suveranitatea și securitatea Turciei. Acest fapt a determinat Turcia să ceară în mod energic o revizuire a prevederilor Convenției de la Lausanne. Adoptînd o poziție energică și fiind sprijinită ferm de către U.R.S.S. și România, Turcia a reușit să impună organizarea unei noi conferințe internaționale care să dezbată și să hotărască asupra unui nou statut al strîmtorilor. Conferința de la Montreux (iunie—iulie 1936) a marcat un moment aparte în istoria reglementărilor internaționale privind regimul strîmtorilor Mării Negre — potrivit cu rosturile naturale ale acestora în viața națiunilor, ca și cu interesele politice și economice ale riveranilor. Convenția de la Montreux, cuprinzînd 29 de articole, a fost semnată de Bulgaria, Franța, Grecia, Italia, Iugoslavia, Japonia, Marea Britanie, România, Turcia și U.R.S.S. Consacra, ca avînd valoare perpetuă, principiul libertății de trecere prin strîmtori. Prevedea : în timp de pace, libertatea de trecere, cu unele restricții privind categoriile și tonajul global al vaselor de război ; în cazul pericolului de război, dreptul Turciei de a închide strîmtorile, cu condiția de a informa puterile semnatare și Consiliul Societății Națiunilor ; în timp de război, Turcia fiind neutră, interdicția totală a trecerii vaselor de război ale puterilor beligerante (excepție făcînd acele mișcări de vase decurgînd din obligațiile prevăzute de Pactul Societății Națiunilor, precum asistența acordată unui stat victimă a agresiunii ; de asemenea, mișcările de vase făcute în virtutea unui tratat de asistență mutuală angajînd Turcia) ; în timp de război, Turcia fiind beligerantă, trecerea vaselor de război era în întregime lăsată la discreția guvernului turc ; desființarea Comisiei strîmtorilor, constituită în virtutea Convenției privitoare la regimul strîmtorilor, Lausanne, 24 iulie 1923, și transferarea către guvernul turc a tuturor atribuțiilor sale; rămînerea în vigoare, atît pentru Turcia, cît și pentru celelalte puteri semnatare, a tuturor drepturilor și obligațiilor ce decurgeau din Pactul Societății Națiunilor ; valabilitatea pe termen de 20 de ani. Convenția are 4 anexe, o Declarație privind Japonia și un Protocol în care se stipula libertatea Turciei de a proceda de îndată la militarizarea strîmtorilor. Convenția a intrat în vigoare: provizoriu — la 20 iulie 1936 (în privința remilitarizării strîmtorilor) și la 15 august 1936 (pentru celelalte dispoziții) ; definitiv — la 9 noiembrie 1936. Pronunțîndu-se pentru anularea prevederilor inechitabile și anacronice ale Convenției de la Laussane, afirmînd necesitatea adoptării unei reglementări întemeiate pe baze principiale noi, printre care contestarea hegemoniei oricărui stat asupra Mării Negre, delegația română la Conferință, condusă de Nicolae Titulescu, a adus o contribuție activă la reușita acesteia. La sfîrșitul lunii iulie 1936, după ratificarea Convenției de către Parlamentul turc, Ismet Inönü, a declarat : „Sîntem recunoscători României. Conversațiunea de la Montreux va avea efecte bune asupra amiciției și alianței noastre. Avem încredere în România și o asigurăm că poate avea încredere în noi".

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

R

Fabrica de rulmenți

BÎRLAD

produce și livrează:

Rulmenți de construcție specială
Rulmenți radiali și axiali cu bile
Rulmenți oscilanți cu role butoi
Rulmenți radiali cu role cilindrice

Idealul oricărei gospodine...

...moderne îl constituie bucătăria amenajată după cele mai evoluate principii, cu caracteristici funcţionale multiple, într-un cadru cît mai agreabil în care să se poată servi nu numai o gustare ci chiar prînzul după toate regulile artei.

Toate aceste dorinţe, care corespund pe deplin exigenţelor contemporane, sînt acum satisfăcute prin apariţia celei mai moderne garnituri de bucătărie lansată de MINISTERUL INDUSTRIEI LEMNULUI — bucătăria din corpuri modulate

IDEAL

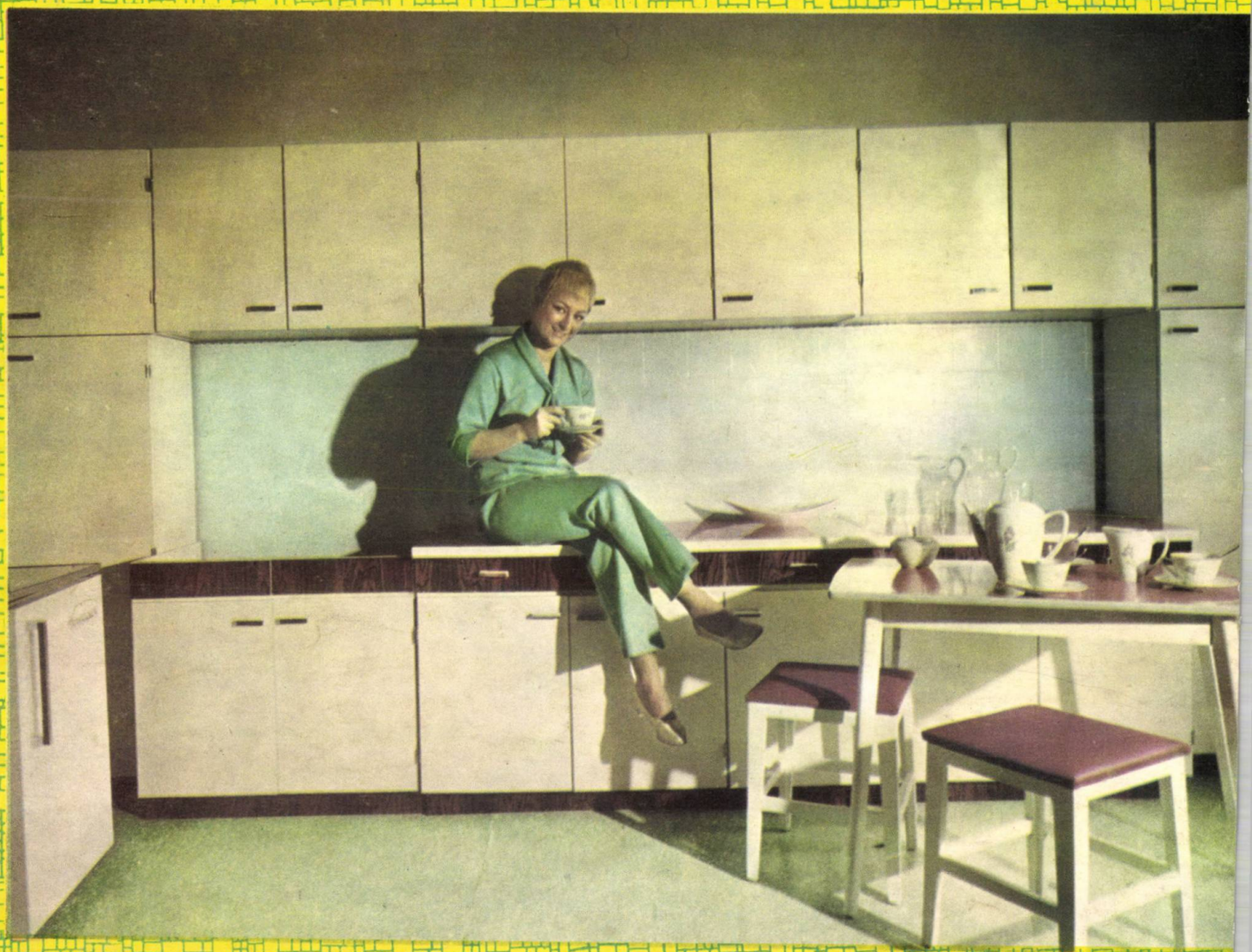

Fiecare modul a fost astfel conceput să permită utilizarea maximă a spaţiului disponibil destinat bucătăriei, lăsînd cît mai multă libertate de mişcare, aspect care interesează în mod deosebit pe fiecare gospodină dornică să-şi desfăşoare activitatea culinară cu minimum de efort şi fără acel obositor du-te-vino al mamelor şi bunicelor noastre.

Fabricată de COMBINATUL DE INDUSTRIALIZARE A LEMNULUI PIPERA — BUCUREŞTI, din plăci fibrolemnoase înnobilate, înzestrată şi cu o masă şi cu trei taburete suple, putîndu-se procura din comerţ în ansamblu sau în piese separate, noua garnitură de bucătărie vă va convinge că menajul modern nu poate fi conceput fără

bucătăria IDEAL !

Lei 2

LUMEA

Nr. 14 *2 aprilie 1970*

România socialistă — factor activ în opera de asigurare a păcii şi colaborării internaţionale

S.U.A.

Contramesajele Partidului democrat

AMERICA LATINĂ

Căile şi perspectivele dezvoltării

Reportaj pe glob

Singapore

Kantaria despre

ASALTUL ASUPRA REICHSTAGULUI

Aspect de la sesiunea Marii Adunări Naționale (25—27 martie 1970), pe a cărei ordine de zi a figurat și dezbaterea activității internaționale a țării noastre în anul 1969

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat, primind pe tovarășul Dușan Petrovici-Șane, președintele Consiliului Central al Uniunii Sindicatelor din Iugoslavia

Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, întreținîndu-se — la Palatul Consiliului de Stat—cu Gholamreza Nikpei, conducătorul delegației Consiliului municipal al orașului Teheran